

Het PWA-stelsel in kaart gebracht

Eindrapport | 30 juni 2015

In opdracht van

Vlaamse overheid
Departement Werk en Sociale Economie
Albert II-laan 35, bus 20
1030 Brussel

Deze studie werd uitgevoerd door:

An De Coen
Maarten Gerard
Daphné Valsamis

IDEA Consult NV
Kunstlaan 1-2, bus 16
B – 1210 Brussel

T: +32 2 282 17 10
F: +32 2 282 17 15
info@ideaconsult.be
www.ideaconsult.be

Een onderzoek in opdracht van de Vlaamse minister bevoegd voor Werk, in het kader van het VIONA-onderzoeksprogramma.

INHOUDSTAFEL

DEEL 1	Situering van het onderzoek	5
1/	Context en doelstellingen van het onderzoek	6
2/	Methode	8
DEEL 2	Werking van het PWA-systeem	10
1/	Eén systeem, veel stakeholders	11
1.1	De PWA-vzw	11
1.2	De PWA-beambte	12
1.3	De PWA-werknemer	13
1.4	De gebruiker	15
1.5	De PWA-activiteiten	15
2/	Financiële stromen binnen het PWA-netwerk	17
DEEL 3	Het PWA-systeem in cijfers	19
1/	De PWA-vzw	20
2/	Het profiel van de PWA-werknemers	23
3/	Het profiel van de gebruikers	28
4/	PWA-cheques en activiteiten	31
DEEL 4	Werking vanuit lokaal PWA-perspectief	35
1/	Omvang van de PWA-vzw's in 2014	36
2/	Afstemming tussen gevraagde en aangeboden PWA-activiteiten	38
2.1	Bij 1 op 3 PWA's vragen gebruikers naar een breder dienstenaanbod	38
2.2	Betaalbaarheid en flexibiliteit van PWA-stelsel als motivatie bij gebruikers	39
2.3	Vraag en aanbod zijn niet voor alle activiteiten in balans	40
2.4	De aard van de activiteit bepaalt de toewijzing van PWA-werknemers	41
2.5	Netwerken blijken cruciaal voor de rekrutering van gebruikers	43
3/	Instream van PWA-werknemers: Werving en selectie	44
3.1	Gerichte communicatie naar langdurig werkzoekenden	44
3.2	Vergoeding is voornaamste stimulans, maar ook grootste drempel	44
4/	Doorstroom van PWA-werknemers: Opvolging en begeleiding	46
4.1	Versnipperde aanpak voor opvolging van PWA-werknemers	46
4.2	PWA-werknemers ervaren vooral problemen m.b.t. competenties	47
4.3	Opleidingsvraag en – aanbod variëren sterk tussen PWA's	48
4.4	Eén op vier PWA's investeert in tewerkstellingstrajecten	50

5/	Nauwelijks boemerangeffect bij uitstroom naar werk	51
6/	Partnerschappen en beheer van PWA-vzw's	52
6.1	Eén op vier PWA's bevindt zich in een werkwinkel	52
6.2	PWA's als speler in een breder netwerk	52
6.3	Afgebakende rollen voor bestuur en PWA-coördinator	54
7/	Financiële strategie en bedrijfsresultaat	56

DEEL 5 Het PWA-systeem vergeleken met andere verwante systemen 58

1/	Factoren die PWA onderscheiden van andere tewerkstellingsstelsels	59
2/	Uitstroom naar werk varieert tussen tewerkstellingsstelsels	62

DEEL 6 Conclusies en aanbevelingen 64

1/	Voornaamste vaststellingen	65
2/	Reflectie over de toekomst van PWA in Vlaanderen	67

Bijlagen

1/	Achtergrondinfo bij modaliteiten van het PWA-stelsel	
1.1.	Maximum te presteren uren per activiteit	
1.2.	Terugbetaling van de cheques	
2/	Profielkenmerken van de PWA-werknemers in Vlaanderen en de VDAB-populatie werkzoekenden (cijfers 2012)	
3/	Profielkenmerken van PWA-beambten	
4/	Extra figuren en tabellen met enquêteresultaten	
5/	Gedetailleerde uitstroom uit de verschillende statuten	
6/	Uitstroom naar werk in aantal volgens persoonskenmerken	

DEEL 1 Situering van het onderzoek

1/ Context en doelstellingen van het onderzoek

Met het KB van 19 juni 1987 werd het PWA-stelsel opgericht, met volgende drie grote doelstellingen:

- ▶ Een antwoord bieden op een aantal behoeften in de maatschappij waaraan de reguliere arbeidsmarkt niet of onvoldoende tegemoetkomt. Enerzijds activiteiten ten behoeve van de privé-huishouding (huis-, tuin- en keukenactiviteiten) en anderzijds deze met betrekking tot collectieve behoeften (sociale-, culturele- en onderwijsactiviteiten).
- ▶ Het activeren van langdurig werklozen om ze via gelegenhedswerk naar het reguliere arbeidscircuit te laten doorstromen.
- ▶ Tegengaan van het zwartwerk door het 'witten' van activiteiten vaak uitgevoerd in het informeel arbeidscircuit.

Met de Sociale Programmawet van 30 maart 1994 werd de invoering van het systeem voor elke gemeente verplicht en werden bovendien langdurig werklozen verplicht om zich als PWA-werknemer in te schrijven. De verplichte invoering van het systeem ging gepaard met de introductie van een autonome VZW, het Plaatselijk Werkgelegenheidsagentschap (PWA), met daaronder een Raad van Beheer met vertegenwoordigers van de gemeenteraad en de sociale partners.

In de loop van de jaren '90 werd het PWA-stelsel verder geconsolideerd via verschillende Koninklijke besluiten. Het succes van de PWA's bleek uit de gestage stijging van de gepresteerde uren. De vraag naar lokale gelegenheidsarbeid bleek zelfs het aanbod te overtreffen zodat de regering in 1997 besliste om de verplichte inschrijving reeds in te stellen na twee in plaats van na drie jaar werkloosheid. Daarnaast moesten de VZW's voortaan een kwart van hun werkingsmiddelen investeren in de opleiding van PWA-werknemers.

Na vele wijzigingen en bijstellingen is het systeem in zijn definitieve plooi gevallen: in maart 2000 waren er "*ruim 183.000 werklozen in een PWA ingeschreven, waarvan zowat 46.000 effectief PWA-activiteiten verrichtten*"¹. Uit een studie² van SEVI bleek dat het PWA-systeem '*een brug tussen twee werelden*' slaat, die door de twee partijen erg gewaardeerd werd: de veelal hooggeschoolde gebruikers met een chronisch tijdstekort en de doorgaans vrouwelijke laaggeschoolde en langdurig werkloze PWA-werknemers. Bovendien stond 70% van de PWA-werknemers positief tegenover de inhoud en het niveau van hun werk.

Met uitzondering van bovenvermeld onderzoek bestaan er geen (recente) studies over het PWA-stelsel. Er is slechts weinig informatie beschikbaar omtrent het profiel van de PWA-werknemer, de gebruikers, activiteiten en de bestuurlijke organisatie. De monitoringsgegevens daaromtrent die via de RVA beschikbaar zijn, zijn ontoereikend om een volledig profiel te schetsen zonder bijkomende dataverzameling. Bovendien is er geen structurele koppeling van de PWA-werking aan de VDAB-werking, waardoor ook via die weg geen gegevens beschikbaar zijn. De parallelle werking zorgt er tevens voor dat de initiële activeringsdoelstelling om PWA-werknemers toe te leiden naar de reguliere arbeidsmarkt, doorheen de jaren enigszins verwaterd is.

De context van deze maatregel is bovendien sterk veranderd tijdens de laatste jaren:

- ▶ Er werden ondertussen een aantal nieuwe instrumenten gecreëerd (zoals dienstencheques) of hervormd (zoals de Sociale Economie) die nauw aansluiten bij het instrument PWA. Volgens cijfers van de RVA is hierdoor het aantal werklozen die PWA-activiteiten uitvoeren en het aantal PWA-uren de laatste jaren fors gedaald (van 38.518 werklozen in 2002 naar 18.764 in 2010; en van 14,2 milj. cheques naar 8,1 milj.). Dit doet vermoeden dat een deel van de PWA-werknemers intussen in andere stelsels actief is, terwijl er een bepaalde 'restgroep' in het PWA-systeem actief blijft.
- ▶ Met de zesde staatshervorming werd de maatregel overgedragen naar de gewesten. Bovendien wordt in het Regeerakkoord 2014-2019 een hervorming van het PWA-systeem aangekondigd. Daarbij wordt uitgegaan van een vereenvoudiging van bestaande arbeidsmarktinstrumenten (WEP+, Art. 60 en 61, PWA...) naar één systeem van tijdelijke werkervaring.

Een onderzoek dat inzichten brengt over het profiel van de PWA-werknemer, de PWA-activiteiten en de gebruikers is dus uitermate cruciaal voor een eventuele hervorming van het PWA-systeem.

¹ Manssens Jan, 'De strijd om de Plaatselijke Werkgelegenheidsagentschappen', 2000.

² Zie K. Van Brempt, PWA's in Vlaanderen: een brug tussen twee werelden?, Brussel, SEVI, 1997, 121 e.v.

De centrale vraag in dit onderzoek is deze naar de morfologie van het instrument, met klemtoon op de profielkenmerken van de PWA-werknemers en -gebruikers. Meer specifiek beantwoordt dit onderzoek via de verzameling van diverse data, de volgende onderzoeksvragen:

- ▶ Wat is het socio-economisch profiel van de PWA-werknemer?
- ▶ Voor welke activiteiten worden PWA-werknemers ingezet?
- ▶ Wat is het profiel van de gebruikers van diensten die door PWA-vzw's aangeboden worden naar activiteit?
- ▶ Hoe wordt de samenwerking tussen de PWA's en andere beleidsactoren (VDAB, OCMW, LDE) ingevuld?
- ▶ Hoe verloopt de begeleiding, de omkadering, de financiering en de bestuurlijke organisatie binnen diverse PWA-entiteiten?
- ▶ Hoe verhoudt het profiel van de PWA-werknemers en gebruikers zich tot het profiel van werknemers en gebruikers binnen aanverwante instrumenten (dienstencheques, Art. 60/61, WEP+, LDE,)?
- ▶ Waarin verschilt het PWA-stelsel op de belangrijkste kenmerken van deze instrumenten?

Het volgende hoofdstuk geeft aan welke onderzoeksmethode werd gehanteerd om deze onderzoeksvragen te beantwoorden.

2/ Methode

Voor de verzameling van informatie en gegevens over het PWA-stelsel, werden verschillende methodieken gebruikt. Tabel 1 geeft een overzicht van de methodes per topic. Deze worden hierna kort toegelicht.

Tabel 1 : Onderzoeksvragen en onderzoeksmethodes

Thema	Onderzoeksvraag	Methode
Werknemer	Wat is het socio-economisch profiel van de PWA werknemer?	- Verzameling en analyse van administratieve gegevens - Schriftelijke bevraging PWA's
	Hoe verhoudt het profiel van de PWA-werknemers zich tot het profiel van werknemers binnen aanverwante instrumenten?	
PWA-entiteiten	Hoe verloopt de begeleiding, de omkadering, de financiering en de bestuurlijke organisatie binnen diverse PWA-entiteiten?	- Verzameling en analyse van administratieve gegevens - Interviews en bevraging PWA's
	Voor welke activiteiten worden PWA-werknemers ingezet?	
	Hoe wordt de samenwerking tussen de PWA-vzw's en andere beleidsactoren (VDAB, OCMW, LDE) lokaal ingevuld?	
Gebruiker	Wat is het profiel van de gebruikers van diensten die door PWA-vzw's aangeboden worden naar activiteit?	- Verzameling en analyse van administratieve gegevens - Schriftelijke bevraging van PWA's
	Hoe verhoudt het profiel van de PWA-gebruiker zich tot het profiel van gebruikers binnen aanverwante instrumenten?	
Systeem	Waarin verschilt het PWA-stelsel op de belangrijkste kenmerken van aanverwante instrumenten?	- Verzameling en analyse van administratieve gegevens - Interviews en bevraging PWA's

► Verzameling en analyse van administratieve gegevens

Het onderzoek startte met een analyse van de beschikbare documenten en regelgevingen over het PWA-stelsel. Ook documenten over andere maatregelen (dienstencheques, Art. 60/61, WEP+, LDE, ...) werden onderzocht en vergeleken met het PWA-stelsel. Aangezien er slechts weinig gegevens over het PWA-systeem publiek beschikbaar zijn, bestond een eerste luik van dit onderzoek uit het verkennen van de beschikbaarheid van gegevens bij verschillende instanties (Edenred, RVA, Kruispuntbank Sociale Zekerheid) en het verzamelen en analyseren van deze (niet) publiek beschikbare administratieve gegevens. De analyse van administratieve gegevens gaf eerste inzichten over de omvang van het PWA-systeem, in termen van werknemers, gebruikers en cheques. Deze fase bracht ook de hiaten van de dataverzameling in kaart, die werden opgevangen via de verzameling van gegevens bij een cruciale databron voor het PWA-stelsel, de PWA-entiteiten zelf.

► Exploratieve interviews en diepte-interviews

Om grondig inzicht te verwerven in de beschikbare gegevens en in de werking van het PWA-systeem vonden verschillende exploratieve interviews plaats met diverse relevante instanties, nl. Edenred, de RVA, VVSG, VDAB en de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid³. Deze gesprekken dienden vooral om de werking van het systeem in kaart te brengen en na te gaan welke gegevens beschikbaar zijn bij elke organisatie (zowel publiek als niet publiek beschikbare gegevens). Ook aandachtspunten van de beschikbare gegevens werden besproken net als mogelijke alternatieve oplossingen om de gegevens te verkrijgen. Daarnaast kwamen ook meer kwalitatieve aspecten van het PWA-systeem aan bod, namelijk de samenwerking tussen de PWA's en andere beleidsactoren (VDAB, OCMW) maar ook de financiering en bestuurlijke organisatie van PWA's. Dit maakte het mogelijk om eerste inzichten te verwerven over de werking en financiering van het PWA-systeem en over de (niet) publiek beschikbare administratieve gegevens.

Naast de verschillende bovenvermelde instanties, zijn de PWA-entiteiten zelf een belangrijke bron voor de verzameling van gegevens. Deze organisaties staan in voor de werking van het systeem, en zijn dus de meest relevante bron om gegevens op te vragen over de PWA-vzw zelf, de PWA-werknemers, de gebruikers en de activiteiten. Via interviews met PWA-beambten kon inzicht worden verworven in de beschikbare gegevens bij de PWA's zelf en in de werking van de PWA's in termen van begeleiding, omkadering, financiering, bestuurlijke organisatie, alsook de samenwerking met andere beleidsactoren. De selectie van PWA's gebeurde aan de hand van drie criteria, nl. de omgeving waarbinnen het PWA actief is, de aan-/afwezigheid van formele

³ Het gesprek bij KBSS focuste vooral op de beschikbaarheid van gegevens.

samenwerkingsverbanden en de aan-/afwezigheid van een dienstencheque-onderneming. Tabel 2 geeft weer welke PWA's meewerkten aan het onderzoek via een diepte-interview.

Tabel 2: Selectie van PWA's die werden bevestigd via een interview

Provincie	Omgeving	Formele samenwerking	DCO	Benaming PWA
Antwerpen	Centrumstad	Geen	Neen	Antwerpen centraal
	Landelijk	Meerdere gemeenten	Neen	Boom Rupelstreek
Limburg	Landelijk	Geen	Ja	Heusden-Zolder
	Centrumstad	Geen	Ja	Hasselt
Oost-Vlaanderen	Centrumstad	Geen	Neen	Gent
	Landelijk	Geen	Ja	Gavere
Vlaams-Brabant	Landelijk	Geen	Neen	Haacht
	Landelijk	Meerdere gemeenten	Ja	Bertem Midden-Brabant
West-Vlaanderen	Centrumstad	Geen	Neen	Brugge

Bron: IDEA Consult

► Grootschalige schriftelijke bevestiging van PWA's

Om gegevens te verkrijgen voor alle PWA-vzw's, en zo de hiaten van de administratieve gegevens te dekken, werd er een schriftelijke bevestiging georganiseerd bij alle PWA's. Deze actoren staan centraal in het systeem en zijn dus een belangrijke bron voor de verzameling van gegevens. Via een online bevestiging werd informatie opgevraagd over het profiel van PWA-werknemers, gebruikers, activiteiten, maar ook aangeboden opleidingen en omkadering binnen elk PWA. Op die manier werden bijkomende relevante gegevens verkregen.

De contactgegevens van de PWA's werden verkregen via de RVA zodat de bevestiging via e-mail naar alle 286 PWA's kon doorgestuurd worden. Voor elk PWA werd aan de verantwoordelijke beambte gevraagd om de gevraagde gegevens via het online bevestigingsysteem CheckMarket in te vullen. We zorgden voor een goede opvolging van de deelname van de PWA's aan de bevestiging, herinneringsmails en via promotie van de bevestiging vanuit de VVSG. Dankzij deze aanpak namen 249 beambten uit verschillende PWA's deel aan de enquête, wat overeenkomt met een responsgraad van 87%. De representativiteit van de gerealiseerde steekproef kan worden geanalyseerd in termen van locatie, zoals Tabel 3 weergeeft. Toelichting bij de classificatie van gemeenten volgens locatie is opgenomen in Bijlage 1/.

De cijfers geven aan dat de steekproef van bereikte PWA's representatief is voor de volledige PWA-populatie in termen van locatie. PWA's uit niet-centrumsteden zijn licht ondervertegenwoordigd in de steekproef, terwijl PWA's uit overgangsgebied licht oververtegenwoordigd zijn. Het gaat hierbij echter om afwijkingen van minder dan 2 procentpunten, die met andere woorden verwaarloosbaar klein zijn.

Tabel 3: Representativiteit van de steekproef volgens de locatie van PWA-vzw's

	PWA-populatie	Steekproef
Centrumsteden	4,5%	5,2%
Andere steden	16,3%	14,5%
Omgeving centrumsteden	15,9%	15,7%
Overgangsgebied	31,8%	33,3%
Platteland	31,5%	31,3%

Bron: IDEA Consult o.b.v. de georganiseerde online enquête bij PWA-beambten en administratieve RVA-gegevens

DEEL 2 Werking van het PWA- systeem

In dit deel van het rapport staat de officiële werking van het PWA-stelsel centraal. Het eerste hoofdstuk gaat in op de centrale actoren binnen het systeem, terwijl het tweede hoofdstuk de financiële stromen binnen het systeem bespreekt a.d.h.v. het parcours dat de PWA-cheque aflegt.

De informatie is telkens gebaseerd op de officiële wetgeving en reglementering betreffende het PWA-systeem, aangevuld met objectieve informatie uit de interviews bij de verschillende stakeholders.

1/ Eén systeem, veel stakeholders

De **PWA-vzw**, onder coördinatie van een **PWA-beambte**, biedt langdurig werklozen, leefloners of bepaalde personen die bijstand genieten de mogelijkheid om als **PWA-werknemer** bij **gebruikers** van het systeem, particulieren of organisaties, vooraf bepaalde **activiteiten** uit te voeren, in ruil voor een bijkomende vergoeding per gewerkt uur bovenop de werkloosheidsuitkering of het leefloon.

1.1 De PWA-vzw

Het plaatselijk werkgelegenheidsagentschap (PWA) is in samenwerking met de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA) bevoegd voor de organisatie en de controle van activiteiten die niet voorzien zijn in het reguliere arbeidscircuit. In maart 1994 besliste toenmalig minister van Tewerkstelling en Arbeid, Miet Smet, om de oprichting van een PWA te verplichten voor alle steden en gemeenten - op gemeenteniveau of voor een groep van gemeenten. Dit gebeurt onder de vorm van een vereniging zonder winstoogmerk (vzw), die paritair samengesteld is. De vzw telt 12 tot 24 leden, waarbij leden aangewezen door de gemeenteraad (proportioneel volgens de meerderheid en de minderheid) worden aangevuld met leden uit de organisaties die zetelen in de Nationale Arbeidsraad.

De mandatenverdeling binnen de meerderheid tussen de verschillende fracties en binnen de minderheid tussen de verschillende fracties behoort volledig tot de bevoegdheid van de gemeenteraad. Voor de administratieve diensten van de bevoegde overheid is het enkel van belang dat de verdeling gebeurt overeenkomstig de reglementering. Dit houdt in dat de samenstelling van de bestuursorganen van de PWA's herbekeken wordt naar aanleiding van de resultaten van gemeenteraadsverkiezingen. De laatste herziening vond plaats na de gemeenteraadsverkiezingen van 2012.

De bevoegdheden van het PWA zijn wettelijk bepaald door enerzijds de PWA-wetgeving en anderzijds de vzw-wetgeving. Dit kan worden aangevuld met statutaire verplichtingen, die worden goedgekeurd door de algemene vergadering. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om de volgende taken:

- ▶ aanwerving van personeel,
- ▶ afspraken maken betreffende de infrastructuur,
- ▶ beslissingen omtrent de openingstijden van het PWA,
- ▶ vaststellen van uurvergoeding en inschrijvingsrecht,
- ▶ opstellen van de lijst met de toegelaten activiteiten,
- ▶ vastleggen van de werkregeling van de PWA-beambte,
- ▶ opmaken van een jaarverslag.

1.2 De PWA-beambte

Binnen een PWA worden de administratieve taken uitgevoerd door één of meer PWA-beambten, die worden gedetacheerd door de RVA vanuit het lokaal werkloosheidsbureau (WB). Het aantal personeelsleden dat een (groep) gemeente(n) toegewezen krijgt, werd in 1994 bepaald aan de hand van een verdeelsleutel⁴ op basis van het aantal langdurig werklozen die op dat moment verbleven in de gemeente(n). Deze verdeelsleutel werd nadien niet meer geactualiseerd. Het aantal beambten is hierdoor niet noodzakelijk meer in verhouding met het aantal langdurig werklozen in de gemeente. Daarnaast is er momenteel ook een politiek van niet-vervanging voor PWA-beambten vanuit de RVA. Wanneer een PWA-beambte uitvalt, wordt er geen vervanging voorzien. Indien dit betekent dat een PWA over geen toegewezen beambte meer beschikt, worden de taken opgevangen door andere beambten binnen het WB. Sommige PWA-beambten coördineren bijgevolg de werking van verschillende PWA-vzw's.

De PWA-beambte is een personeelslid in dienst van de RVA, niet van de gemeente. Hij of zij is als personeelslid verbonden aan de RVA en volgt ook de arbeidsvoorwaarden van een contractueel of statutair ambtenaar bij de RVA. Toch is het niet de RVA, maar de PWA-vzw die instaat voor de organisatie van het werk binnen het PWA (werkrooster e.d.). De RVA kan wel nog beroep doen op de PWA-beambte voor het uitvoeren van taken in RVA-verband.

De PWA-beambten staan in voor het dagelijks beheer van de PWA-vzw (statutenwijziging, opvolgen van de RvB,...) en de administratieve afhandeling van de rapportering aan de RVA en de RvB. Specifiek met betrekking tot de PWA-werknemers staan de PWA-beambten onder meer in voor de volgende taken:

- ▶ Inschrijven en matchen van werkzoekenden en gebruikers voor PWA-activiteiten
- ▶ Matchen van PWA-opdrachten aan werkzoekenden
- ▶ Organiseren van opleidings- en of inschakelingsacties voor de PWA-werknemers
- ▶ Boekhoudkundige taken
- ▶ Opvolging & uitvoering van diverse administratieve taken (Verkoop PWA-cheques, afleveren prestatieformulieren, klachtenbehandeling, ...)
- ▶ Bijstaan van de leden van de VZW PWA in het kader van de besluitvorming
- ▶ Informeren van werkzoekenden over de RVA-reglementering omtrent de federale tewerkstellingsmaatregelen, PWA-regeling en dienstencheques
- ▶ Afleveren van RVA-attesten voor een tewerkstelling
- ▶ Informeren van werkgevers in verband met activeringsmaatregelen en het systeem van de dienstencheques.
- ▶ Doorverwijzen van werkzoekenden voor begeleiding, opleiding en tewerkstelling

Afhankelijk van het verband waarbinnen het PWA zich heeft georganiseerd kunnen de PWA-beambten ook andere taken op zich nemen, zoals het meewerken aan de uitbouw van de lokale dienstenwerkgelegenheid.

⁴ In voltijdse betrekkingen uitgedrukt gaat dit van een halve equivalent voor gemeenten met minder dan 100 werklozen tot 4 plaatsen voor gemeenten met meer dan 1000 werklozen. Per extra schijf van 1000 werklozen komt daar nog 1 ambt bij. In uitzonderlijke omstandigheden kan de RVA meer personeelsleden detacheren.
Bron: <https://www.law.kuleuven.be/jura/art/37n2/desutter.htm>

1.3 De PWA-werknemer⁵

Werving van PWA-werknemers

Niet alle werkzoekenden komen in aanmerking voor het PWA-systeem, dat zich richt tot een aantal specifieke profielen. De doelgroep van het PWA-stelsel bestaat uit drie afgebakende groepen:

- ▶ uitkeringsgerechtigde volledig werklozen die sinds 2 jaar (of 6 maand vanaf 45 jaar) inschakelingsuitkeringen of werkloosheidsuitkeringen genieten;
- ▶ uitkeringsgerechtigde volledig werklozen die in de loop van de 36 maanden voorafgaand aan hun inschrijving in een PWA gedurende minstens 24 maanden werden vergoed;
- ▶ personen die het leefloon of financiële sociale bijstand van het OCMW genieten, en die ingeschreven zijn als niet-werkende werkzoekende (uitgezonderd vreemdelingen).

Elke maand bezorgt de RVA aan elke PWA-vzw een lijst van de nieuwe werkzoekenden die aan het eerste criterium voldoen, m.a.w. een overzicht van de werkzoekenden die reeds 2 jaar inschakelingsuitkeringen of werkloosheidsuitkeringen ontvangen. Zij worden automatisch als ambtshalve PWA-werknemer ingeschreven. Dit betekent echter niet dat zij ook effectief PWA-activiteiten zullen verrichten, aangezien zij hier zelf ook bereid toe moeten zijn. De lijst kan bovendien ook personen bevatten die intussen reeds aan het werk zijn, aangezien deze pas worden geschrapt van de formele rol nadat zij minstens 6 maanden opeenvolgend als werkende geregistreerd staan. Maandelijks wordt er door de RVA aan elke PWA-vzw tevens een lijst bezorgt met de personen die ambtshalve dienen uitgeschreven te worden. Per kwartaal wordt een volledig overzicht van de ambtshalve potentiële PWA-werknemers aan de PWA-vzw's bezorgd, waarbij werkzoekenden die niet langer aan de criteria voldoen, weer worden uitgeschreven.

De tweede en derde groep PWA-werknemers vormen de vrijwillige PWA-werknemers⁶. Aangezien het bij de RVA niet bekend is welke personen een leefloon of financiële bijstand genieten, worden de gegevens van de derde groep niet automatisch door de RVA aan het PWA doorgegeven. Deze personen kunnen zich wel vrijwillig bij het PWA aanmelden op eigen verzoek of na toeleiding vanuit andere organisaties (OCMW, VDAB, GTB,...).

De personen op de RVA-lijst of diegenen die zich hebben aangediend en aan de criteria voldoen, kunnen vervolgens door het PWA worden uitgenodigd voor een gesprek of infosessie. Indien zij bereid zijn om effectief PWA-activiteiten uit te voeren, kunnen de PWA-werknemers zich laten registreren, wat noodzakelijk is om PWA-activiteiten te kunnen verrichten. Een persoon die aan de criteria voldoet kan zich in principe bij elk PWA registreren, maar zal in de praktijk vooral in de eigen gemeente worden geregistreerd.

De PWA-arbeidsovereenkomst

PWA-werknemers die activiteiten verrichten moeten een PWA-arbeidsovereenkomst tekenen. Het gaat om een bijzondere overeenkomst die het statuut van de PWA-werknemer regelt en de rechtsverhouding tussen PWA-werknemer, gebruiker en PWA-vzw. De PWA-arbeidsovereenkomst heeft echter niet hetzelfde statuut als een officiële arbeidsovereenkomst. Na het ondertekenen van een PWA-arbeidsovereenkomst met het PWA, bezorgt het PWA de nodige prestatieformulieren aan de PWA-werknemer die hij of zij zelf moet invullen op het ogenblik dat prestaties worden verricht in het kader van het PWA. Een PWA-werknemer dient telkens één formulier per maand te gebruiken en krijgt maximaal 3 PWA-formulieren mee.

Deze overeenkomst kan eenzijdig worden beëindigd middels een opzeggingstermijn van 7 dagen die ingaat de dag volgend op de kennisgeving. De kennisgeving gebeurt door afgifte van een geschrift aan de andere partij. Indien de werknemer een andere dienstbetrekking heeft gevonden, kan hij of zij de overeenkomst beëindigen zonder opzegging noch vergoeding. Tijdens het verrichten van PWA-werkzaamheden, is de PWA-werknemer

⁵ <http://www.werk.belgie.be/defaultTab.aspx?id=38013> ;
<http://www.rva.be/nl/documentatie/infoblad/g2#sthash.c5Bcc12t.dpuf>

⁶ Personen die gerechtigd zijn op een werkloosheidsuitkering gedurende 24 van de 36 maanden voorafgaand aan hun inschrijving in het PWA, worden op de lijst vermeld met een code L (=vrijwillig). Werklozen die reeds 2 jaar inschakelingsuitkeringen of werkloosheidsuitkeringen ontvangen, worden ingeschreven met een code J (personen die actief willen zijn in het systeem) of K (personen die niet actief wensen te zijn in het systeem).

gedekt door een verzekering 'arbeidsongevallen' en een verzekering 'burgerlijke aansprakelijkheid', gesloten door de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening. Bovendien blijft de PWA-werknemer genieten van de ziekte- en invaliditeitsverzekering, kinderbijslag, ... en behoudt men dezelfde pensioenrechten als een vergoede werkloze.

De langdurig werkloze PWA-werknemers ontvangen een globaal maandinkomen gelijk aan het bedrag van de volledige werkloosheidsuitkering, vermeerderd met een belastingvrij bedrag van € 4,10 per gepresteerd uur. Dit geeft een meerinkomen van € 184,50 per maand indien 45 uren gepresteerd worden (en € 287 indien 70 uren gepresteerd worden). De gerechtigden op het leefloon of financiële maatschappelijke hulp ontvangen hun uitkering, eveneens aangevuld per gewerkt uur. De PWA-werknemer ontvangt in totaal dus een vergoeding van 7,06 euro per gewerkt uur. Dit bedrag is opgedeeld in € 4,10 afkomstig uit de cheque, en € 2,96 "geactiveerde" werkloosheidsuitkering.

Het maximum aantal activiteitsuren per jaar bedraagt 630 uren, behalve voor wat de activiteit "Stadswachter" betreft. Hiervoor bedraagt het maximum aantal activiteitsuren per jaar 636 uren. Het maximum aantal activiteitsuren per kalendermaand hangt af van het type gebruiker en de aard van de activiteit (45, 53, 70 en 150 uren). In geval van dringende noodzakelijkheid en in het algemeen belang kan de Minister van Tewerkstelling toelaten dat een hoger aantal activiteitsuren wordt verricht. Het aantal activiteitsuren is voor de gebruikers niet beperkt, want een gebruiker kan beroep doen op meerdere PWA-werknemers.

Daarnaast heeft men ook recht op een tussenkomst in de verplaatsingskosten van minstens 0,15 EUR/km indien men meer dan 5 km moet afleggen om bij de gebruiker te geraken. Deze tussenkomst is ten laste van het PWA of van de gebruiker. Men is ook beschermd door de wetten en reglementen inzake arbeidsbescherming, zondagsrust, nachtwerk, veiligheid en gezondheid, ...

(Vrijstelling van) Beschikbaarheid op de arbeidsmarkt

PWA-werknemers kunnen in aanmerking komen voor een vrijstelling van verschillende aard. Een PWA-werknemer die 180 PWA-uren bewijst in een referentieperiode van zes maanden en minstens voor 33% arbeidsongeschikt is verklaard, kan een vrijstelling bekomen. De werknemers is dan vrijgesteld van de controle op de beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt. De werknemer moet wel een passende dienstbetrekking aanvaarden, beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt en zich inschrijven als werkzoekende. Hoewel er nog verschillende types bijkomende vrijstellingen bestonden, werd enkel de vrijstelling voor stadswachter en arbeidsongeschiktheid behouden. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de modaliteiten van de nog bestaande vrijstellingen

Type PWA-werknemer	Vrijstelling	Voorwaarden en formaliteiten	Gedekte periode
Gewoon	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Aanmelding ter controle 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ 180 uur PWA gedurende de 6 maanden die de aanvraag voorafgaan ▶ Aanvraag vrijstelling C79A 	6 maanden na de referentieperiode (hernieuwbaar)
Stadswachter	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Inschrijving als werkzoekende ▶ Beschikbaarheid arbeidsmarkt ▶ Verplichte aanvaarding passende dienstbetrekking ▶ Activering van het zoekgedrag 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Geen voorwaarden ▶ Aanvraag vrijstelling C79A 	Tijdens de tewerkstelling
33% arbeidsongeschiktheid	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Inschrijving als werkzoekende ▶ Beschikbaarheid arbeidsmarkt ▶ Verplichte aanvaarding passende dienstbetrekking ▶ Activering van het zoekgedrag 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ 180 uur PWA gedurende de 6 maanden die de aanvraag voorafgaan ▶ Aanvraag vrijstelling C79A 	6 maanden na de referentieperiode (hernieuwbaar)

1.4 De gebruiker

PWA-werknemers kunnen hun diensten aanbieden aan verschillende gebruikers:

- ▶ Natuurlijke personen,
- ▶ Lokale overheden (gemeenten, OCMW's),
- ▶ VZW's en andere niet-commerciële verenigingen,
- ▶ Onderwijsinstellingen
- ▶ Land- of tuinbouwbedrijven

Om gebruik te maken van de diensten van een PWA-werknemer dient de gebruiker zich in te schrijven bij de PWA-vzw van de gemeente waar de activiteit zal worden uitgevoerd.

De PWA-werknemer wordt door de gebruiker uitbetaald in cheques. De kostprijs van de PWA-cheques voor de gebruiker varieert van 5,95 € tot 7,45 € per gepresteerd uur en kan verschillen naargelang het PWA, de activiteit en de gebruiker. PWA-cheques op naam zijn verkrijgbaar via de uitgifte-maatschappij Edenred en geven recht op een belastingvoordeel bij particuliere gebruikers. Indien gebruikers zich niet registreren, zijn er naamloze PWA-cheques direct verkrijgbaar bij de PWA-vzw, maar deze cheques geven geen recht op belastingvoordeel.

1.5 De PWA-activiteiten

Deze lijst van toegelaten activiteiten hangt af van het type gebruiker. Bovendien zijn er verschillen mogelijk tussen verschillende PWA-vzw's, die zelf kunnen bepalen welke activiteiten van de officieel toegelaten lijst niet worden aangeboden (cf. supra).

▶ Bij **privé-personen**:

- Bewaken en verzorgen van huisdieren, in afwezigheid van de eigenaars (bijv. tijdens de vakantie), indien er in de buurt geen dierenpension is.
- Hulp voor klein tuinonderhoud.
- Hulp voor de opvang of de begeleiding van kinderen, zieken, bejaarden of gehandicapten (o.m. kinderopvang bij de gebruiker thuis, boodschappen doen voor bejaarden).
- Hulp bij het vervullen van administratieve formaliteiten.
- Thuishulp met huishoudelijk karakter: is niet toegelaten behalve voor gebruikers die hun inschrijving in het PWA wensen te hernieuwen, dit indien zij op 1 maart 2004 in het bezit waren van een geldig gebruikersformulier voor het verrichten van de activiteit huishulp met huishoudelijk karakter.⁷

▶ Bij **lokale overheden**:

- Hulp bij tijdelijke of uitzonderlijke taken die door recente maatschappelijke evoluties ontstaan zijn of sterk toegenomen zijn en die niet door het gewone personeel of in het gewone arbeidscircuit kunnen worden verricht, zoals bijvoorbeeld:
 - occasionele hulp in de gemeentelijke bibliotheek,
 - hulp bij het begeleiden van sociaal zwakkeren,
 - hulp bij het beschermen van het leefmilieu en bij het tegemoetkomen aan buurtnoden,
 - regelen van het verkeer aan scholen;
 - taken betreffende preventie en veiligheid zoals stadswachter en gemachtigde opzichter. Het PWA-statuut van stadswachter is echter wel uitdovend sinds 2003.

⁷ Deze activiteit mag enkel uitgevoerd worden door een PWA-werknemer die op 1 maart 2004 verbonden was door een PWA-arbeidsovereenkomst. Hij moet deze activiteit ook daadwerkelijk (minstens 1 uur) uitgeoefend hebben in de voorafgaande 18 maanden. Een bijkomende voorwaarde is dat de PWA-werknemer op 1 juli 2009 tenminste 50 jaar of ouder was. De PWA-werknemer die op 1 juli 2009 een blijvende graad van arbeidsongeschiktheid heeft van tenminste 33% kan de activiteit "thuishulp met huishoudelijk karakter" verder blijven uitoefenen.

- ▶ **Bij VZW's en andere niet-commerciële verenigingen:**
 - Taken die door hun aard, hun omvang of door hun occasionele aard gewoonlijk door vrijwilligers worden verricht, en die niet tot het beheer van de vereniging zelf behoren. Het moet gaan om taken die niet door het gewone personeel of in het gewone arbeidscircuit kunnen verricht worden, zoals bijvoorbeeld:
 - Administratieve hulp in geval van uitzonderlijke activiteiten,
 - hulp bij de organisatie en tijdens het verloop van verschillende evenementen,
 - hulp voor het onderhoud van sportterreinen en kleedkamers,
 - steward.

- ▶ **Bij onderwijsinstellingen:**
 - Taken die door hun aard, hun omvang of door hun occasionele aard normaal door vrijwilligers worden verricht, en die niet door het gewone personeel of in het gewone arbeidscircuit kunnen verricht worden, zoals bijvoorbeeld:
 - vóór- en naschoolse kinderopvang,
 - hulp bij de organisatie van naschoolse activiteiten,
 - hulp bij het begeleiden van kinderen naar activiteiten,
 - hulp bij het begeleiden van de schoolbus.

- ▶ **In de land- en tuinbouwsector:**
 - In verband met de tuinbouwsector : alle activiteiten die behoren tot de sector, met uitzondering van de champignonteelt en van het aanplanten en onderhoud van parken en tuinen;
 - In verband met de landbouwsector: seizoensgebonden activiteiten toegestaan in piekperiodes, bijvoorbeeld het planten en oogsten. Het besturen van machines en het gebruik van chemische producten zijn uitgesloten.

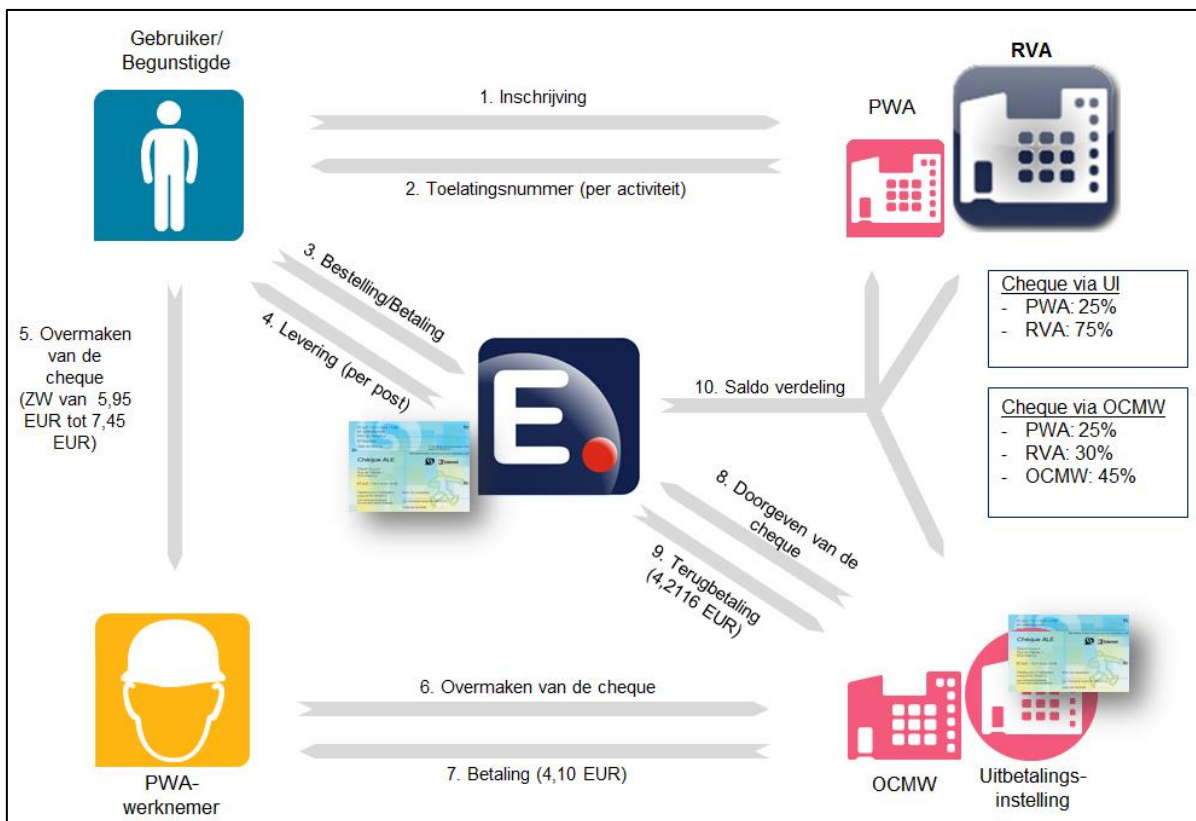
Het maximum aantal te presteren uren per kalendermaand hangt af het type gebruiker en de aard van de activiteit (cf. bijlage). De PWA-werknemer die een toegelaten activiteit uitoefent, kan deze activiteit aanvullen met andere activiteiten voor zover voor elke activiteit het maximaal toegelaten aantal uren per kalendermaand niet overschreden wordt. In totaal mag per kalenderjaar het maximum aantal uren (630 uren) niet overschreden worden.

2/ Financiële stromen binnen het PWA-netwerk

De PWA-dienstverlening wordt georganiseerd aan de hand van PWA-cheques. Het beheer van de cheques heeft de RVA sinds 1 januari 2009 uitbesteed aan Edenred. Figuur 1 geeft weer welke weg de PWA-cheque aflegt tussen de verschillende actoren in het PWA-systeem (die in het vorige hoofdstuk werden beschreven). Het schema geeft op die manier een grafische voorstelling van de interactie tussen de betrokken actoren. We beschrijven het traject van de cheques aan de hand van de cijfers uit de figuur.

Figuur 1 Levensloop van de PWA-cheque

Bron: Edenred

Om PWA-cheques te kunnen aankopen, dient de gebruiker⁸ zich in te schrijven bij het PWA van de gemeente waar de activiteit zal uitgevoerd worden (1). Wanneer de inschrijving in orde is, kunnen PWA-cheques worden aangekocht ter financiering van de activiteiten uitgevoerd door de PWA-werknemer(s). Een cheque stemt overeen met een te presteren uur door een PWA-werknemer voor een bepaalde activiteit.

Er bestaan 2 types PWA-cheques: cheques op naam (van de gebruiker) en naamloze PWA-cheques. De voornaamste verschillen tussen beide types betreffen de manier van aankoop en het recht op een fiscaal voordeel, dat enkel verkregen wordt via aankoop van cheques op naam. Het maximumbedrag waarop de belastingvermindering voor PWA-cheques van toepassing is, is vanaf 1 juli 2013 beperkt tot 1.380 EURO (920

⁸ De PWA-cheque is bestemd voor fysieke personen (particulieren) en rechtspersonen (onderwijsinstellingen, lokale overheden, niet-commerciële verenigingen, vzw's en bedrijven uit de land- en tuinbouwsector).

EUR niet geïndexeerd) per persoon per jaar. Het voordeel blijft onveranderd op 30 procent van de betaalde cheque⁹.

- ▶ De naamloze PWA-cheques kunnen rechtstreeks worden besteld bij het PWA. Deze cheques kunnen door alle gebruikers worden aangevraagd, maar worden in de praktijk meer gebruikt door sporadische gebruikers, gebruikers die toch geen belastingvoordeel kunnen bekomen bij het bestellen van cheques op naam of door gebruikers die de cheques onmiddellijk nodig hebben.
- ▶ De PWA-cheques op naam (met de naam van de gebruiker erop vermeld) kunnen uitsluitend verkregen worden via Edenred. Gebruikers die geldig zijn ingeschreven bij het PWA, laten aan de PWA-beambte weten welke activiteiten moeten worden uitgevoerd en krijgen voor elke activiteit een toelatingsnummer waarmee de cheques kunnen worden besteld **(2)**. Dit nummer blijft gedurende 1 jaar geldig. Deze gegevens geeft de gebruiker door aan Edenred bij de bestelling van de cheques **(3)**. De bestelling moet minimaal 10 PWA-cheques bevatten. Na betaling via overschrijving (met het toelatingsnummer als gestructureerde mededeling), worden de cheques op naam binnen de 4 werkdagen na de ontvangst van de betaling met de post verstuurd **(4)**. PWA-cheques zijn geldig voor de gebruiker gedurende 12 maanden te rekenen vanaf de maand van de bestelling.

De prijs van de cheques varieert sinds 1 januari 2009 tussen € 5,95 en € 7,45 per gepresteerd uur. De grenzen van de tarieven werden bepaald via Koninklijk Besluit. De Raad van Bestuur van een PWA kan binnen deze vastgestelde grenzen de prijs van de PWA-cheques zelf bepalen (zowel voor PWA-cheques op naam en/of naamloze PWA-cheques).

Wanneer de PWA-werknemer de activiteit heeft uitgevoerd, ontvangt hij of zij van de gebruiker voor elk gepresteerd of begonnen uur een cheque ter waarde van het bedrag dat door het PWA werd bepaald voor die specifieke activiteit **(5)**. De PWA-cheque wordt overhandigd op het moment waarop de activiteit wordt beëindigd of ten laatste op de laatste dag van de maand waarin de prestaties werden geleverd. Het is dan aan de PWA-werknemer om de ontvangen cheque(s) samen met het de door de gebruiker ingevulde prestatieformulier te bezorgen aan de uitbetalingsinstelling (de Hulpkas voor werkloosheidsuitkeringen (HVW), of vakbonden (ACLVB, ACV, ABVV)) of aan het OCMW **(6)**. De PWA-werknemer heeft hiervoor 2 maanden de tijd. Na overmaking van de cheques ontvangt de PWA-werknemer een belastingvrije vergoeding van € 4,10 per gepresteerd uur **(7)**. Zo kan de PWA-werknemer tot 184,50 EUR per maand verdienen (voor 45 arbeidsuren), bovenop de werkloosheidsuitkering.

De uitbetalingsinstelling of het OCMW moet de PWA-cheques vervolgens inleveren bij Edenred Belgium **(8)**. Dit dient binnen maximaal 6 maanden na het einde van de geldigheid van de cheques te gebeuren. Wanneer Edenred de cheques goed ontvangen heeft, wordt er per cheque € 4,2116 terugbetaald aan het OCMW of de uitbetalingsinstelling **(9)**. Na aftrek van de kosten van de uitgiftemaatschappij en de uitbetalingsinstelling, wordt het resterende saldo van de cheques door Edenred tot slot verdeeld over het PWA en de RVA **(10)**:

- ▶ Voor cheques die werden doorgegeven via een uitbetalingsinstelling (HVW of vakbondsorganisatie) gaat 25% naar het PWA en 75% naar de RVA;
- ▶ Voor cheques die Edenred ontvangt via het OCMW, gaat 25% naar het PWA, 30% naar de RVA en 45% naar het OCMW.

⁹ Voor 2013 is er wel voorzien in een uitzondering voor de uitgaven gedaan voor 1 juli 2013 waardoor voor deze uitgaven de belastingvermindering nog geldt tot 2.720 EUR (1.810 euro niet geïndexeerd).

DEEL 3 Het PWA-systeem in cijfers

In dit hoofdstuk analyseren we de verschillende actoren en elementen binnen het PWA-systeem, die in het vorige hoofdstuk aan bod kwamen. We bespreken achtereenvolgens:

- ▶ De PWA-vzw
- ▶ Het profiel van de PWA-werknemers
- ▶ Het profiel van de gebruikers
- ▶ De PWA-activiteiten en cheques

We doen hiervoor beroep op administratieve gegevens van de RVA, Edenred en de Kruispuntbank Sociale Zekerheid. Voor de interpretatie van de gegevens wordt ook gebruik gemaakt van de informatie die werd verzameld via de interviews uitgevoerd bij PWA-vzw's.

1/ De PWA-vzw

Het PWA is in samenwerking met de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA) bevoegd voor de organisatie van de PWA-dienstverlening en de matching tussen PWA-werknemers en de gebruikers. PWA's kunnen worden opgericht op het niveau van een gemeente of een groep gemeenten. Officieel zijn er 286 PWA-vzw's geregistreerd voor Vlaanderen bij de FOD WASO. Er zijn echter 302 erkenningsnummers voor Vlaamse PWA's bij de RVA geregistreerd. Zo beschikt de stad Antwerpen over 14 PWA-erkeningsnummers. De facto zijn een deel van deze PWA's, ondanks hun eigen erkenningsnummer dus gegroepeerd in één vzw. Elk PWA is een volwaardige vzw met een Algemene vergadering en Raad van bestuur. Deze vallen in sommige gevallen samen. De PWA-beambte behandelt het dagelijkse beheer van de vzw. Niet elke PWA-vzw heeft echter een PWA-beambte ter beschikking omwille van het huidige beleid van niet vervanging van de beampten na beëindiging van hun contract.

Tabel 4 toont de geografische spreiding van deze vzw's over de verschillende provincies en de bezetting ervan door PWA-beambten. Volgens RVA-gegevens zijn er gemiddeld ongeveer 60 PWA's per provincie. Enkel in Limburg met 44 vzw's ligt het aantal opvallend lager. In Limburg is er ook slechts een overkoepelende PWA actief, die betrekking heeft op Tongeren en Herstappe:

- ▶ Vooral in Antwerpen en West-Vlaanderen zijn er vzw's die de PWA-dienstverlening regelen voor meer dan één gemeente.
- ▶ In Antwerpen en Vlaams-Brabant is er een samenwerkingsverband tussen 5 gemeenten
 - In de provincie Antwerpen zijn dat Boom, Hemiksem, Niel, Rumst en Schelle
 - In Vlaams-Brabant gaat het om Bertem, Huldenberg, Kortenberg, Tervuren en Leefdaal
- ▶ Daarnaast zijn er ook structurele samenwerkingsverbanden tussen de volgende gemeenten:
 - In Antwerpen: Aartselaar en Boom; Borsbeek en Mortsel; Berlaar en Nijlen; Puurs en Sint-Amands; Baarle-Hertog en Ravels;
 - In Limburg: Tongeren en Herstappe
 - In Oost-Vlaanderen: Assenede, Kaprijke en Sint-Laureins; Horebeke en Maarkedal.
 - In Vlaams-Brabant: Drogenbos, Linkebeek en Sint-Genesius-Rode
 - In West-Vlaanderen: Blankenberge en Zuienkerke; Poperinge en Vleteren; Langemark-Poelkapelle en Zonnebeke; Heuvelland en Mesen; Avelgem en Spiere-Helkijn.

Deze formele samenwerkingsverbanden dateren meestal van de oprichting van de desbetreffende PWA's in de jaren '90, vaak ook steunend op een politieke consensus binnen de deelnemende gemeenten. Momenteel zijn er ook verschillende informele samenwerkingsverbanden. Uit de interviews bleek echter dat PWA's vaak afwachten om deze al dan niet te formaliseren tot er meer duidelijkheid is omtrent de toekomst van het PWA-systeem.

Elke PWA-vzw is verbonden aan het lokale werkloosheidsbureau (WB) van de RVA voor het gebied waarbinnen het PWA gevestigd is. Binnen elk WB is een coördinator aangesteld voor de coördinatie van de PWA's die onder de bevoegdheid van het WB vallen. In sommige WB's is deze coördinator eveneens een PWA-beambte, terwijl deze in andere WB's volledig binnen de RVA-werking valt. Er zijn grote verschillen in het aantal PWA-vzw's per WB. Zo vallen in Antwerpen, Vilvoorde, Hasselt, Leuven, Turnhout en Gent meer dan 23 PWA's binnen de bevoegdheid van één WB; bij de andere WB's gaat het om 17 tot slechts 2 PWA's.

Op vlak van bezetting zien we in Tabel 4 dat eind 2014 344 beambten actief waren in het systeem, equivalent aan 257,6 VTE. Dit betekent dat er dus gemiddeld minder dan 1 VTE per PWA momenteel actief is. De groep van beambten¹⁰ bestaat vooral uit vrouwen (87%) met een grote groep beambten ouder dan 50 jaar (41%). In principe wordt het aantal PWA-beambten steeds kleiner gezien de aanwervingsstop. In respons nemen PWA-beambten vaak taken op voor verschillende PWA-vzw's. Binnen de schoot van het WB wordt deze coördinatie van de PWA's opgevangen door PWA-beambten uit naburige gemeenten in te zetten. Naargelang de afspraken binnen het WB worden bepaalde PWA's dan aan dezelfde PWA-beambte toegewezen of wordt een rotatiesysteem gehanteerd waarbij in elk PWA permanentie wordt voorzien.

Tabel 4: Geografische spreiding en bezetting van de PWA-vzw's

Provincie	WB	Aantal erkende PWA-vzw's	Aantal overkoepelende vzw's	PWA-beambten ¹¹	
				Aantal	VTE
Antwerpen (62)	Antwerpen	23	1 vzw voor 2 gemeenten	29	19,9
	Boom	2	1 vzw voor 2 gemeenten en 1 vzw voor 5 gemeenten	5	4
	Mechelen	11	2 vzw's voor 2 gemeenten	21	17,4
	Turnhout	26	1 vzw voor 2 gemeenten	31	24,7
Vlaams-Brabant (60)	Leuven	27	1 vzw voor 5 gemeenten	30	21,6
	Vilvoorde	33	1 voor 3 gemeenten	34	24,2
Oost-Vlaanderen (62)	Aalst	10		15	12,1
	Dendermonde	10		9	7,7
	Gent	25	1 vzw voor 3 gemeenten	27	17,5
	Oudenaarde	10		10	7,3
	Sint-Niklaas	7		12	7,8
West-Vlaanderen (59)	Brugge	9	1 vzw voor 2 gemeenten	7	6,6
	Ieper	5	2 vzw's voor 2 gemeenten	7	5,5
	Kortrijk	11	1 vzw voor 2 gemeenten	13	11,8
	Oostende	17		17	14,6
	Roeselare	17		16	11,8
Limburg (43)	Hasselt	29		45	30,1
	Tongeren	14	1 vzw voor 2 gemeenten	16	12,5
Totaal		286	waarvan 14 overkoepelende PWA-vzw's	344	256,7

Bron: RVA-gegevens (2014) verwerkt door IDEA Consult

¹⁰ De profielkenmerken van de PWA-beambten zijn in detail terug te vinden in Tabel 24 in bijlage 4/

¹¹ December 2014 als referentiemaand

Tabel 5 geeft de verdeling weer van de PWA's volgens de locatie van de gemeente en het al dan niet beschikken over een dienstencheque-afdeling. Ongeveer 44% van alle PWA's beschikt over een dienstencheque-afdeling. Vooral in de niet-centrumsteden zien we een groot aandeel PWA's met dienstencheques. Van de 47 steden hebben er 30 (64%) een dienstencheque-afdeling.

Tabel 5: PWA-vzw's volgens type gemeente en met een dienstencheque-afdeling

	Geen dienstencheque-afdeling	Wel dienstencheque-afdeling	Totaal
Centrumsteden	7	6	13
Omgeving centrumsteden	30	14	44
Andere steden	17	30	47
Overgangsgebied	62	30	92
Platteland	43	47	90
Totaal	159	127	286

Bron: RVA-gegevens (2014) verwerkt door IDEA Consult

2/ Het profiel van de PWA-werknemers

In Tabel 6 wordt de populatie PWA-werknemers meer accuraat in kaart gebracht op basis van de beschikbare RVA-gegevens voor 2014. Daarbij worden niet alleen de cijfers vermeld voor de volledige groep PWA-werknemers, maar wordt er ook een onderscheid gemaakt tussen de PWA-werknemers met en zonder vrijstelling voor beschikbaarheid op de arbeidsmarkt door hun PWA-activiteiten¹² (de zogenaamde maxi-vrijstelling, die in Deel 2 van dit rapport beschreven wordt). Daarnaast worden ook de kenmerken van de volledige populatie werkzoekenden meegegeven, zoals die geregistreerd zijn bij de VDAB.

Tabel 6 toont het profiel van de PWA-werknemers die in 2014 minstens één uur gepresteerd hebben binnen het stelsel. De cijfers leiden tot de volgende vaststellingen in termen van enkele socio-demografische kenmerken:

- ▶ **Geslacht.** Daar waar VDAB-cijfers leren dat de populatie werkzoekenden iets meer mannen telt dan vrouwen (respectievelijk 53,6% en 46,4%), zijn het vooral vrouwelijke werklozen (58%) die actief zijn in het PWA-stelsel. Bij de vrijgestelde PWA-werknemers loopt het aandeel vrouwen zelfs op tot 73,8%, wat aangeeft dat vooral zij op systematische wijze PWA-activiteiten uitvoeren. Uit de interviews blijkt bovendien dat de genderbalans ook gelinkt kan worden aan de PWA-activiteiten. Mannen voeren vaker tuinonderhoud uit dan vrouwen die vaker begeleiding van ouderen, zieken en kinderen op zich nemen. Gezien de vrijstelling wijst op een arbeidshandicap van minstens 33% is het logisch dat deze rechthebbenden minder snel terug te vinden zullen zijn bij relatief zwaardere taken als tuinbouw en tuinonderhoud. PWA-werknemers met een vrijstelling zullen dus eerder begeleidingstaken uitvoeren.
- ▶ **Leeftijd.** In 2014 waren er in het PWA-stelsel geen werknemers actief die jonger waren dan 20. Het zijn vooral vijftigplussers die als PWA-werknemer actief zijn; 75,6% is ouder dan 50. In dit opzicht wijkt de groep PWA-werknemers sterk af van de populatie werkzoekenden, waar slechts 25,2% ouder is dan 50. Een vergelijking van de groep vrijgestelde en niet-vrijgestelde PWA-werknemers leert bovendien dat de groep vrijgestelde PWA-werknemers iets jonger is: 57,3% van de vrijgestelden is jonger dan 55, terwijl de meerderheid (54,5%) van de niet-vrijgestelde PWA-werknemers minstens 55 jaar oud is. In de interviews gaven PWA-beambten ook aan dat zij de deelname van jongeren in het PWA-systeem niet stimuleren, tenzij zeer tijdelijk. Jongere werkzoekenden worden zo snel mogelijk doorverwezen naar VDAB en andere partners.
- ▶ **Nationaliteit.** Zowel de PWA-werknemers als de volledige VDAB-populatie werkzoekenden bestaan grotendeels uit Belgen. Toch blijken niet-Belgen nog minder vertegenwoordigd in de groep PWA-werknemers (4,9% versus 18,5% in de VDAB-populatie). Vooral niet-EU-burgers zijn sterk ondervertegenwoordigd in het PWA-stelsel. Deze sterke ondervertegenwoordiging van niet-Belgen is het meest uitgesproken binnen de groep van 1.238 vrijgestelde PWA-werknemers, die in 2014 slechts 10 personen uit de EU15 telde en 2 personen met een nationaliteit van buiten de EU. De ondervertegenwoordiging van allochtonen werd ook onderkend in de interviews. Verschillende beambten gaven aan dat het zeer moeilijk is deze doelgroep te overtuigen om naar het PWA te komen en om ook effectief PWA-activiteiten uit te voeren. De PWA-beambten hebben hiervoor geen duidelijk toewijsbare reden, maar wijzen wel op culturele verschillen die een rol spelen (bv allochtone vrouwen die geen activiteiten kunnen uitvoeren in een huishouden indien er een andere man aanwezig is). Aangezien het dienstencheque-systeem hier wel in slaagt, lijkt de oorzaak echter meer verbonden met het type activiteiten en de mate waarin deze worden gematcht met allochtone werkzoekenden.
- ▶ **Studieniveau.** Zowel bij de PWA-werknemers als in de VDAB-populatie vormen de laaggeschoolden de grootste groep, met respectievelijk 62,9% en 45,7%. De groep midden- en hogeschoolden is bijgevolg aanzienlijk kleiner bij de PWA-werknemers. De ondervertegenwoordiging van de hogeschoolden valt vooral op bij de vrijgestelde PWA-werknemers, waar slechts 3,6% hogeschoold is. Uit de interviews bleek duidelijk dat hogeschoolden minder gemotiveerd zijn om in het systeem aan de slag te gaan. De belangrijkste reden is meestal de aard van de activiteiten die buiten hun kwalificaties (en competenties) ligt, gecombineerd met de lage vergoeding.

¹² De groep vrijgestelde werkzoekenden wordt niet opgeroepen door VDAB. Dit geldt voor PWA-werknemers die op basis van hun PWA-activiteiten een vrijstelling verkregen, maar ook voor PWA-werknemers die werden vrijgesteld als oudere werknemer, omwille van familiale of sociale redenen, wegens het volgen van een beroepsopleiding of omwille van een andere reden.

- **Werkloosheidsduur.** De doelstelling van het PWA-stelsel impliceert een langdurige werkloosheid van de PWA-werknemers. Uit Tabel 6 blijkt dat er nog grote variaties zijn binnen de geregistreerde werkloosheidsperiode. Zo is één op vijf PWA-werknemers minder dan twee jaar werkloos¹³, is ongeveer één op vier PWA-werknemers 2 tot 5 jaar werkloos, en ruim één op twee PWA-werknemers (53,8%) minstens vijf jaar werkloos. Eén op drie PWA-werknemers is zelfs minstens 10 jaar werkloos. Bij de vrijgestelde PWA-werknemers is zelfs 80,7% minstens 5 jaar werkloos; ruim de helft van de vrijgestelden (56,4%) is meer dan 10 jaar werkloos. Een deel van de langdurige werkloosheidsduur kan verklaard worden door de groep werknemers met vrijstelling. Toch toont het hoge aandeel langdurige werkzoekenden bij de niet-vrijgestelde PWA-werknemers dat het stelsel een specifieke categorie van werklozen bereikt in vergelijking met de VDAB-populatie waar slechts 9,6% minstens 5 jaar werkloos is.

Tabel 6: Profiel van de PWA-werknemers in Vlaanderen en de VDAB-populatie werkzoekenden (cijfers 2014)

Profielkenmerken		Niet vrijgestelde PWA-werknemers <i>N=10.383</i>	Vrijgestelde PWA-werknemers <i>N=1.238</i>	Totaal PWA-werknemers <i>N=11.621</i>	VDAB-populatie <i>N=233.349</i>
Geslacht	M	43,9%	26,2%	42,0%	53,6%
	V	56,1%	73,8%	58,0%	46,4%
Leeftijd	-20	-	-	-	4,7%
	20-34	4,3%	0,7%	4,0%	41,5%
	35-49	20,1%	23,0%	20,4%	28,5%
	50-54	21,0%	33,6%	22,4%	10,2%
	55+	54,5%	42,7%	53,2%	15,0%
Nationaliteit	Belg	94,7%	99,0%	95,2%	81,5%
	EU-15	3,3%	0,8%	3,1%	5,8%
	EU-28	0,3%	-	0,3%	2,6%
	Niet EU	1,6%	0,2%	1,5%	10,1%
Studieniveau	Laag	62,7%	64,9%	62,9%	45,7%
	Midden	29,6%	31,5%	29,8%	36,7%
	Hoog	7,7%	3,6%	7,2%	17,6%
Werkloosheidsduur	< 2 jaar	21,3%	5,5%	19,7%	74,1%
	2 – 5 jaar	28,2%	13,8%	26,6%	16,4%
	5 – 10 jaar	20,0%	24,3%	20,5%	9,6%*
	> 10 jaar	30,5%	56,4%	33,3%	

* Arvastat bevat enkel cijfers voor een werkloosheidsduur ≥ 5 jaar (inclusief > 10 jaar).

Bron : RVA-cijfers (2014) voor de PWA-werknemers ; Arvastat (gemiddelde 2014) voor de VDAB-populatie werkzoekenden

De lange werkloosheidsduur is een typerend profielkenmerk van de PWA-werknemers. Deze werkloosheidsduur hangt ook samen met de anciënniteit van de werklozen in het PWA-statuut. Tabel 7 toont de relatie tussen beide aspecten. De anciënniteit in het PWA-statuut werd berekend als het tijdsverschil tussen het laatste jaar en het eerste jaar met indiening van PWA-uren.

Uit Tabel 7 blijkt dat ruim een kwart van de PWA-werknemers (26,4%, i.e. 3.072 van de 11.621) minstens 10 jaar werkloos was en ook minstens 10 jaar actief was als PWA-werknemer, al dan niet continu. De tweede grootste groep bevindt zich aan het ander uiterste van het spectrum bij PWA-werknemers die minder dan 2 jaar werkloos zijn en minder dan één jaar actief zijn binnen het PWA-statuut. Deze verhoudingen zijn niet uniek voor

¹³ De groep PWA-werknemers die minder dan twee jaar werkloos zijn, bestaat uit:

- personen die in de loop van de 36 maanden voorafgaand aan hun inschrijving in een PWA gedurende minstens 24 maanden werden vergoed als volledig uitkeringsgerechtigde werkloze;
- personen waarbij de werkloosheid werd onderbroken door bijvoorbeeld ziekte, bevallingsverlof,... en daardoor opnieuw als 'nieuw' in de werkloosheid werden beschouwd bij hun terugkeer in het statuut.

2014, we zien hetzelfde patroon ook in 2012 voorkomen. Het wijst op een dualiteit waarbij een groot aantal PWA-werknemers het systeem proberen, maar ook snel ermee stoppen, terwijl een andere groep er voor kiest langdurig in het systeem actief te blijven.

De gemarkeerde cellen in Tabel 7 geven aan dat de werkloosheidsduur ook korter kan zijn dan de anciënniteit in het PWA-statuut. Hiervoor zijn meerdere verklaringen mogelijk:

- ▶ **PWA-periode overschat door activiteit van minimum 6 maanden in een betaalde job.** Wanneer de persoon in kwestie actief was als PWA-werknemer, werk vond voor minstens een half jaar, en daarna opnieuw werkloos werd en uren presteerde als PWA-werknemer, wordt dit in de cijfers van Tabel 7 als een doorlopende periode in het PWA-statuut beschouwd.
- ▶ **Werkloosheidsduur onderschat door onderbreking.** De werkloosheidsduur wordt opnieuw berekend vanaf nul na elke onderbreking (vb. door ziekte), waardoor ze administratief onderschat kan zijn.
- ▶ **Vrijwillig actief in het PWA-statuut.** Volledig werklozen kunnen in het PWA-stelsel als ze nog geen twee (ononderbroken) jaren werkloos zijn, maar wel minstens 24 maanden uitkeringsgerechtigd waren in de 3 jaar voorafgaand aan hun inschrijving in een PWA. Hierdoor kunnen ze langer dan twee jaar actief zijn in een PWA.
- ▶ **In PWA via OCMW.** De anciënniteit in het PWA-statuut staat los van de werkloosheidsduur als de PWA-werknemer via het OCMW actief is.

Tabel 7: Anciënniteit in het PWA-statuut volgens de werkloosheidsduur (uitgedrukt in jaren)

Aantal jaar in werkloosheid	Aantal jaar in het PWA-statuut					Totaal
	< 1 jaar	1 tot 2 jaar	2 tot 5 jaar	5 tot 10 jaar	Minstens 10 jaar	
< 2 jaar	1.410	310	153	122	289	2.284
2 tot 5 jaar	770	772	938	203	412	3.095
5 tot 10 jaar	149	129	663	959	477	2.377
10 jaar of langer	44	36	125	588	3.072	3.865
Totaal	2.373	1.247	1.879	1.872	4.250	11.621

Bron: RVA-cijfers (2014) voor de PWA-werknemers in Vlaanderen (verwerking IDEA Consult)

Als de anciënniteit in het PWA-statuut wordt vergeleken met de vrijstellingen in het statuut zien we in Tabel 9 duidelijk dat een groot deel van de vrijgestelde PWA-werknemers, 781 of 63% van het totaal, meer dan 10 jaar in het systeem actief zijn. Het gaat daarbij vooral om personen met een vrijstelling omwille van een arbeidshandicap van minstens 33%. Daarentegen zijn slechts 17 van de vrijgestelde PWA-werknemers minder dan 1 jaar in het systeem actief. Bij de niet-vrijgestelde PWA-werknemers zien we echter een dualiteit, 2.356 (23%) van de PWA-werknemers is minder dan een jaar in het systeem actief, terwijl 3.469 (33%) al meer dan 10 jaar in het systeem actief zijn.

Het valt niet uit te maken wat precies het verband is tussen de vrijstelling en de lange duur in het PWA-systeem. Vrijgestelde werknemers lijken duidelijk langer in het systeem te blijven, maar de instroom lijkt erg beperkt. Mogelijk gaat het echter ook om een groep werknemers die minder opportuniteiten had in voorgaande jaren en dus in het PWA-systeem bleef, terwijl het huidige instrumentarium (bv VOP) meer mogelijkheden biedt tot integratie op de arbeidsmarkt.

Tabel 8: Anciënniteit in het PWA-statuut volgens statuut van de PWA-werknemers

	Vrijgestelde PWA-werknemers	Niet vrijgestelde PWA-werknemers	Totaal PWA-werknemers
< 1 jaar	17	2.356	2.373
1 tot 2 jaar	54	1.193	1.247
2 tot 5 jaar	135	1.744	1.879
5 tot 10 jaar	251	1.621	1.872
10 jaar of langer	781	3.469	4.250
Totaal	1.238	10.383	11.621

Bron: RVA-cijfers (2014) voor de PWA-werknemers in Vlaanderen (verwerking IDEA Consult)

De lengte van de periode waarin men actief is als PWA-werknemer lijkt samen te hangen met het diplomaniveau van de PWA-werknemer. Tabel 9 toont dat hooggeschoolden minder lang het PWA-statuut hebben. Dit is wellicht het geval doordat zij doorgaans sneller uitstromen naar werk. Van de 4.250 personen die doorheen minstens 10 jaar in het PWA-stelsel actief waren, zijn er 3.033 (71,4%) laaggeschoold. Verder tonen de cijfers dat 41,5% van de laaggeschoolden minstens 10 jaar anciënniteit heeft in het PWA-statuut, tegenover 30% van de middengeschoolden en 20,9% van de hooggeschoolden. Analooch heeft 18,3% van de laaggeschoolden een anciënniteit van minder dan 1 jaar, tegenover 22,7% van de middengeschoolden en 29,5% van de hooggeschoolden. Dit versterkt de vaststelling uit de interviews dat hooggeschoolden minder gemotiveerd zijn om in het systeem aan de slag te gaan; diegenen die toch in het systeem werken, doen dat gemiddeld maar voor een korte periode.

Tabel 9: Anciënniteit in het PWA-statuut volgens diplomaniveau van de PWA-werknemers

	Laaggeschoold	Middengeschoold	Hooggeschoold	Totaal
< 1 jaar	1.337	788	248	2.373
1 tot 2 jaar	684	429	134	1.247
2 tot 5 jaar	1.118	611	150	1.879
5 tot 10 jaar	1.140	599	133	1.872
10 jaar of langer	3.033	1.041	176	4.250
Totaal	7.312	3.468	841	11.621

Bron: RVA-cijfers (2014) voor de PWA-werknemers in Vlaanderen (verwerking IDEA Consult)

De intensiteit van de PWA-dienstverlening kan worden geanalyseerd door het gemiddeld aantal gepresteerde uren per persoon te bekijken. Tabel 10 geeft voor 2014 de verhouding weer tussen het totaal aantal gepresteerde uren en het totaal aantal personen voor de respectievelijke profielkenmerken in termen van geslacht en diplomaniveau. Uit de cijfers blijkt dat vrouwen gemiddeld meer PWA-uren presteerden dan mannen en dat het aantal gepresteerde uren gemiddeld 15% lager ligt bij hooggeschoolden. Het hoger aantal uren gepresteerd door vrouwen kan opnieuw worden verklaard door de activiteiten. Vrouwen zijn meer actief in activiteiten die doorheen het jaar doorlopen zoals bewaking en opvang op school en in rusthuizen. Deze activiteiten lopen gemiddeld voor een lange periode. Daarentegen zijn mannen meer actief in tuinbouw en tuinonderhoud, activiteiten die meer seizoensgebonden zijn, waardoor ze gemiddeld minder uren presteren per jaar.

Tabel 10: Gemiddeld aantal PWA-uren per capita naar geslacht en diplomaniveau van PWA-werknemers

	Mannen	Vrouwen	Totaal
Laaggeschoold	209,1	254,2	233,9
Middengespoold	213,7	244,8	233,6
Hooggeschoold	190,3	202,8	197,6
Totaal	209,0	247,3	231,2

Bron: RVA-cijfers (2014) voor de PWA-werknemers in Vlaanderen (verwerking IDEA Consult)

De intensiteit van de PWA-activiteiten kan ook worden bekeken in functie van de werkloosheidsduur en de anciënniteit in het PWA-stelsel. Tabel 11 vat enkele opvallende bevindingen samen voor 2014.

- ▶ Het gemiddeld aantal gepresteerde PWA-uren neemt toe met de werkloosheidsduur.
- ▶ Het gemiddeld aantal gepresteerde PWA-uren neemt ook toe met de anciënniteit in het PWA-statuut.
- ▶ Personen die minder dan twee jaar werkloos zijn, presteerden opvallend minder uren. Zij lijken het systeem eerst te verkennen vooraleer er intensiever in te werken.
- ▶ Het eerste jaar dat werklozen actief zijn als PWA-werknemer, presteren ze gemiddeld ruim de helft minder uren. Daarna stijgt het aantal uren degressief tot gemiddeld 283 uren per persoon voor PWA-werknemers die minstens 10 jaar vertrouwd zijn met het systeem.

Deze vaststellingen vinden ook weerklank in de interviews bij de beambten van verschillende PWA's. Zij spreken van een vaste kerngroep van oudere PWA-werknemers die jaar na jaar hun activiteiten in het systeem beoefenen. Dit is zeker het geval in de meer landelijke gemeenten. Daartegenover komen werkzoekenden met een korte werkloosheidsduur meestal eerst kort het systeem testen, waarbij verschillenden ook snel weer uitstromen na slechts een beperkt aantal uren te presteren. In grotere steden is de dynamiek van in- en uitstroom vaak groter, waardoor ook daar gemiddeld minder uren per persoon worden gepresteerd.

Tabel 11: Gemiddeld aantal PWA-uren per capita naar werkloosheidsduur en anciënniteit in het PWA-statuut

Aantal jaar in werkloosheid	Aantal jaar in het PWA-statuut					Totaal
	< 1 jaar	1 tot 2 jaar	2 tot 5 jaar	5 tot 10 jaar	Minstens 10 jaar	
< 2 jaar	88,2	155,8	140,1	163,3	167,0	114,8
2 tot 5 jaar	94,4	227,2	267,2	231,5	248,8	209,4
5 tot 10 jaar	91,8	204,8	277,0	284,7	293,1	267,8
10 jaar of langer	98,1	230,6	251,7	309,9	297,3	294,9
Totaal	90,6	207,2	259,3	278,9	283,3	231,2

Bron : RVA-cijfers (2014) voor de PWA-werknemers in Vlaanderen (verwerking IDEA Consult)

3/ Het profiel van de gebruikers

PWA-activiteiten kunnen door alle natuurlijke personen worden aangevraagd en door verschillende rechtspersonen. Tabel 12 geeft een overzicht van de verschillende gebruikers, verspreid over de verschillende types gemeenten. In totaal waren er in 2014 16.792 unieke gebruikers van PWA-activiteiten in Vlaanderen. Dat wil zeggen dat ze minstens één cheque hebben aangekocht. De grote meerderheid, 13.130 gebruikers, betreft natuurlijke personen. Daarnaast waren er ook 3.662 rechtspersonen actief. Het grootste aantal natuurlijke personen vinden we terug in de niet-centrumsteden en het overgangsgebied. Bij de rechtspersonen zijn het zowel de centrumsteden als de andere steden waar het meeste beroep wordt gedaan op PWA-activiteiten.

De verdeling van de activiteiten over de verschillende gebieden toont echter weinig variatie. Het gebruik van tuinonderhoud door natuurlijke personen schommelt overal rond de 70%, met een dip van 63% op het platteland. In de centrumsteden en omgeving van de centrumsteden wordt huishulp (13%) wel minder gebruikt dan in de andere gebieden (17-25%). Bij de rechtspersonen zien we eveneens slechts lichte variatie. Gemiddeld zijn 35% van de gebruikers uit deze groep scholen. Tuinbouw is veel steek aanwezig op het platteland, wat logisch is gezien de aard van de activiteiten. In de centrumsteden zijn er dan weer meer VZW's onder de gebruikers. Ook dit kan worden verklaard door een verhoogde aanwezigheid van deze verenigingen in de stadscontext.

Tabel 12: Aantal gebruikers per activiteit volgens locatie PWA (volgens gebruikte cheques*)

	Activiteit	Centrum- steden	Omgeving centrum- steden	Andere steden	Overgangs gebied	Platteland	Totaal
Natuurlijke persoon	Hulp voor klein tuinonderhoud	1.617	1.366	2.180	2.336	1.476	8.975
	Huishulp met huishoudelijk karakter	305	258	607	568	583	2.321
	Bewaking of de begeleiding van zieken of kinderen	143	139	151	229	100	762
	Andere	244	180	234	206	182	1.046
	Hulp voor administratieve formaliteiten	5	3	10	7	1	26
	Totaal	2.314	1.946	3.182	3.346	2.342	13.130
Rechtspersoon	Onderwijsinstellingen	315	162	329	293	183	1.282
	Lokale overheden	13	1	5	-	-	19
	Tuinbouw- en van landbouwsectoren	20	45	135	103	247	550
	Verenigingen zonder winstoogmerk	371	89	215	162	87	924
	Stadswacht	48	60	99	138	76	421
	Andere niet-commerciële verenigingen	81	45	234	84	22	466
	Totaal	848	402	1.017	780	615	3.662
Totaal	3.162	2.348	4.119	4.126	2.957	16.792	

* Gebruikers van naamloze cheques kunnen niet worden toegewezen en zijn hier niet opgenomen.

Bron : Idea Consult op basis van Edenred (2014)

Tabel 13 geeft het profiel weer van de natuurlijke personen die gebruik maken van PWA-activiteiten volgens een aantal socio-demografische kenmerken. Het gaat om de gebruikers van 2012 volgens de gegevens van de Kruispuntbank. We vergelijken ook het profiel van de PWA-gebruikers met dat van de dienstencheque-gebruikers. Het dienstencheque-systeem bevat immers verschillende gelijkaardige kenmerken als het PWA-systeem. Toch blijkt dat beide een andere groep gebruikers bereiken.

- ▶ **Leeftijd.** De gemiddelde leeftijd van PWA-gebruikers ligt duidelijk erg hoog. Bijna de helft van de gebruikers is ouder dan 65 jaar. Daarbij is slechts 21% jonger dan 50. In vergelijking met het dienstencheque-systeem waar slechts een kwart gebruikers ouder is dan 65, bereikt het PWA systeem dus een andere doelgroep. De PWA-activiteiten worden vooral aangevraagd door ouderen en gepensioneerden.

- ▶ **Gezinssituatie.** De meeste PWA-gebruikers zijn alleenstaanden (42%), beduidend meer dan bij de dienstencheque-gebruikers (24%). Een kwart van de gebruikers zijn samenwonend met kinderen.
- ▶ **Socio-economische positie.** De grote meerderheid van de PWA-gebruikers (56%) valt onder de categorie 'andere' wat staat voor inactief of gepensioneerd. In het dienstencheque-systeem is dit slechts een derde van de gebruikers. Dit loopt gelijk met de vaststelling dat een grote groep PWA-gebruikers ouder is dan 65 jaar.
- ▶ **Inkomen.** Op vlak van het inkomen, zien we dat PWA-gebruikers gemiddeld over een lager inkomen beschikken dan dienstencheque-gebruikers. Ongeveer 42% heeft een lager gezinsinkomen dan 24.000 euro. Bij de dienstencheque-gebruikers is dit slechts voor 31% van de gebruikers het geval. We zien wel dat 9% van de gebruikers een inkomen hoger heeft dan 60.000 euro, wat dan weer duidelijk meer is dan de 5% bij dienstencheque-gebruikers.

Tabel 13: Profiel van de private PWA-gebruikers Vlaanderen (2012) en Vlaamse dienstencheque-gebruikers

Profielkenmerken		Private PWA-gebruikers 2012 N=13.158	Dienstencheque-gebruikers N=
Leeftijd	-20	0%	-
	20-34	2%	14,8%
	35-49	19%	46,6%
	50-54	10%	
	55-64	20%	12,7%
	65+	48%	25,9%
Gezinssituatie	Alleenstaand	42%	23,8%
	Gehuwd of samenwonen met kinderen	26%	
	Gehuwd of samenwonen zonder kinderen	29%	76,2%
	Andere	3%	
Socio-economische positie	Werkend	42%	65,7%
	Werkzoekend	1%	0,7%
	Bruggepensioneerd	1%	33,5%
	Andere	56%	
Inkomensklasse¹⁴	0 - <12.000	7%	3,4%
	12.000 - <24.000	35%	27,1%
	24.000 - <36.000	20%	22,9%
	36.000 - <48.000	10%	21,6%
	48.000 - <60.000	6%	10,3%
	> 60.000	9%	4,8%
	Onbekend	14%	9,9%

* De leeftijd van dienstencheque-gebruiker is weergegeven voor 2012, de andere profielkenmerken van dienstencheque-gebruikers hebben betrekking op 2010.
Bron : IDEA Consult op basis van KBSZ (2012) voor de PWA-werknemers , Sodexo-gegevens (2012) en enquête gegevens (2010)

¹⁴ De inkomens van zelfstandigen zijn onvolledig voor de PWA-gebruikers.

Tabel 14 geeft een overzicht van de groep natuurlijke personen bij de gebruikers en het aantal aangekochte en gebruikte cheques. Daarmee wordt ook het aantal aangekochte cheques per gebruiker weergegeven. In totaal kochten de 13.130 gebruikers bijna 917.000 cheques aan in 2014, waarvan ze slechts 762.000 of 83% effectief gebruikten.

Gemiddeld kopen gebruikers 70 cheques aan per persoon. In centrumsteden ligt dit echter beduidend lager met slechts 59 cheques per persoon. Het grootste gebruik is terug te vinden in het overgangsgebied (76 cheques/gebruiker).

Tabel 14: Aantal private gebruikers en bestelde cheques volgens locatie van het PWA

	Aantal gebruikers	Aangekochte cheques	Gebruikte cheques	Nog niet gebruikte cheques	Omgeruilde cheques	Cheque/gebruiker
Centrumsteden	2.314	136.186	110.129	25.457	600	59
Omgeving centrumsteden	1.946	118.931	97.076	21.668	517	61
Andere steden	3.182	233.028	194.100	38.667	261	73
Overgangsgebied	3.346	254.212	214.392	39.461	359	76
Platteland	2.342	174.197	146.188	27.547	462	74
Totaal	13.130	916.554	761.885	152.470	2.199	70

Bron : Idea Consult op basis van Edenred (2014)

4/ PWA-cheques en activiteiten

Binnen het PWA-systeem kunnen gebruikers beroep doen op PWA-werknemers voor verschillende activiteiten. Naargelang het type gebruiker en de aard van de activiteit wordt de PWA-cheque gecodeerd, waardoor het mogelijk is om de gebruikers te linken aan de activiteit. Tabel 15 toont het aantal uitgegeven en terugbetaalde cheques volgens het type gebruiker en de aard van de activiteit. Hieruit kunnen we de volgende vaststellingen maken:

- ▶ **Natuurlijke personen:** Ongeveer 29% van alle cheques worden aangekocht door natuurlijke personen. Voor 2014 is dit goed voor een bedrag van 6,2 miljoen euro dat door private gebruikers aan deze activiteiten werd besteed. Hier moet echter wel nog het belastingvoordeel bij in rekening worden gebracht.
 - De belangrijkste activiteit is hulp voor tuinonderhoud. Bijna de helft van alle cheques voor private gebruikers wordt hieraan besteed.
 - De tweede belangrijkste activiteit is huishulp met huishoudelijk karakter. Dit is opvallend omdat het gaat om een activiteit die in grote mate is overgenomen via dienstencheques en enkel nog mag worden uitgevoerd door PWA-werknemers die reeds sinds 1 maart 2004 een arbeidsovereenkomst met hun PWA hebben.
 - De minst belangrijke activiteit is hulp voor administratieve formaliteiten. Uit de interviews bleek eveneens dat hier weinig vraag naar is. Het is echter een soort activiteit die vaak gewenst is door PWA-werkzoekenden en vooral beter past bij het profiel van hooggeschoolden.
- ▶ **Rechtspersonen:** Rechtspersonen nemen 58% van de aangevraagde cheques en het bestede bedrag voor zich, goed voor 1,9 miljoen cheques voor een totale waarde van 12 miljoen euro.
 - De rechtspersonen met het hoogste aandeel cheques (43%) zijn de onderwijsinstellingen. In veel gemeenten doen zij beroep op PWA-werknemers voor de begeleiding aan de schoolpoort en de voor-en naschoolse opvang. Het gaat daarbij telkens om een beperkt aantal werkuren, maar wel voor een lange periode (i.e. het schooljaar). Daarbij komen ook nog kleine meer tijdelijke opdrachten zoals klusjes in de school of ondersteuning bij een evenement. Hierdoor nemen zij al snel een groot volume cheques voor hun rekening.
 - Lokale besturen nemen vervolgens 23% van de cheques (en dus werkuren) bij rechtspersonen voor hun rekening. Hier gaat het om tal van verschillende activiteiten variërend van occasioneel groenonderhoud, ondersteuning bij evenementen tot langdurige projecten.
 - Het meest beperkte systeem is dat van de stadswachten (2%). Deze vallen eigenlijk onder een specifiek soort activiteit voor lokale besturen, maar zijn ook uitdovend sinds 2003. De stadswachten worden omgezet naar een Activa-statuut.
- ▶ **Naamloze cheques:** De naamloze cheques zijn goed voor 13% van alle verkochte cheques, goed voor 2,5 miljoen euro. Desondanks proberen PWA's het gebruik ervan te beperken. Ze worden voornamelijk gebruikt voor oudere private gebruikers die zelf moeilijk een bestelling kunnen plaatsen of voor activiteiten die te beperkt zijn (minder dan de verplichte afname van 10 cheques) of op te korte termijn om cheques op naam te bestellen.

Tabel 15: Aantal en waarde van de uitgegeven en terugbetaalde PWA-cheques volgens activiteit

Gebruiker	Activiteit	Uitgegeven cheques			Terugbetaalde cheques		
		Aantal cheques	%	€	Aantal cheques	%	€
Natuurlijke persoon	Hulp voor klein tuinonderhoud	442.412	48,3%	2.993.711	431.706	46,2%	2.917.950
	Thuishulp met huishoudelijk karakter	300.679	32,8%	2.034.837	326.959	35,0%	2.212.238
	Bewaking of de begeleiding van zieken of kinderen	124.354	13,6%	835.800	127.955	13,7%	859.931
	Andere	45.132	4,9%	307.548	43.472	4,7%	296.467
	Hulp voor administratieve formaliteiten	3.977	0,4%	25.583	3.924	0,4%	25.147
	Totaal	916.554	100%	6.197.480	934.016	100%	6.311.733
Rechtspersoon	Onderwijsinstellingen	796.054	42,5%	5.159.303	805.784	42,5%	5.212.134
	Lokale overheden	426.733	22,8%	2.736.236	434.038	22,9%	2.779.379
	Tuinbouw- en van landbouwsectoren Verenigingen zonder winstoogmerk	284.472	15,2%	1.763.726	291.764	15,4%	1.808.937
	Andere niet-commerciële verenigingen	274.232	14,6%	1.779.543	272.547	14,4%	1.764.633
	Andere niet-commerciële verenigingen	65.788	3,5%	439.408	65.253	3,4%	435.280
	Stadswacht	27.876	1,5%	165.862	28.284	1,5%	168.051
Totaal	1.875.155	100%	12.044.079	1.897.670	100%	12.168.414	
Naamloze cheques		431.790	-	2.643.559	441.575	-	2.700.760
Totaal		3.223.499	-	20.885.118	3.273.261	-	21.180.907

Bron: Edenred (2014)

Tabel 16 geeft het aantal cheques weer dat werd uitgegeven en het gehanteerde tarief per activiteit. Hierbij is het belangrijk op te merken dat PWA's meerdere tarieven kunnen hanteren voor dezelfde activiteit naargelang het profiel van de gebruiker (type, inkomen, leeftijd ...)

- ▶ Voor het totaal van alle gebruikers valt op dat vooral de laagste (€ 5,95 en € 6,2) en hoogste (€ 7,45) tarieven worden gehanteerd.
- ▶ Bij natuurlijke personen wordt het hoogste tarief het meest gebruikt bij de aankoop van cheques (28%), gevolgd door het tarief van 6,2 euro (24%). De tarieven tussen 6,2 en 7,2 euro worden slechts voor 17% van de cheques gehanteerd.
- ▶ Bij de rechtspersonen zijn er twee activiteiten met een standaard vastgelegd tarief, namelijk tuinbouw en landbouwactiviteiten aan 6,2 euro per uur en de burgerwachten aan 5,95 euro per uur. Ook voor de andere activiteiten zijn deze tarieven het meest gebruikt met 36% van de overige cheques aan 5,95 en 26% aan 6,2 euro.

Tabel 16: Aantal uitgegeven cheques per activiteit volgens de waarde van de cheque in 2014

	Activiteit	5,95	6,2	6,45	6,7	6,95	7,2	7,45	Totaal
Natuurlijke persoon	Hulp voor klein tuinonderhoud	65.950	106.239	20.972	27.773	28.351	58.228	134.899	442.412
	Thuishulp met huishoudelijk karakter	36.214	75.852	15.944	20.484	19.742	59.632	72.811	300.679
	Bewaking of de begeleiding van zieken of kinderen	28.949	23.503	5.867	5.492	5.757	19.881	34.905	124.354
	Andere	7.587	8.447	2.833	1.530	3.478	4.107	17.150	45.132
	Hulp voor administratieve formaliteiten	980	1.305	750	72	10	540	320	3.977
	Totaal	139.680	215.346	46.366	55.351	57.338	142.388	260.085	916.554
Rechtspersoon	Onderwijsinstellingen	277.034	216.790	30.544	37.579	30.013	44.104	159.990	796.054
	Lokale overheden	165.190	107.910	23.600	14.306	32.337	39.016	44.374	426.733
	Tuinbouw- en van landbouwsectoren	-	284.472	-	-	-	-	-	284.472
	Verenigingen zonder winst oogmerk	99.720	69.264	8.147	10.756	12.971	18.502	54.872	274.232
	Stadswacht	27.876	-	-	-	-	-	-	27.876
	Andere niet-commerciële verenigingen	15.082	15.117	5.082	2.385	3.998	1.296	22.828	65.788
	Totaal	584.902	693.553	67.373	65.026	79.319	102.918	282.064	1.875.155
Totaal	724.582	908.899	113.739	120.377	136.657	245.306	542.149	2.791.709	

Bron: Edenred (2014)

Tabel 17 geeft tot slot een overzicht van de uitgegeven cheques volgens de aard van de activiteit en de ligging van het PWA. Bij de natuurlijke personen zien we dat de volgorde van meest gebruikte activiteiten overal gelijk is. Tuinonderhoud wordt veruit het meeste aangevraagd, gevolgd door huishulp. Het grootste verschil tussen de PWA's is het grote belang van huishulp op het platteland. Het aantal cheques voor deze activiteit overtreft bijna het aantal aangevraagd cheques voor tuinonderhoud. Bij de rechtspersonen nemen de onderwijsinstellingen overal het grootste deel van de cheques voor zich. Buiten de centrumsteden blijken ook de activiteiten voor land- en tuinbouwsectoren en de stadswacht zeer belangrijk.

Tabel 17: Aantal uitgegeven cheques per activiteit volgens locatie PWA

	Activiteit	Centrum- steden	Omgeving centrum- steden	Andere steden	Overgangs- gebied	Platte- land	Totaal
Natuurlijke persoon	Hulp voor klein tuinonderhoud	67.811	60.176	112.191	126.126	76.108	442.412
	Thuishulp met huishoudelijk karakter	36.425	30.471	82.205	76.317	75.261	300.679
	Bewaking of de begeleiding van zieken of kinderen	24.353	21.345	24.855	38.003	15.798	124.354
	Andere	7.257	6.487	12.002	11.118	8.268	45.132
	Hulp voor administratieve formaliteiten	340	452	1.775	1.250	160	3.977
	Totaal	136.186	118.931	233.028	252.814	175.595	916.554
Rechtspersoon	Onderwijsinstellingen	201.248	115.671	234.950	155.599	88.586	796.054
	Lokale overheden	23.370	1.272	3.234	-	-	27.876
	Tuinbouw- en van landbouwsectoren	11.799	20.278	87.505	53.625	111.265	284.472
	Verenigingen zonder winstoogmerk	80.271	26.362	72.268	55.394	39.937	274.232
	Stadswacht	29.286	72.990	112.707	150.838	60.912	426.733
	Andere niet-commerciële verenigingen	19.303	4.408	21.321	17.659	3.097	65.788
Totaal	365.277	240.981	531.985	433.115	303.797	1.875.155	
Naamloze cheques	49.487	46.569	121.499	121.586	92.649	431.790	
Totaal	550.950	406.481	886.512	807.515	572.041	3.223.499	

Bron: Edenred (2014)

DEEL 4 Werking vanuit lokaal PWA-perspectief

In dit deel van het rapport gaan we dieper in op de werking van lokale PWA-vzw's en hun ervaring met PWA-stelsel. Deze analyse baseert zich voornamelijk op de resultaten van de enquête bij beambten die actief zijn in de Vlaamse PWA-vzw's, aangevuld door kwalitatieve informatie uit de interviews met een selectie van beambten. Voor een beschrijving van de onderzoeksmethode verwijzen we naar het tweede hoofdstuk uit het eerste deel van dit rapport. In dit deel staan de inhoudelijke vaststellingen centraal. Meer specifiek komen de volgende aspecten achtereenvolgens aan bod:

- ▶ Omvang van de PWA's in 2014;
- ▶ Afstemming tussen gevraagde en aangeboden activiteiten;
- ▶ Instroom van PWA-werknemers: Werving en selectie;
- ▶ Doorstroom van PWA-werknemers: Opvolging, begeleiding en opleiding;
- ▶ Uitstroom naar werk van PWA-werknemers;
- ▶ Partnerschappen en beheer van PWA-vzw's;
- ▶ Financiële strategie en bedrijfsresultaat.

1/ Omvang van de PWA-vzw's in 2014

De grootte van PWA-vzw's kan in termen van verschillende dimensies worden uitgedrukt, zoals:

- ▶ Het aantal personeels- en bestuursleden;
- ▶ Het aantal PWA-werknemers;
- ▶ Het aantal gepresteerde PWA-uren.

De mediaanwaarden¹⁵ van de eerste twee dimensies zijn voor 2014 gevisualiseerd in Figuur 2. Zo telt 71% van de PWA's 12 leden in de Raad van Bestuur. De andere PWA's¹⁶ telden 13 tot 24 **bestuursleden**, in lijn met de wettelijke bepalingen.

Verder telt 80% van de PWA's 1 **PWA-beambte** (uitgedrukt in personen en niet in VTE). Eén PWA zou geen eigen beambte tewerkstellen, terwijl het aantal beambten in de andere PWA's varieert van 2 tot 8 beambten.

43% van de bevroegde PWA's levert naast de PWA-activiteiten ook dienstencheque-activiteiten. In deze ondernemingen varieert het aantal **dienstencheque-werknemers** van 1 tot 397 dienstencheque-werknemers. De mediaan ligt op 39 dienstencheque-werknemers.

72% van de bevroegde PWA's stelt geen **ander personeel** tewerk. In de PWA's waar dit wel gebeurt, varieert het aantal andere personeelsleden van 1 tot 6.

Wanneer de grootte van de PWA-vzw's wordt uitgedrukt in termen van het aantal **PWA-werknemers**, i.e. personen die de PWA-activiteiten uitvoeren, stellen we vast dat de helft van de PWA's minstens 41 PWA-werknemers tewerkstelt. Naast de ambtshalve ingeschreven PWA-werknemers, omvat dit aantal ook de vrijwillig ingeschreven PWA-werknemers en de werknemers komende van een ander PWA. Net als bij de dienstencheque-werknemers schommelt het aantal sterk rond de mediaan, nl. tussen 1 en 444.

Figuur 2: Aantal PWA-personeel & werknemers (mediaan van de waarden voor 2014)

¹⁵ De mediaan is de middelste waarde van alle gerapporteerde antwoorden. Dit houdt in dat 50% van de PWA-beambten een waarde gaf die maximum de waarde uit Figuur 2 bereikt, terwijl de andere helft een waarde rapporteerde die minstens deze mediaanwaarde bedroeg.

¹⁶ Met uitzondering van 2 PWA's die door omstandigheden 11 bestuursleden telden op het moment van de bevraging en 1 PWA die er 25 telde.

Het aantal PWA-werknemers hangt sterk samen met de locatie van het PWA:

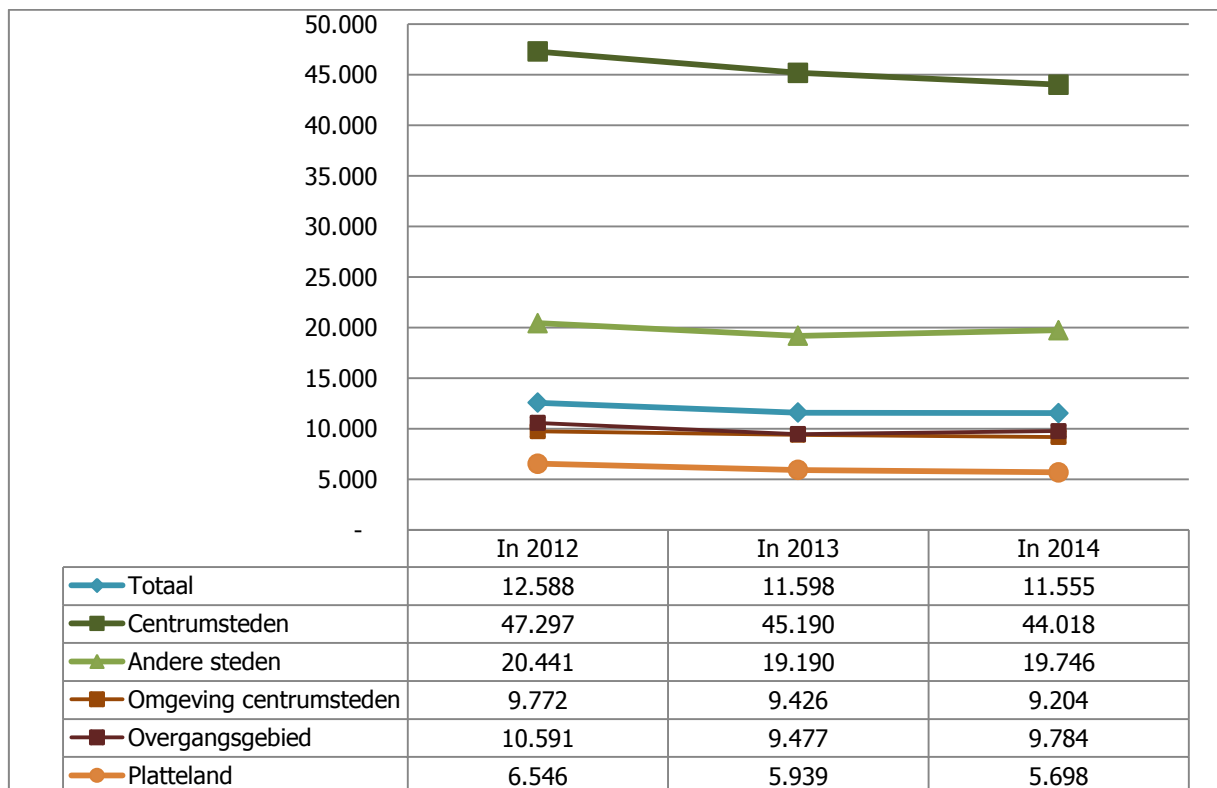
- ▶ In centrumsteden bedraagt de mediaan van het totaal aantal PWA-werknemers 196;
- ▶ In andere steden is dat aantal reeds ruim gehalveerd en ligt de mediaan op 85 PWA-werknemers;
- ▶ In de omgeving van de centrumsteden gaat het om een mediaanwaarde van 45 PWA-werknemers;
- ▶ Analoog heeft minstens de helft van de PWA's in overgangsgebied maximum 41 PWA-medewerkers;
- ▶ Bij PWA's op het platteland telt minstens de helft van de PWA's maximum 26 PWA-werknemers.

Wanneer de grootte van de PWA's wordt uitgedrukt in termen van het **aantal gepresteerde PWA-uren**, stellen we in Figuur 3 gemiddeld genomen een daling vast over alle bevraagde PWA's van 990 gepresteerde PWA-uren tussen 2012 en 2013, terwijl het aantal gepresteerde PWA-uren stabiel bleef tussen 2013 en 2014. Deze evolutie verschilt echter naargelang de locatie van de PWA's:

- ▶ De daling van het aantal gepresteerde PWA-uren laat zich voelen over alle locaties. Desalniettemin nam het aantal PWA-uren het sterkst af in de centrumsteden (-2.107), terwijl de daling bij PWA's in de omgeving van de centrumsteden en in het platteland relatief beperkt bleef tot respectievelijk 346 en 307 gepresteerde PWA-uren.
- ▶ Tussen 2013 en 2014 daalde het aantal gepresteerde PWA-uren in de centrumsteden opnieuw het sterkst (met gemiddeld 1.172 uren). Bij PWA's in de omgeving van de centrumsteden en op het platteland beperkte het verlies zich tot respectievelijk 222 en 241 gepresteerde PWA-uren.
- ▶ Bij PWA's in andere steden en in overgangsgebied werd de daling in het aantal gepresteerde PWA-uren tussen 2012 en 2013 gevolgd door een stijging. Tussen 2013 en 2014 steeg het aantal gepresteerde PWA-uren er gemiddeld met respectievelijk 556 en 307 uren.

PWA's geven in de enquête ook aan dat ze meer mensen zouden kunnen tewerkstellen en meer uren zouden presteren als ze de mankracht hadden om de PWA's te bemannen. In sommige regio's wordt het beheer van de PWA's gedeeld door verschillende beambten. In andere regio's moet dezelfde beambte meerdere PWA's bemannen. De daling van het aantal beambten door de niet-vervangen beperkt dus de mogelijkheden tot uitbouw van het PWA.

Figuur 3: Aantal gepresteerde PWA-uren (gemiddelde waarden voor 2012, 2013 en 2014; N=194)

Bron: Enquête IDEA Consult bij beambten van de Vlaamse PWA-vzw's

2/ Afstemming tussen gevraagde en aangeboden PWA-activiteiten

2.1 Bij 1 op 3 PWA's vragen gebruikers naar een breder dienstenaanbod

De activiteiten die binnen het kader van een PWA kunnen worden uitgevoerd, zijn bepaald volgens artikel 79bis van het Koninklijk Besluit van 25 november 1991. Om na te gaan in welke mate deze activiteiten ook effectief worden aangeboden, werd aan de PWA-beambten gevraagd of alle reglementair erkende PWA-activiteiten daadwerkelijk zijn toegelaten binnen hun PWA. Van de 246 PWA-beambten die de vraag beantwoordden, gaf 90% aan dat alle activiteiten uit het KB ook effectief zijn toegelaten in hun PWA. De grootte van het PWA¹⁷ lijkt daarbij een rol te spelen:

- ▶ In kleine PWA's (met 1 tot 29 PWA-werknemers) gaat het om 96%;
- ▶ In PWA's van gemiddelde grootte (30 tot 60 PWA-werknemers) betreft het 91%;
- ▶ In grote PWA's (met meer dan 60 PWA-werknemers) gaat het om 82%.

De reglementair erkende PWA-activiteiten die niet werden toegelaten in 10% van de PWA's, hebben vooral betrekking op kinderopvang en -begeleiding, dierenoppas, en het beperken van de doelgroep voor tuinonderhoud of klusjes (bijvoorbeeld tot oudere personen). Tijdens de interviews werd aangegeven dat niet toegelaten activiteiten vaak activiteiten zijn die door andere spelers in de markt worden aangeboden (zoals snoeiwerk).

Ondanks het ruime aanbod reglementair erkende activiteiten, worden er bij een derde van de bevroegde PWA's door de gebruikers ook andere activiteiten aangevraagd, die niet officieel toegelaten zijn.

- ▶ Dit is vooral het geval bij grote PWA's, waarvan ook een groter aandeel PWA's niet alle erkende PWA-activiteiten ook effectief toelaat:
 - Bij 45% van de grote PWA's vragen gebruikers naar extra (niet toegelaten) activiteiten;
 - Bij PWA's van gemiddelde grootte is dat bij 31% het geval;
 - Bij kleine PWA's vraag 27% van de gebruikers naar extra activiteiten.
- ▶ Ook de locatie speelt een rol. Zo lieten PWA-beambten uit 10 van de 13 centrumsteden (77%) optekenen dat er naar bijkomende activiteiten gevraagd wordt, terwijl dat op andere locaties slechts bij 30% van de PWA's voorkomt.

De PWA's die geconfronteerd worden met gebruikers die activiteiten aanvragen die niet officieel toegelaten zijn, geven aan dat het vooral gaat om huishoudelijke zaken zoals poetshulp, op hoogte werken (bijvoorbeeld voor snoeiwerk of om dakgoten uit te kuisen), grote klussen zoals schilderen en behangen, en vervoer (bijvoorbeeld naar het lokale containerpark of in het kader van een verhuis).

¹⁷ De PWA's waarvoor de online enquête werd ingevuld, werden verdeeld over drie grootteklassen in termen van het totaal aantal PWA-werknemers, i.e. ambtshalve PWA-werknemers, vrijwillig ingeschreven PWA-werknemers, en PWA-werknemers uit een ander PWA. 1/3 stelde 1 tot 29 PWA-werknemers tewerk, 1/3 had 30 tot 60 PWA-werknemers in dienst en 1/3 stelde meer dan 60 PWA-werknemers tewerk. Op basis van deze grenzen werden de PWA's ingedeeld volgens kleine, gemiddelde, en grote grootte. 20 van de 249 PWA's konden niet worden toegewezen aan een categorie omdat het aantal PWA-medewerkers niet gespecificeerd werd.

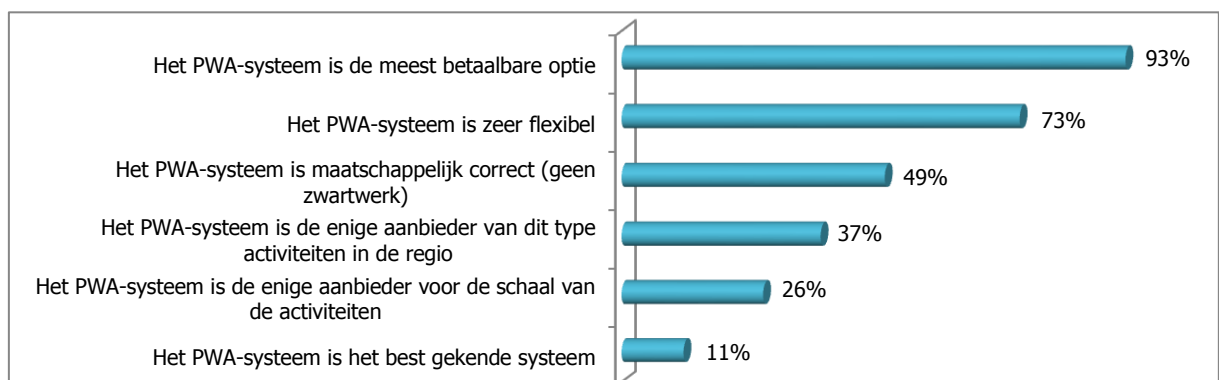

2.2 Betaalbaarheid en flexibiliteit van PWA-stelsel als motivatie bij gebruikers

Gebruikers van PWA-cheques kunnen zich om uiteenlopende redenen tot het stelsel wenden. Hoewel de gebruikers niet rechtstreeks geconsulteerd werden in het kader van dit onderzoek, werd via de enquête aan de PWA-beambten gevraagd welke motieven het vaakst aangereikt werden voor gebruik van het PWA-stelsel. Daarbij werd een onderscheid gemaakt tussen privaat gebruik van PWA-activiteiten en gebruik door rechtspersonen. Figuur 4 en Figuur 5 tonen welke redenen het vaakst aangehaald werden voor beide doelgroepen van het stelsel. Zij geven aan welke factoren gebruikers overtuigen om beroep te doen op de dienstverlening binnen het PWA-stelsel. In volgorde van belangrijkheid gaat het om de volgende factoren:

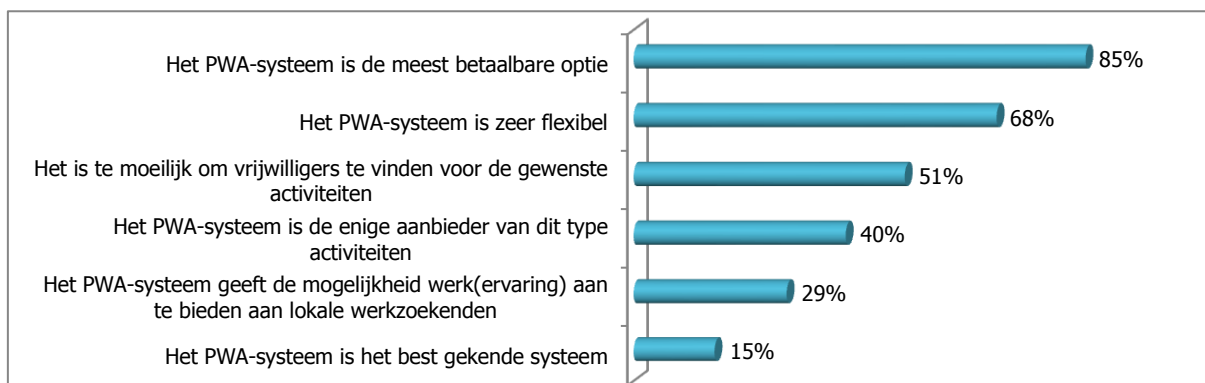
- ▶ De **prijzetting** wordt algemeen geïdentificeerd als het belangrijkste motief voor gebruik. 93% van de PWA-beambten reikte het PWA-systeem als meest betaalbare optie aan als één van de drie belangrijkste redenen voor privaat gebruik; als het over gebruik door rechtspersonen gaat, gaat het om 85% van de PWA-beambten.
- ▶ Ook de **flexibiliteit** van het PWA-systeem speelt bij de meeste PWA's een belangrijke rol: 73% van de bevroegde beambten beschouwde het als één van de drie belangrijkste redenen voor privaat gebruik, terwijl 68% het ook als één van de drie voornaamste redenen voor gebruik door rechtspersonen beschouwde.
- ▶ De **maatschappelijk waarde** van het PWA-systeem wordt door een kleinere groep als één van de voornaamste redenen voor gebruik aangereikt. Bij 49% van de PWA's zou private personen gebruik maken van het systeem omdat het maatschappelijk correct is. Daarnaast geeft 29% van de beambten aan dat rechtspersonen gebruik maken van het PWA-systeem omdat het lokale werkzoekenden een kans op werk(ervaring) biedt.
- ▶ De **aard van het aanbod** lijkt eerder bij rechtspersonen dan bij private gebruikers een rol te spelen in de beslissing om van het PWA-stelsel gebruik te maken.
 - De helft van de bevroegde PWA-beambten acht het moeilijk voor rechtspersonen om vrijwilligers te vinden voor de activiteiten, waardoor ze bij het PWA terecht komen. 40% meent dat rechtspersonen hun weg vinden naar het systeem omdat het de enige aanbieder is van de gevraagde activiteiten.
 - Anderzijds meent één op drie beambten dat private gebruikers hun weg vinden naar het PWA-stelsel omdat het in de regio de enige aanbieder is voor het type activiteiten. Bij één op vier PWA's beschouwt men de beperkte schaal van de activiteiten als één van de drie belangrijkste redenen voor private personen om gebruik te maken van het systeem.
- ▶ De **bekendheid van het systeem** zou gebruikers er slechts in beperkte mate toe aanzetten om er gebruik van te maken. Volgens 11% van de PWA-beambten is de bekendheid één van de drie voornaamste redenen voor private personen om van het PWA-systeem gebruik te maken, 15% is die mening toegedaan wanneer het over rechtspersonen gaat.

*Figuur 4: Wat is de motivatie van uw private gebruikers om beroep te doen op het PWA-systeem? Selectie van de 3 meest voorkomende redenen bij **private gebruikers** (N=246)*

Bron: Enquête IDEA Consult bij beambten van de Vlaamse PWA-vzw's

Figuur 5: Wat is volgens u de motivatie van de rechtspersonen onder uw gebruikers om beroep te doen op het PWA-systeem? Selectie van de 3 meest voorkomende redenen bij **rechtspersonen** (N=244)

Bron : Enquête IDEA Consult bij beambten van de Vlaamse PWA-vzw's

2.3 Vraag en aanbod zijn niet voor alle activiteiten in balans

Binnen het PWA zorgt de beambte voor de afstemming tussen vraag van de gebruikers naar bepaalde activiteiten en het aanbod van de PWA-werknemers om die activiteiten uit te voeren. De beschikbare arbeidscapaciteit van de PWA-werknemers is echter niet noodzakelijk in balans met de vraag van gebruikers. Om te kunnen inschatten in hoeverre dit het geval is, werd aan de bevraagde PWA-beambten gevraagd om voor hun PWA over alle activiteiten heen de verhouding in te schatten tussen het aantal gebruikers en het aantal PWA-werknemers. Zoals Figuur 6 toont, zijn er in 76% van de PWA's onvoldoende PWA-werknemers om aan de vraag van de gebruikers te voldoen. Nog eens 21% gaf aan dat vraag en aanbod in evenwicht zijn aangezien er voldoende PWA-werknemers zijn om aan de van de gebruikers te voldoen. Slechts 4% van de PWA's zou geconfronteerd worden met een tekort aan gebruikers gegeven het hogere arbeidsaanbod van PWA-werknemers. Uit de interviews blijkt dat de balans anders ligt in de steden dan in het platteland. In de (centrum)steden is het eenvoudiger PWA-werknemers te vinden voor verschillende activiteiten. Er wordt dan soms zelfs specifiek op zoek gegaan naar gebruikers om hen te kunnen aan het werk zetten. Op het platteland is de groep van PWA-werknemers vaak veel kleiner en is er ook minder nieuwe instroom. Hier is de vraag naar PWA-werknemers dus het moeilijkste in te vullen.

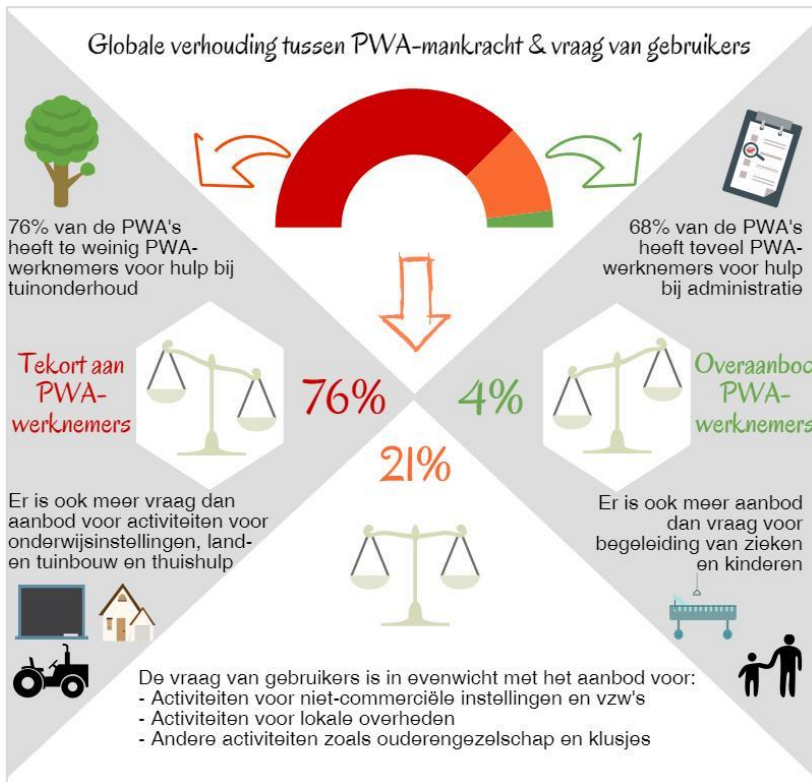
Figuur 6 geeft verder aan dat de balans tussen vraag en aanbod verschilt volgens activiteit. De achterliggende cijfers zijn opgenomen in Bijlage 5/Figuur 17. We zetten de voornaamste bevindingen op een rij:

- ▶ Het tekort aan PWA-werknemers laat zich het sterkst voelen wanneer het gaat over hulp bij tuinonderhoud; 76% van de PWA's geeft aan dat de gebruikers meer PWA-uren vragen dan er beschikbaar zijn, tegenover 2% die aangeeft dat ze minder uren vragen dan er beschikbaar zijn.
- ▶ In ruim de helft van de PWA's stemt de vraag van gebruikers overeen met het aantal uren die PWA-werknemers aanbieden voor activiteiten binnen onderwijsinstellingen, in de land- en tuinbouwsector en voor thuishulp van huishoudelijke aard. Bij de andere PWA's is de groep met een tekort aan PWA-werknemers voor deze activiteiten echter aanzienlijk groter dan de groep met teveel beschikbare PWA-uren.
- ▶ De nood aan meer gebruikers is het hoogst voor hulp bij administratieve formaliteiten (bij 68% van de PWA's tegenover 2% die een tekort aan PWA-werknemers hebben voor deze activiteiten). Uit de interviews bleek reeds dat er slechts een zeer beperkt aanbod is voor deze activiteiten, terwijl er wel een aanbod is vanuit de PWA-werknemers. Individuele gebruikers willen niet snel hun administratie door een onbekende laten uitvoeren. Bij VZW's is het aanbod dan weer beperkt. Bovendien mag een PWA-werknemer reglementair ook niet de beheerstaken van een VZW opnemen als PWA-activiteit.
- ▶ 50% van de PWA's geeft aan dat vraag en aanbod niet in evenwicht zijn voor activiteiten m.b.t. hulp voor begeleiding van zieken en kinderen. Binnen deze PWA's ervaren twee op drie PWA's dat gebruikers minder uren vragen dan er beschikbaar zijn, terwijl een derde geconfronteerd wordt met een tekort aan PWA-werknemers om de activiteiten uit te voeren.

- ▶ Voor activiteiten voor niet-commerciële instellingen, vzw's en lokale overheden geeft 67% van de PWA's aan dat de vraag van gebruikers overeenstemt met het aanbod PWA-werknemers. Verder is de groep PWA's die een tekort aan PWA-werknemers ervaart voor de activiteiten, even groot als de groep PWA's die te weinig gebruikers heeft voor het beschikbaar aanbod aan PWA-uren.

Figuur 6: Balans tussen vraag naar en aanbod van PWA-activiteiten

Bron : IDEA Consult o.b.v. enquête bij beamtten van de Vlaamse PWA-vzw's

2.4 De aard van de activiteit bepaalt de toewijzing van PWA-werknemers

Aangezien het aantal gevraagde PWA-uren niet altijd in balans is met het aantal uren dat de PWA-werknemers zich beschikbaar stellen voor het uitvoeren van bepaalde activiteiten, is het interessant om weten hoe de PWA-werknemers bepaalde activiteiten (en bijgevolg ook gebruikers) toegewezen krijgen. Om dit te kunnen inschatten, werd aan de PWA-beambten gevraagd wat in hun PWA de belangrijkste factor is in de toewijzing van PWA-werknemers aan gebruikers. De antwoorden wijzen op een duidelijke hiërarchie van factoren:

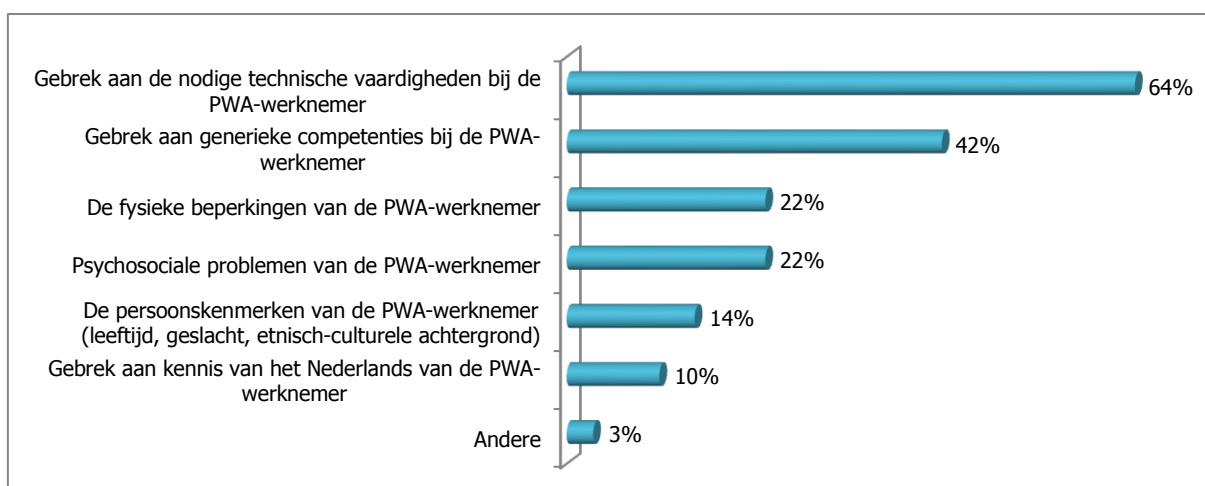
- ▶ Ruim de helft (56% van de 243 respondenten) verwees hierbij naar de **aard van de activiteit**.
- ▶ In tweede instantie wordt gekeken naar de **woonplaats** van de gebruiker en de werknemer (bij 30% van de respondenten).
- ▶ Slechts 9% baseert zich voor de toewijzing hoofdzakelijk op de **competenties** van de werknemer.
- ▶ Verder wordt in 5% van de PWA's verwezen naar een expliciet **verzoek** van de werknemer en de gebruiker als voornaamste factor bij de toewijzing. Deze reden werd enkel aangehaald voor PWA's in overgangsgebied en op het platteland.
- ▶ Andere redenen die werden aangehaald (door 2% van de respondenten) betreffen de interesse van de werkzoekende of de aard van de situatie.

Gebruikers staan overwegend positief tegenover de PWA-werknemer die hen toegewezen wordt. 245 PWA-beambten lieten via de enquête weten hoe gangbaar het in hun PWA is dat een gebruiker de voorgestelde PWA-werknemer weigert. Uit de antwoorden blijkt dat de voorgestelde PWA-werknemers nooit geweigerd worden in 17% van de PWA's. Bij nog eens 67% gebeurt dat enkel uitzonderlijk, bij 15% gebeurt het soms. Slechts in 1 PWA zou het vaak gebeuren dat gebruikers de voorgestelde PWA-werknemer weigeren. Dit gebeurt omwille van verschillende redenen, die in Figuur 7 weergegeven zijn. Globaal geven de cijfers het volgende aan:

- ▶ De belangrijkste reden voor weigering is een gebrek aan competenties. Dit geeft aan dat de gebruikers duidelijke verwachtingen hebben ten aanzien van de PWA-werknemers. De PWA-beambten spreken in de interviews van een spanningsveld dat niet altijd eenvoudig is op te lossen. Het gaat eigenlijk om een vorm van sociale tewerkstelling, terwijl gebruikers toch vaak vakkennis vragen;
- ▶ In tweede instantie spelen fysieke problemen en psychosociale problemen (zoals alcoholproblemen) een rol.
- ▶ Persoonskenmerken en kennis van het Nederlands spelen slechts een beperkte rol.

Andere redenen die werden aangehaald zijn een slechte reputatie, onvoldoende kennis van het Frans en het botsen van persoonlijkheden.

Figuur 7: Wat zijn de meest voorkomende redenen voor de weigering van een PWA-werknemer door de gebruiker? Meerdere antwoorden mogelijk. (N=203)

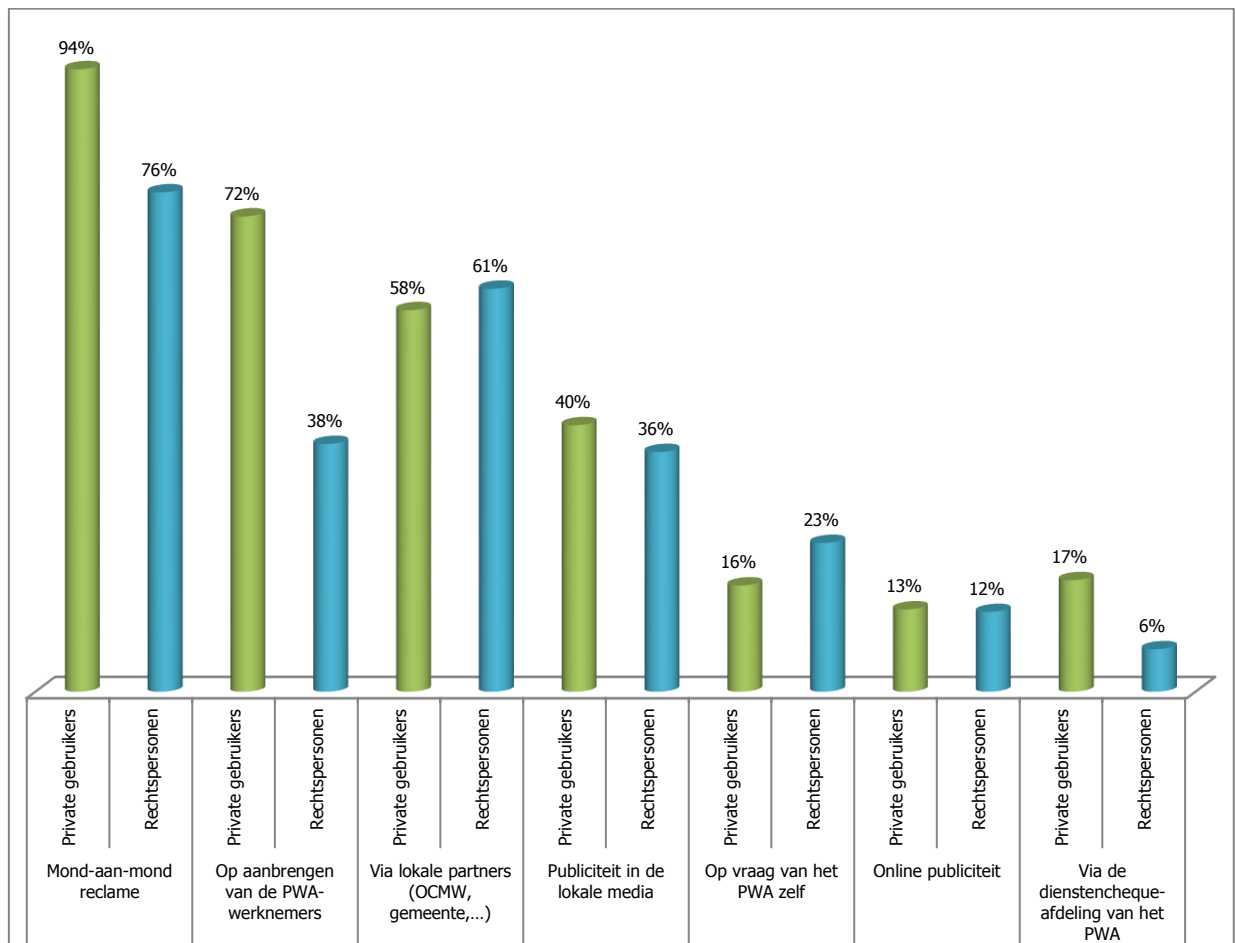
Bron: Enquête IDEA Consult bij beambten van de Vlaamse PWA-vzw's

2.5 Netwerken blijken cruciaal voor de rekrutering van gebruikers

Private gebruikers en rechtspersonen komen op verschillende manieren terecht bij de PWA's in hun zoektocht naar PWA-werknemers om bepaalde activiteiten te laten uitvoeren. Uit Figuur 8 blijkt dat dit voornamelijk via informele kanalen gebeurt, zoals mond-aan-mond reclame, toeleiding via PWA-werknemers of via lokale partners zoals het OCMW of de gemeente. Het netwerk van PWA-werknemers en gebruikers blijkt bijgevolg erg belangrijk om gebruikers te vinden. Daarnaast wordt ook vaak gerekruteerd via publiciteit in lokale media, eerder dan online. Hoewel PWA-werknemers een belangrijkere rol spelen bij de rekrutering van private gebruikers, is de aanpak verder zeer gelijkaardig voor het bereiken van private gebruikers en rechtspersonen.

Figuur 8: Via welke weg komen private gebruikers en rechtspersonen bij uw PWA terecht om PWA-activiteiten te laten uitvoeren? (3 belangrijkste kanalen; N=246)

Bron: Enquête IDEA Consult bij beambten van de Vlaamse PWA-vzw's

3/ Instroom van PWA-werknemers: Werving en selectie

3.1 Gerichte communicatie naar langdurig werkzoekenden

Werkzoekenden die minstens 2 jaar werkloos zijn, vormen de primaire doelgroep voor het uitvoeren van PWA-activiteiten (cf. paragraaf.0 in Deel 2 van dit rapport). Elk PWA ontvangt van de RVA een overzicht van de ambtshalve in te schrijven werkzoekenden die in aanmerking komen om aan de slag te gaan als PWA-werknemers. Het is dan aan het PWA om deze personen te zorgen. De manier waarop dit gebeurt, valt binnen de bevoegdheid van het PWA. Via de enquête gaven de PWA-beambten aan wat de meest voorkomende manier van rekrutering is binnen hun PWA.

- ▶ 74% van de 247 respondenten gaven aan dat de ambtshalve in te schrijven werkzoekenden worden uitgenodigd voor een verplicht gesprek of infosessie;
- ▶ In 16% van de PWA's is de uitnodiging om contact op te nemen vrijblijvend (vb. via een brochure);
- ▶ Bij 6% van de PWA's melden potentiële PWA-werknemers zich spontaan aan bij het PWA;
- ▶ Slechts bij 4% van de PWA's worden ambtshalve in te schrijven werkzoekenden toegeleid via andere organisaties (VDAB, GTB, OCMW,...).

De manier van rekruteren varieert echter volgens de grootte van het PWA:

- ▶ 83% van de grote PWA's rekruteert via verplichte gesprekken of infosessies, tegenover 80% bij PWA's van gemiddelde grootte en 'slechts' 59% van de kleine PWA's;
- ▶ 26% van de kleine PWA's rekruteert via vrijblijvende uitnodigingen (vb. via een brochure). Bij grote en gemiddelde PWA's gaat het om respectievelijk 11% en 12%;
- ▶ Ook spontane aanmeldingen gebeuren frequenter in kleine PWA's (12% tegenover 5% de PWA's met gemiddelde grootte en 1% van de grote PWA's);
- ▶ De mate van toeleiding via andere organisaties wordt nauwelijks beïnvloed door de grootte van het PWA. Het is het belangrijkste rekruteringskanaal bij 4% van de kleine PWA's, 3% van de gemiddeld grote PWA's en 5% van de grote PWA's.

In twee op drie PWA's (64% van 246 respondenten) worden ambtshalve in te schrijven werkzoekenden die geen contact opnemen of niet verschijnen voor het gesprek of de infosessie opnieuw uitgenodigd, minstens eenmaal (bij 46% van de PWA's) of op regelmatige basis (15%). Anderzijds worden ze in één op vier PWA's (27%) niet meer uitgenodigd. De PWA's die er een andere aanpak op na houden (9%) stemmen voornamelijk af met de medewerkers van VDAB over de betreffende dossiers, bijvoorbeeld om te weten of de persoon in kwestie nog ingeschreven staat als werkzoekende. Een aantal PWA's neemt ook enkel contact op indien er lokaal een tekort is aan PWA-werknemers voor het uitvoeren van bepaalde activiteiten.

3.2 Vergoeding is voornaamste stimulans, maar ook grootste drempel

Verskillende factoren kunnen verklaren waarom langdurig werkzoekenden aan de slag willen gaan binnen het PWA-stelsel. Aangezien een bevraging van PWA-werknemers buiten de scope van dit onderzoek valt, werd via de online enquête aan de PWA-beambten gevraagd welke drie redenen volgens hen voornamelijk de motivatie van PWA-werknemers verklaren. Figuur 9 geeft een overzicht van de mate waarin verschillende drijfveren een rol spelen. Dit leidt tot enkele interessante vaststellingen:

- ▶ 9 op 10 respondenten beschouwt de financiële vergoeding als één van de drie voornaamste redenen waarom langdurig werkzoekenden PWA-activiteiten verrichten;
- ▶ 3 op 4 respondenten acht het ook belangrijk dat het PWA-systeem langdurig werkzoekenden de kans geeft om op een zinvolle manier bezig te zijn;
- ▶ Ruim de helft ervaart de mogelijkheid tot sociaal contact als drijfveer voor activiteit binnen het PWA-systeem;
- ▶ Slechts een minderheid van de PWA-beambten meent dat PWA-werknemers vooral actief zouden zijn in het systeem om vrijgesteld te zijn als werkzoekende, of om aan een vaste job te raken.

Bovendien bleek uit de bevraging dat sommige werkzoekenden actief zijn als PWA-werknemers omdat die activiteiten – in tegenstellingen tot reguliere jobs – haalbaar zijn met de medische beperkingen van de werkzoekende. Deze opmerking benadrukt het specifieke karakter van een bepaalde groep PWA-werknemers die niet uit het oog verloren mag worden. Het PWA-werk biedt hen de kans om binnen de grenzen van hun beperkingen zinvolle activiteiten uit te voeren. Dit werd ook in de interviews sterk benadrukt. Volgens hen is de mogelijkheid om ingeschakeld te worden in het reguliere circuit voor een deel van de PWA-werknemers beperkt. Anderzijds zouden bepaalde PWA-werknemers actief zijn binnen het systeem omdat ze zich verplicht voelen.

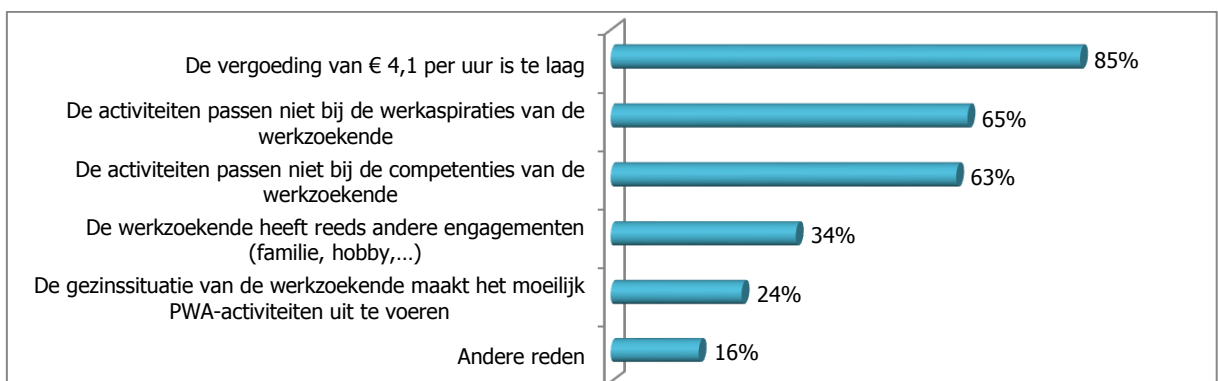
Figuur 9: Wat zijn volgens uw ervaring de belangrijkste redenen voor werkzoekenden om zich op te geven als PWA-werknemer? Selecteer de 3 meest voorkomende redenen. (N=244)

Bron: Enquête IDEA Consult bij beambten van de Vlaamse PWA-vzw's

Aan de PWA-beambten werd ook gevraagd om in te schatten wat de voornaamste drempels zijn die langdurig werklozen ervan weerhouden om aan de slag te gaan als PWA-werknemer. Uit Figuur 10 blijkt dat 85% van de beambten dit toeschrijft aan de beperkte omvang van de vergoeding. Daarnaast menen twee op drie beambten dat potentiële PWA-beambten afhaken omdat ze van mening zijn dat de activiteiten onvoldoende passen bij hun werkspiraties of competenties. Andere drempels die werden aangereikt, betreffen gezondheidsproblemen, schaamte en vooroordelen t.a.v. het PWA-systeem en tijdsgebrek wegens de zoektocht naar een reguliere (vaste) job. Een aantal potentiële PWA-werknemers ervaart de lijst met erkende activiteiten bovendien als te beperkt, wat hen ervan zou weerhouden om in het systeem te stappen.

Figuur 10: Wat zijn volgens uw ervaring de belangrijkste redenen voor werkzoekenden om zich niet op te geven als PWA-werknemer? Selecteer de 3 meest voorkomende redenen. (N=244)

Bron: Enquête IDEA Consult bij beambten van de Vlaamse PWA-vzw's

4/ Doorstroom van PWA-werknemers: Opvolging en begeleiding

4.1 Versnipperde aanpak voor opvolging van PWA-werknemers

Vlaamse PWA's kunnen op verschillende manieren hun PWA-werknemers registreren en opvolgen. De keuze voor een bepaald systeem gebeurt op het niveau van het PWA. In de enquête werd aan de PWA-beambten gevraagd welke systemen binnen hun PWA worden gebruikt voor de registratie en opvolging van de PWA-werknemers. Uit de antwoorden van 244 respondenten blijkt dat dit sterk verschilt tussen kantoren:

- ▶ Eén op drie PWA's (32%) gebruikt een SAP registratiesysteem;
- ▶ 30% gebruikt enkel de formulieren van de RVA, terwijl nog eens 14% een ander niet zelf ontwikkeld systeem gebruikt;
- ▶ Eén op vier PWA's (23%) heeft een zelf ontwikkeld systeem dat enkel wordt gebruikt binnen de respectievelijke PWA's;
- ▶ Slechts 1% gebruikt een zelf ontwikkeld registratiesysteem, dat met andere PWA's wordt gedeeld.

Deze versnipperde aanpak maakt het moeilijk om geaggregeerde informatie te genereren over PWA-vzw's heen. Voor sommigen is er weinig informatie, terwijl systemen zoals die worden gebruikt in Antwerpen en Gent, diepgaande overzichten bieden van het profiel (met inbegrip van mobiliteit, kennis Nederlands, etc.) en het traject van hun PWA-werknemers. Dit wordt verder bemoeilijkt door de andere manier waarop PWA-werknemers en gebruikers gecontacteerd worden door de PWA-beambten. Zo neemt bijvoorbeeld 53%¹⁸ (gemiddeld) één keer per maand contact op met de PWA-werkers (persoonlijk, telefonisch, via mail,...). Daarnaast contacteert 19% hen vaker, nl. 1 keer om de twee weken (17%) of minstens 1 keer per week (2%). Terzelfdertijd contacteert ook 29% van de PWA's hen gemiddeld minder vaak, nl. 1 keer per 3 maanden (26%) of minder (3%). De frequentie van contact met PWA-werknemers ligt lager bij PWA's die ook dienstencheque-activiteiten aanbieden. Zo neemt 66% van de dienstencheque-PWA's minstens 1 keer per maand contact op met de PWA-werknemers, tegenover 77% van de PWA's zonder dienstencheque-activiteiten.

Analoog gebeurt ook de contactname met gebruikers niet even intensief in alle PWA's. Tabel 18 toont dat bijna 1 op 2 PWA's (48%) sporadisch locatiebezoeken organiseert. Dergelijke bezoeken kunnen op vraag van de gebruiker gebeuren (bij 40% van de PWA's) of bij indicatie van problemen (bij 37%). Locatiebezoeken gebeuren opvallend minder in centrumsteden, waar ze niet georganiseerd worden in 6 van de 13 centrumsteden. Bovendien vinden er in steden geen locatiebezoeken plaats bij het starten van een nieuwe PWA-werknemer of bij elke gebruiker.

¹⁸ Van de 246 respondenten die deze informatie verschaften

Tabel 18: Gaat u op locatiebezoek bij uw gebruikers? Meerdere antwoorden mogelijk.

	Centrumsteden N=13	Andere steden N=36	Omgeving centrumsteden N=39	Overgangsgebied N=72	Platteland N=76	Totaal N=246
Sporadisch, afhankelijk van de situatie	31%	50%	54%	56%	38%	48%
Ja, op vraag van de gebruiker	15%	31%	49%	41%	43%	40%
Ja, bij indicatie van problemen	31%	28%	26%	41%	45%	37%
Neen	46%	22%	15%	9%	22%	18%
Ja, bij nieuwe gebruikers	15%	6%	8%	6%	12%	9%
Ja, als een nieuwe werknemer start	0%	0%	5%	5%	7%	4%
Ja, bij elke gebruiker	0%	0%	3%	1%	0%	1%

Bron: Enquête IDEA Consult bij beambten van de Vlaamse PWA-vzw's

Uit de enquête bleek verder dat 96% van de PWA's op één of andere manier feedback verzamelt van de gebruikers over de PWA-werknemers. Dit gebeurt veruit het meest (bij 80% van de PWA's) via mail of telefoon. Ook face-to-face gesprekken die plaatsvinden in het PWA worden regelmatig ingezet, meer bepaald door 54% van de PWA's. Gesprekken die plaatsvinden bij de gebruiker zijn minder gangbaar, ze worden slechts door 17% van de PWA's ingezet. Andere manieren die werden vermeld om feedback te verzamelen bij gebruikers (door 5% van de PWA's), zijn bijvoorbeeld enquêtes of het volgende contact met de gebruiker, onder welke vorm dat ook gebeurt.

4.2 PWA-werknemers ervaren vooral problemen m.b.t. competenties

Contacten met gebruikers kunnen de PWA-beambten helpen om een beter zicht te krijgen op de problematieken waarmee PWA-werknemers geconfronteerd worden. Aan de PWA-beambten werd via de enquête gevraagd om aan te geven met welke problematieken ze vanuit het PWA in contact komen bij de PWA-werknemers en daarbij enkel de drie meest voorkomende problematieken te vermelden. Deze problemen blijken volgens de 242 respondenten erg divers van aard, maar wijzen wel op enkele duidelijke tendensen:

- ▶ De meest voorkomende problematieken hebben te maken met competenties;
 - 74% verwijst naar fysieke gezondheidsproblemen;
 - 71% haalt een tekort aan bepaalde generieke competenties (motivatie, attitude, communicatie,...) aan als één van de drie meest voorkomende problematieken;
 - 38% vermeldt een tekort aan bepaalde technische competenties;
- ▶ Ook sociale problemen lijken relatief vaak voor te komen, ze worden door 39% aangehaald als één van de drie meest voorkomende problemen. Vooral drankproblemen werden door de PWA-beambten aangehaald;
- ▶ Eén op vijf PWA-beambten verwees naar mobiliteitsproblemen (22%) of financiële problemen (20%);
- ▶ Geestelijke gezondheidsproblemen worden minder vaak aangehaald (door 13%), net als een gebrek aan kinderopvang.

Verschillende respondenten merkten op dat het vaak een combinatie van deze problematieken is waarmee ze geconfronteerd worden bij de PWA-werknemers.

4.3 Opleidingsvraag en – aanbod variëren sterk tussen PWA's

De aanwezige problematieken op het vlak van competenties, doen de vraag rijzen in welke mate dit opgevangen wordt door de PWA's. Naast de aard van de problemen, is het ook belangrijk om de omvang van de problematiek te kunnen inschatten. Hiervoor werd in twee stappen tewerk gegaan. In eerste instantie werd aan de PWA-beambten gevraagd om de omvang in te schatten van het aandeel PWA-werknemers dat begeleiding nodig heeft om zijn/haar activiteiten goed te kunnen uitvoeren. In tweede instantie werd gepeild naar het type begeleiding dat wordt voorzien, met bijzondere aandacht voor de besteding van het opleidingsbudget. Figuur 11 vat de voornaamste vaststellingen samen, die we in deze paragraaf verder uitdiepen.

De antwoorden van 246 respondenten gaven aan dat een minderheid van de PWA-werknemers begeleiding zou nodig hebben in 46% van de PWA's, waaronder 2 PWA's uit het platteland die menen dat er helemaal geen begeleiding nodig is. Volgens nog eens 25% van de PWA's zou ongeveer één op twee PWA-werknemers begeleiding nodig hebben. Van de resterende 30% meent 26% dat een meerderheid begeleiding kan gebruiken, terwijl slechts 4% van oordeel is dat alle PWA-werknemers begeleiding nodig hebben. De locatie van het PWA speelt hierbij een rol aangezien geen enkele bevragede beambte uit een centrumstad of andere stad meende dat elke PWA-werknemer begeleiding nodig heeft.

Aan de PWA-beambten die lieten optekenen dat minstens een minderheid van de PWA-werknemers begeleiding nodig heeft, werd vervolgens gevraagd welke begeleiding nodig geacht werd. De antwoorden van 243 respondenten geven een duidelijke rangorde weer:

- ▶ PWA-werknemers zouden het meeste baat hebben bij persoonlijke gesprekken (bij wijze van klankbord) en opleiding, volgens respectievelijk 70% en 59% van de respondenten;
- ▶ Ongeveer één op drie PWA-beambten geeft aan dat PWA-werknemers nood hebben aan persoonlijke coaching op de werkvloer (36%), het delen van ervaring met andere PWA-werknemers (33%) en doorverwijzing naar andere instanties, zoals het OCMW, VDAB,... (29%)
- ▶ Andere vormen van begeleiding die door 5% van de respondenten werden aangehaald, omvatten bijvoorbeeld administratie hulp en werken aan attitude.

Hoewel PWA-beambten reglementair niet aan arbeidsbemiddeling mogen doen, blijkt de praktijk op het terrein minder eenduidig. Dit resulteert in een gevarieerde aanpak op vlak van begeleiding. We stellen bijvoorbeeld vast dat verschillende PWA-beambten doelgroepwerknemers ondersteunen in hun zoektocht naar werk of naar andere sociale ondersteuning.

We stellen niet alleen werkzoekenden te werk via de PWA, maar we begeleiden hen ook bij het zoeken naar werk. We vragen activakaarten aan, verwijzen hen door naar de vakbond, OCMW, VDAB ... maken afspraken, bellen voor hen naar het callcenter van VDAB en verbinden hen door als de juiste consulent aan de lijn is. Zoeken mee naar de uren van het openbaar vervoer, de bushaltes, begeleiden bij het aankopen van een treinticket, luisteren naar hun verhaal, zoeken uit welke opleidingen ze eventueel kunnen aanvragen bij VDAB, kortom we geven op een heel laagdrempelige manier begeleiding bij hun zoektocht naar werk.

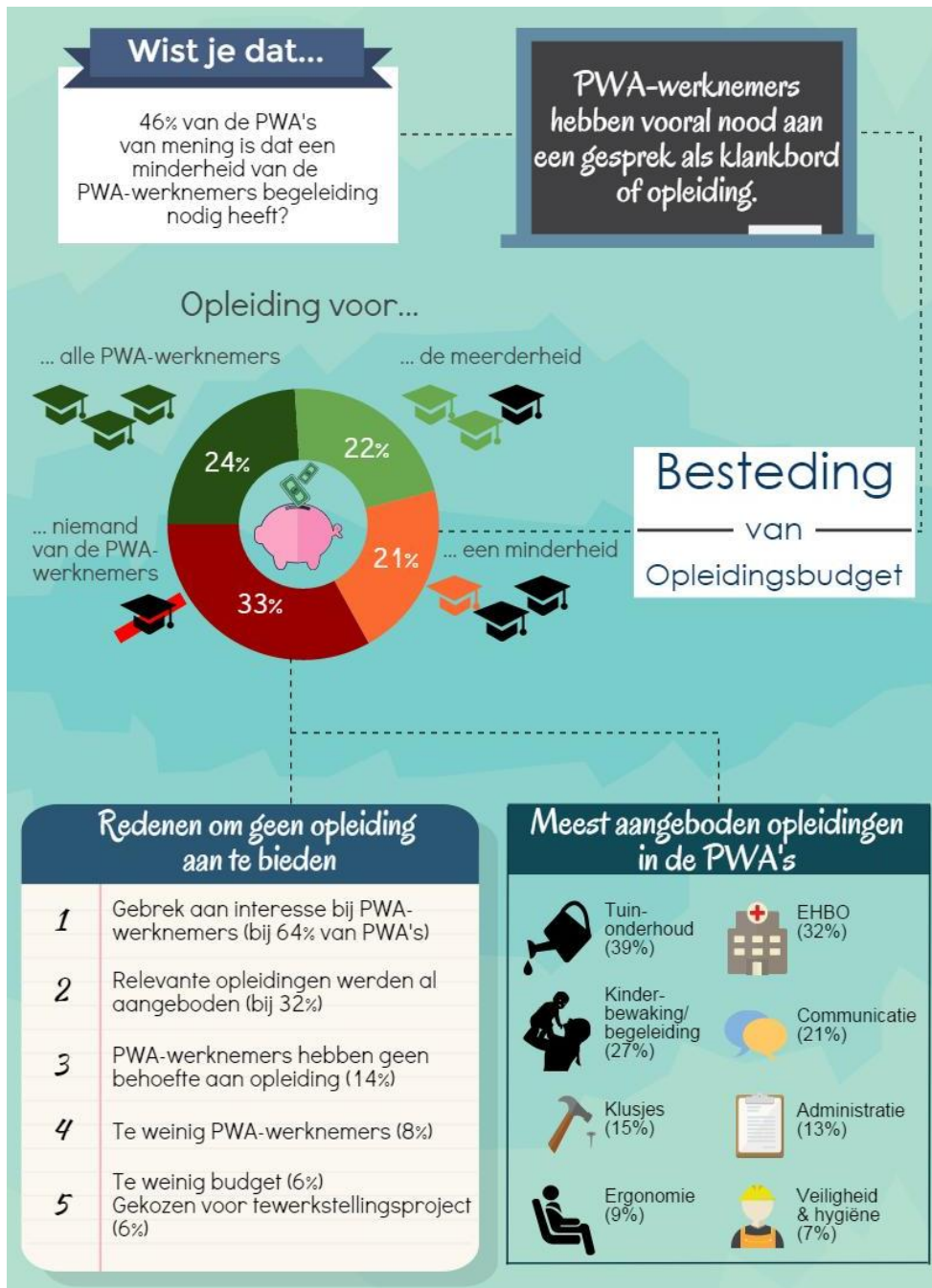
- Quote uit de enquête bij PWA-beambten

Uit de analyse blijkt dat opleiding en doorverwijzing naar andere instanties vooral in centrumsteden nodig geacht worden. De nodige begeleiding kan ook samenhangen met het type activiteiten dat de PWA-werknemers uitvoeren. Dit kan echter niet geverifieerd worden op basis van de beschikbare gegevens.

Hoewel opleiding als één van de belangrijkste vormen van begeleiding wordt aanzien voor PWA-werknemers, blijkt uit Figuur 11 dat niet alle PWA's er even sterk op inzetten. Een derde van de PWA's stortte het opleidingsbudget door in 2014 en nog eens 21% gaf enkel opleiding aan een minderheid van de PWA-werknemers. Dat zorgt ervoor dat ongeveer één op twee PWA's (46% van 244 respondenten) opleiding bood aan de meeste of alle PWA-werknemers. Hierbij zijn er grote verschillen volgens de locatie van het PWA, zoals Figuur 18 in bijlage 5/ weergeeft. Zo boden 54% van de PWA's in centrumsteden in 2014 opleiding aan PWA-werknemers aan, terwijl 45% van de PWA's in het platteland het opleidingsbudget doorstortten en geen opleiding aanboden. Algemeen werd het niet aanbieden van opleiding vooral toegeschreven aan een gebrek aan interesse bij de PWA-werknemers. Een volledig overzicht van redenen die werden aangehaald is opgenomen in Figuur 19 in bijlage 5/. Daar is eveneens een volledig overzicht terug te vinden van de aangeboden opleidingen in Figuur 20. Zoals Figuur 11 hieronder toont, gaat het zowel om technische opleidingen (bv. voor tuinonderhoud, kinderopvang, klusjes,...) als eerder generieke opleidingen (bv. EHBO, communicatie, ergonomie,...).

Figuur 11: Overzicht van opleiding en begeleiding binnen PWA's

Bron : IDEA Consult o.b.v. enquête bij beambten van de Vlaamse PWA-vzw's

4.4 Eén op vier PWA's investeert in tewerkstellingstrajecten

Een aantal PWA's die in 2014 geen opleiding verschaften aan de meerderheid van hun PWA-werknemers, gaven aan dat ze er bewust voor kozen om te investeren in tewerkstellingsprojecten. Uiteraard hoeven dergelijke projecten geen alternatief te zijn voor het verstrekken van opleiding, PWA's kunnen op beide pistes inzetten. Investeren in opleiding blijkt echter veel gangbaarder te zijn in PWA's wanneer de antwoorden van 243 respondenten worden geanalyseerd op de vraag of er in 2014 vanuit het PWA (opleidings-)middelen werden besteed aan tewerkstellingstrajecten of -projecten¹⁹ voor de PWA-werknemers (naast de investeringen in opleiding):

- ▶ 76% van de PWA's biedt geen tewerkstellingsprojecten aan;
- ▶ De overige 25% bieden vooral trajecten aan via het OCMW (10%) of de stad/gemeente van het PWA (8%);
- ▶ De trajecten verlopen in mindere via de dienstencheque-onderneming (3%), private ondernemingen (2%), VDAB/tenderpartners (1%) of het ESF (1%);

Tewerkstellingsprojecten worden eerder aangeboden in centrumsteden en hun directe omgeving. In de interviews maakte een PWA-beambte ook melding van een tewerkstellings-/doorstroomtraject naar een VZW die groendiensten aanbiedt. Gezien de activiteiten van de PWA-werknemers zijn de mogelijkheden vaak eerder beperkt buiten de stedelijke context.

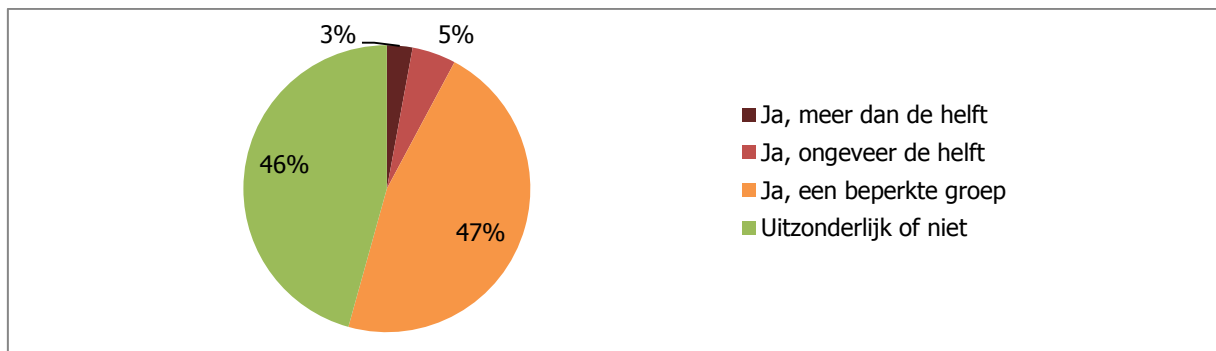
¹⁹ Concreet gaat het om projecten waarbij het PWA een partner is en ook een (financiële) rol in het project opneemt.

5/ Nauwelijks boemerangeffect bij uitstroom naar werk

De uitstroom naar werk vanuit het PWA-statuut komt uitgebreid aan bod in Deel 5 van dit rapport. Daar wordt de uitstroom geanalyseerd op basis van de gegevens van de Kruispuntbank Sociale Zekerheid. Deze gegevens laten evenwel niet altijd toe om in te schatten in welke mate PWA-werknemers terugkeren naar het PWA-statuut nadat ze vanuit het systeem uitstromen naar betaalde arbeid. Deze vraag werd daarom via de enquête voorgelegd aan 243 PWA-beambten. Hun antwoorden geven duidelijk aan dat een terugkeer naar het statuut eerder uitzondering dan regel is, zoals uit Figuur 12 blijkt. Slechts 8% gaf aan dat minstens de helft terugkeert als PWA-werknemer na te zijn uitgestroomd naar werk.

Figuur 12: Wanneer PWA-werknemers uitstromen uit het systeem naar betaalde arbeid, ziet u hen dan later opnieuw terugkomen als PWA-werknemer? (N=243)

Bron : Enquête IDEA Consult bij beambten van de Vlaamse PWA-vzw's

Tot slot werd ook nagegaan in welke mate er op het moment van de bevraging nog een uitstroom was van PWA-werknemers naar de dienstencheque-afdeling van het PWA. Deze dynamiek blijkt volgens 102 respondenten uit PWA's met een dienstencheque-afdeling grotendeels achter de rug; zij geven aan dat op een uitzondering na, alle PWA-werknemers met potentieel voor de dienstencheques reeds uitgestroomd zijn. 10% gaf aan dat er af en toe nog PWA-werknemers doorstromen, terwijl slechts 1% ervaart dat er nog regelmatig PWA-werknemers doorstromen om actief te zijn in de dienstencheque-activiteiten.

6/ Partnerschappen en beheer van PWA-vzw's

6.1 Eén op vier PWA's bevindt zich in een werkwinkel

Het functioneren van PWA's wordt in grote mate beïnvloed door hun locatie en de lokale inbedding. Eén van de factoren die dit kan stimuleren, is het fysiek vestigen van het PWA in een werkwinkel. Hoewel niet elke stad/gemeente een werkwinkel heeft, geeft 25% van de bevroegde PWA-beambten aan dat hun PWA actief is in een werkwinkel. Hoewel 56% nooit fysiek gevestigd was binnen een werkwinkel, was dit voor 19% van de 245 respondenten wel het geval. Uit de enquête blijkt dat vooral PWA's in steden en grote PWA's in een werkwinkel gevestigd zijn.

Globaal vindt 97% van de 61 respondenten die binnen het kader van een werkwinkel actief zijn, dat de inbedding een meerwaarde heeft. Verschillende factoren verklaren die redenering:

- ▶ Voor 80% van de PWA-beambten geeft de werkwinkel de mogelijkheid om eenvoudig contact te hebben met andere partners;
- ▶ 59% ervaart dat de inbedding in de werkwinkel tot structurele samenwerking leidt voor de toeleiding van werkzoekenden;
- ▶ Voor 44% is de inbedding financieel voordelig voor het PWA;
- ▶ 36% merkt dat de werkwinkel drempelverlagend is voor werkzoekenden;
- ▶ Volgens 26% van de PWA-beambten bezorgt de inbedding het PWA een grotere zichtbaarheid;
- ▶ 8% zag ook andere pluspunten, zoals de mogelijkheid om de lijsten van de RVA te updaten of kort op de bal te kunnen spelen.

Terzelfdertijd ervoer 5% ook dat de werkwinkel drempelverhogend is voor werkzoekenden.

Daarnaast mag niet uit het oog verloren worden dat verschillende PWA's reeds actief waren voor de oprichting van de werkwinkels, en dat verschillende werkwinkels intussen werden gesloten, terwijl het PWA van de stad/gemeente nog actief is. Dit wordt bevestigd door de 136 PWA-beambten die in de enquête aangaven dat hun PWA niet in een werkwinkel gevestigd is: 91% van hen schreef dit toe aan de afwezigheid van een werkwinkel binnen de gemeente. De andere redenen zijn ter info opgenomen in Figuur 21 in Bijlage 5/.

Verdere analyse maakt duidelijk dat slechts 35% van de bevroegde PWA's een werkwinkel hebben in de stad/gemeente waarbinnen zij actief zijn. Wanneer het aandeel PWA's in werkwinkels wordt berekend in functie van de aanwezigheid van een werkwinkel in de stad/gemeente, blijkt dat 65% van de PWA's gevestigd is in een werkwinkel wanneer die in de stad/gemeente gevestigd is.

6.2 PWA's als speler in een breder netwerk

Uit de bevraging blijkt dat de PWA's niet geïsoleerd zijn bij het uitvoeren van hun activiteiten, integendeel. Maar liefst 95% van de PWA's geeft aan samen te werken met minstens één partner. Een schematisch overzicht van deze partnerschappen is opgenomen in Figuur 13. Andere PWA's blijken de voornaamste partner voor samenwerking te zijn, gevolgd door OCMW's, VDAB en de stad of gemeente. De mate van samenwerking wordt beïnvloed door de locatie van het PWA. Samenwerking met één of meerdere partners gebeurt het meest in centrumsteden, terwijl er op het platteland de minste partnerschappen te vinden zijn.

Figuur 13 geeft ook weer dat de samenwerking globaal genomen vooral sporadisch van aard is, m.a.w. dat ze op onregelmatige basis gebeurt, naargelang de situatie. Er wordt het meest structureel samengewerkt met andere PWA's, al gaat het daarbij nog steeds om 'slechts' 40% structurele samenwerking. Dit houdt in dat de samenwerking op regelmatige basis gebeurt, aan de hand van vaste afspraken. Eén op drie PWA's werkt op een structurele manier samen met het OCMW of de stad/gemeente, slechts één op vijf PWA's werkt structureel samen met VDAB.

De vlakken waarop de PWA's samenwerken met de respectievelijke partners zijn erg gelijkaardig over de partners heen. Het gaat doorgaans om sporadische contacten tussen de PWA-beambte en medewerkers van de partnerorganisatie, en om onderlinge doorverwijzing van (potentiële) PWA-werknemers. Vooral PWA's met dienstencheque-activiteiten gaan vaker sporadisch dan structureel tewerk op het vlak van samenwerking. Daarnaast zijn er nog enkele accenten per partnerorganisatie (een volledig overzicht van de samenwerkingsactiviteiten is opgenomen in Figuur 22 tot Figuur 26 die zijn opgenomen in bijlage 5/).

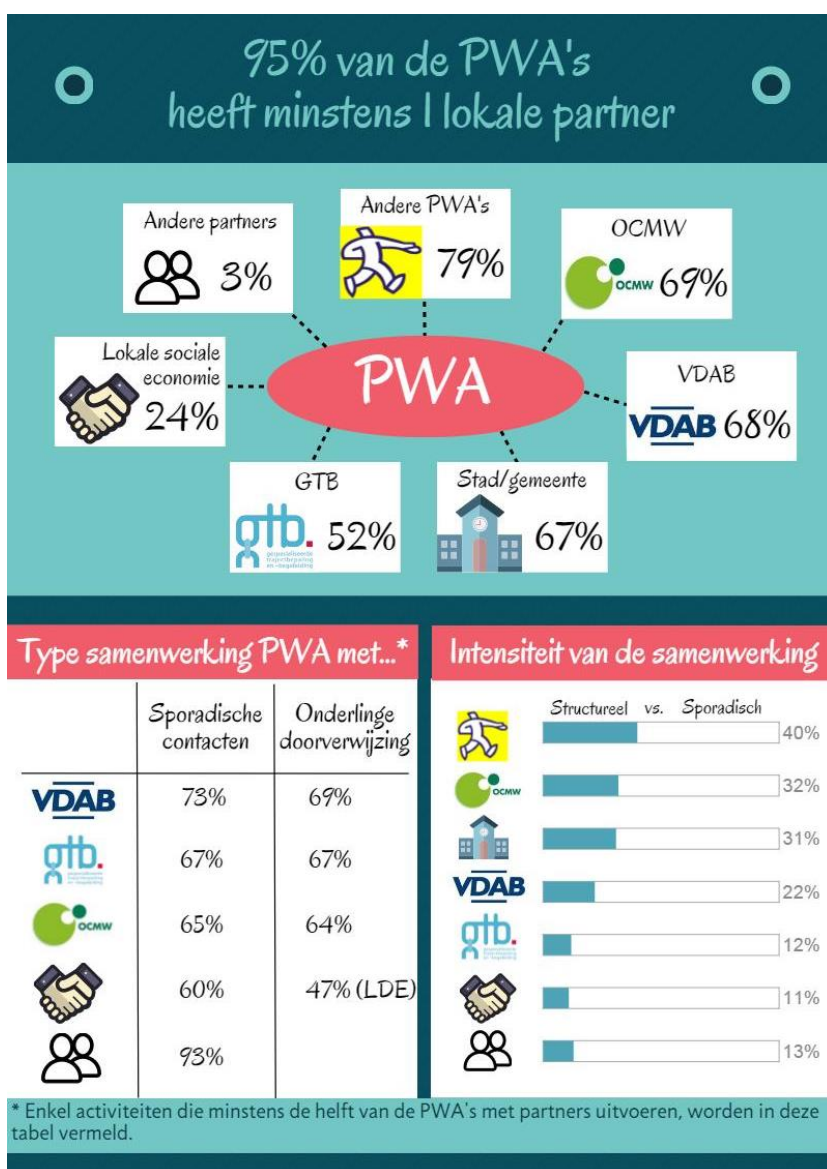

We vatten de voornaamste vaststellingen samen:

- ▶ 'Slechts' 29% van de PWA's heeft in de samenwerking met andere PWA's vast overleg in de schoot van het werkloosheidsbureau. Dit gebeurt minder bij PWA's met dienstencheque-activiteiten, zij organiseren ook minder gezamenlijke opleiding. Verder worden PWA-beambten en bestuursleden vooral in centrumsteden gedeeld;
- ▶ 35% van de samenwerking met het lokale OCMW is toe te schrijven aan de opname van het OCMW in de Algemene Vergadering of Raad van Bestuur. Eén op vier PWA's heeft structureel overleg met het OCMW over individuele dossiers en trajecten, net als één op vier samenwerkt rond activiteiten en infosessies. Samenwerking rond activiteiten gebeurt vaker in centrumsteden en in PWA's zonder dienstencheque-activiteiten;
- ▶ Eén op drie PWA's werkt samen met VDAB voor het bespreken van individuele dossiers en updaten van de lijst met te contacteren werkzoekenden. Dit gebeurt vooral in steden;
- ▶ Analooft overlegt ook één op drie PWA's op structurele wijze met GTB over individuele dossiers. Dit gebeurt meer in PWA's zonder dienstencheque-activiteiten;
- ▶ In de samenwerking met de lokale sociale economie is er bij 29% van de PWA's onderlinge doorverwijzing naar sociale en/of beschutte werkplaatsen (maatwerkbedrijven) en bij 17% onderlinge doorverwijzing naar werkervaringsprojecten (WEP+). Eén op vier PWA's werkt samen met de lokale sociale economie rond activiteiten en infosessies. Dit is meer gangbaar in centrumsteden en in PWA's zonder dienstencheque-activiteiten. Vanuit PWA's met dienstenscheque-activiteiten wordt anderzijds meer doorverwezen naar LDE.

Uit de interviews blijkt ook dat de persoonlijke contacten tussen de PWA-beambten en verantwoordelijken bij VDAB en OCMW vaak doorslaggevend zijn in het opzetten van een samenwerking. Het delen van een fysieke locatie helpt om deze contacten te bespoedigen en leidt soms tot intensieve samenwerking, maar biedt geen garantie tot samenwerking. In de ideale situatie werken OCMW, VDAB en PWA samen om elk bepaalde doelgroepen te ondersteunen of naar elkaar toe te leiden. In sommige gevallen worden bijvoorbeeld de PWA-activiteiten gebruikt als voorbereiding voor een werkzoekende om een trajectbegeleiding op te starten of tussen trajecten in.

Figuur 13: Samenwerkingsverbanden van PWA's

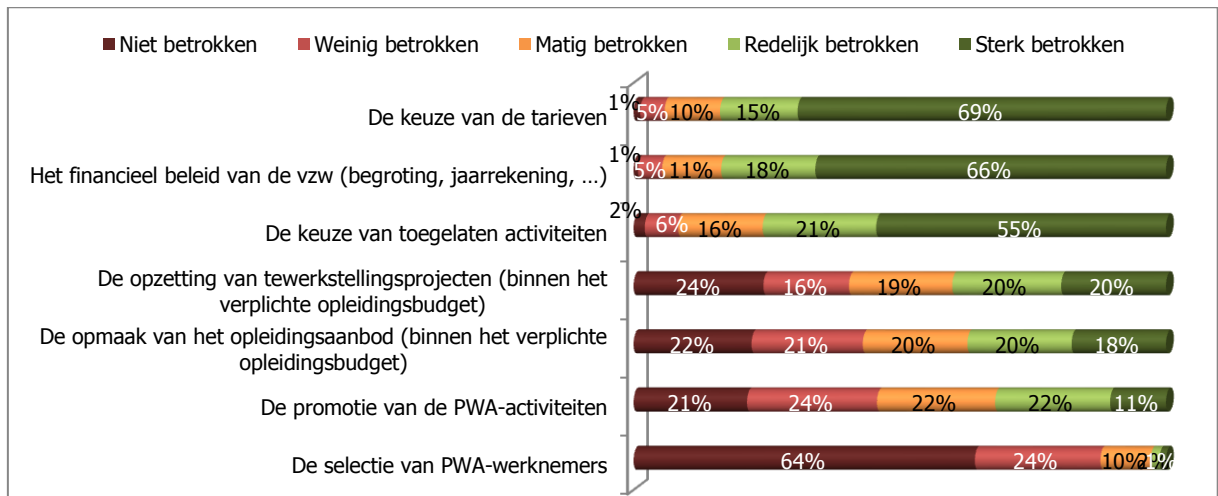
Bron : IDEA Consult o.b.v. enquête bij beambten van de Vlaamse PWA-vzw's

6.3 Afgebakende rollen voor bestuur en PWA-coördinator

Het beheer van het PWA ligt in handen van het bestuur dat, zo blijkt uit Figuur 14, vooral een strategische rol opneemt. In een ruime meerderheid van de PWA's bepaalt het bestuur de toegelaten activiteiten en de bijhorende tarieven. Bovendien is het vooral het bestuur dat betrokken is bij het financieel beleid van de vzw. Bij operationele taken zoals de selectie van PWA-werknemers is het bestuur nauwelijks betrokken, wat ook in lijn ligt met hun officiële bevoegdheden.

Figuur 14: In welke mate is uw bestuur betrokken bij onderstaande taken? (N=181)

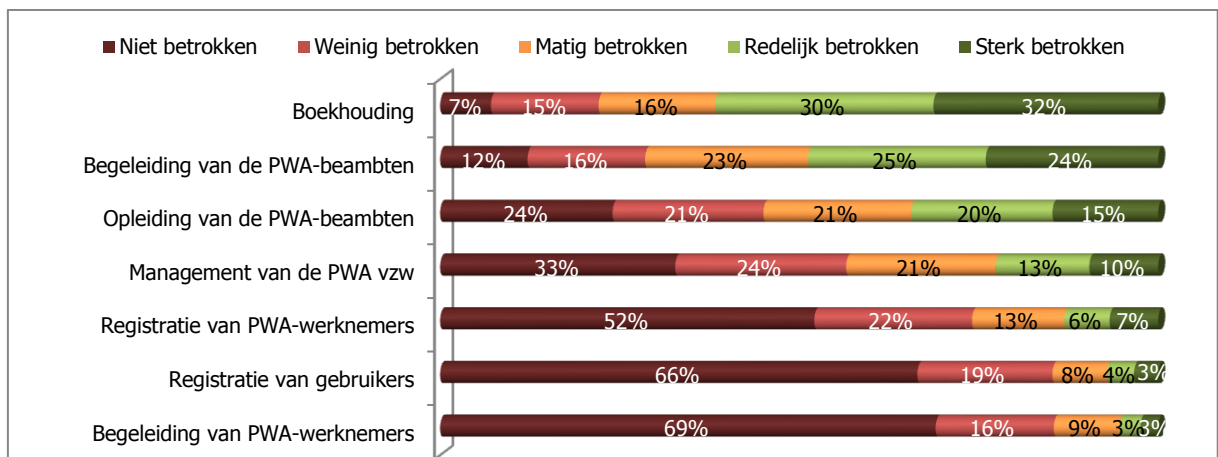

Bron : Enquête IDEA Consult bij beamtten van de Vlaamse PWA-vzw's

Over een aantal PWA's heen, neemt ook de PWA-coördinator van de RVA een governancerol op. Figuur 15 geeft aan dat dit in de eerste plaats op het vlak van de boekhouding is. Daarnaast geeft één op twee PWA's aan dat de coördinator redelijk tot sterk betrokken is bij de begeleiding van PWA-beambten; 28% merkt op dat de coördinator hier weinig tot niet bij betrokken is. Deze PWA's zijn bijgevolg grotendeels op zichzelf en andere PWA's aangewezen voor ondersteuning. Vanuit dat perspectief valt ook het relatief hoge aandeel (45%) PWA's op dat weinig tot geen opleidingsondersteuning krijgt van de PWA-coördinator; 'slechts' 35% van de PWA's geeft aan dat de PWA-coördinator redelijk tot sterk betrokken is bij de opleiding van PWA-beambten. Het management en de opvolging van de dagelijkse werking gebeuren tot slot volgens de meeste PWA's buiten de PWA-coördinator om.

Uit de interviews blijken ook hier sterke verschillen tussen de WB's. In verschillende WB's is de officiële PWA-coördinator reeds uit functie en wordt de post door een PWA-beambte ingevuld of waargenomen. Verschillende beamtten gaven in de enquête en interviews ook aan dat er de laatste jaren nog weinig overleg heeft plaatsgevonden in de schoot van het WB. In de WB's waar een PWA-beambte de taak van coördinator waarneemt, wordt dan weer vaker als één team gewerkt dat als één pool het beheer van verschillende PWA's opneemt.

Figuur 15: In welke mate is uw RVA PWA-coördinator actief betrokken bij de onderstaande aspecten van uw werking? (N=234)

Bron : Enquête IDEA Consult bij beamtten van de Vlaamse PWA-vzw's

7/ Financiële strategie en bedrijfsresultaat

Een laatste aspect dat via de enquête in kaart werd gebracht, betreft het financieel beheer van de PWA's. Op het vlak van de financiële strategie werden er twee zaken uitgelicht: de tariefbepaling van de PWA-cheques en het al dan niet vragen van een jaarlijkse vergoeding. Vooral de tariefbepaling verschilt aanzienlijk tussen PWA's, zoals ook blijkt uit Figuur 16, die een overzicht van de belangrijkste bevindingen weergeeft.

PWA-beambten van 243 PWA's lieten optekenen dat er in 73% van de PWA's een onderscheid wordt gemaakt in de tarieven van de PWA-cheques binnen het PWA. Dit gebeurt vooral op basis van gebruikerskenmerken (47%), de uitgevoerde activiteiten (6%) of een combinatie van beide (12%). De 164 PWA's die de prijs van de cheques differentiëren op basis van kenmerken van de gebruiker, doen dit veruit het meest op basis van het W.I.G.W.-statuut (83%) en het type gebruiker (rechtspersoon of privégebruiker; 62%). De financiële situatie speelt bij 6% van de PWA's een rol, en dit vooral bij PWA's in centrumsteden. Andere gebruikerskenmerken die werden aangehaald door 3% van de PWA's, zijn mutualiteitsgegevens, hulpbehoevendheid, leeftijd (i.h.k.v. een ander tarief voor ouderengedzelschapsdienst).

Wanneer het gaat over het aanrekenen van een jaarlijkse vergoeding voor private gebruikers (niet-W.I.G.W.) of rechtspersonen, zitten de PWA's grotendeels op dezelfde lijn: ruim 90% rekent dergelijke vergoeding aan. De gemiddelde tarieven zijn iets hoger voor private gebruikers dan rechtspersonen, maar ze liggen desondanks dicht bij elkaar, nl. € 7,15 en € 7,00. Deze tarieven liggen hoger dan het gemiddeld tarief dat wordt aangerekend voor private gebruikers met een W.I.G.W.-statuut, nl. € 6,41. Het aandeel PWA's dat een jaarlijkse vergoeding aanrekent voor private gebruikers met een W.I.G.W.-statuut ligt echter aanzienlijk lager: slechts één op twee PWA's (52%) rekent voor hen een jaarlijkse vergoeding aan. Dit gebeurt vaker in PWA's op het platteland (56% versus 46% bij de PWA's op andere locaties).

Naast de strategie werd afsluitend ook naar het financieel resultaat van de PWA-vzw gevraagd. Uit de antwoorden van 233 respondenten bleek dat 55% van de vzw's in 2014 een positief resultaat liet optekenen en dat ruim één op drie PWA-vzw's (37%) geconfronteerd werd met een negatief financieel resultaat. Een belangrijke kanttekening hierbij is dat deze verdeling dezelfde is voor PWA's met en zonder dienstencheque-activiteiten. Aan de PWA's met dienstencheque-activiteiten werd bovendien gevraagd om aan te geven welke bijdrage de PWA-inkomsten leverden op het totale financiële resultaat in 2014 (rekening houdend met de dienstencheque-activiteiten). Ruim de helft van de PWA-vzw's (54%) die dit konden inschatten, gaven aan dat de PWA-activiteiten geen substantiële bijdrage leverden. De andere 46% ervoer op verschillende manieren een positieve bijdrage:

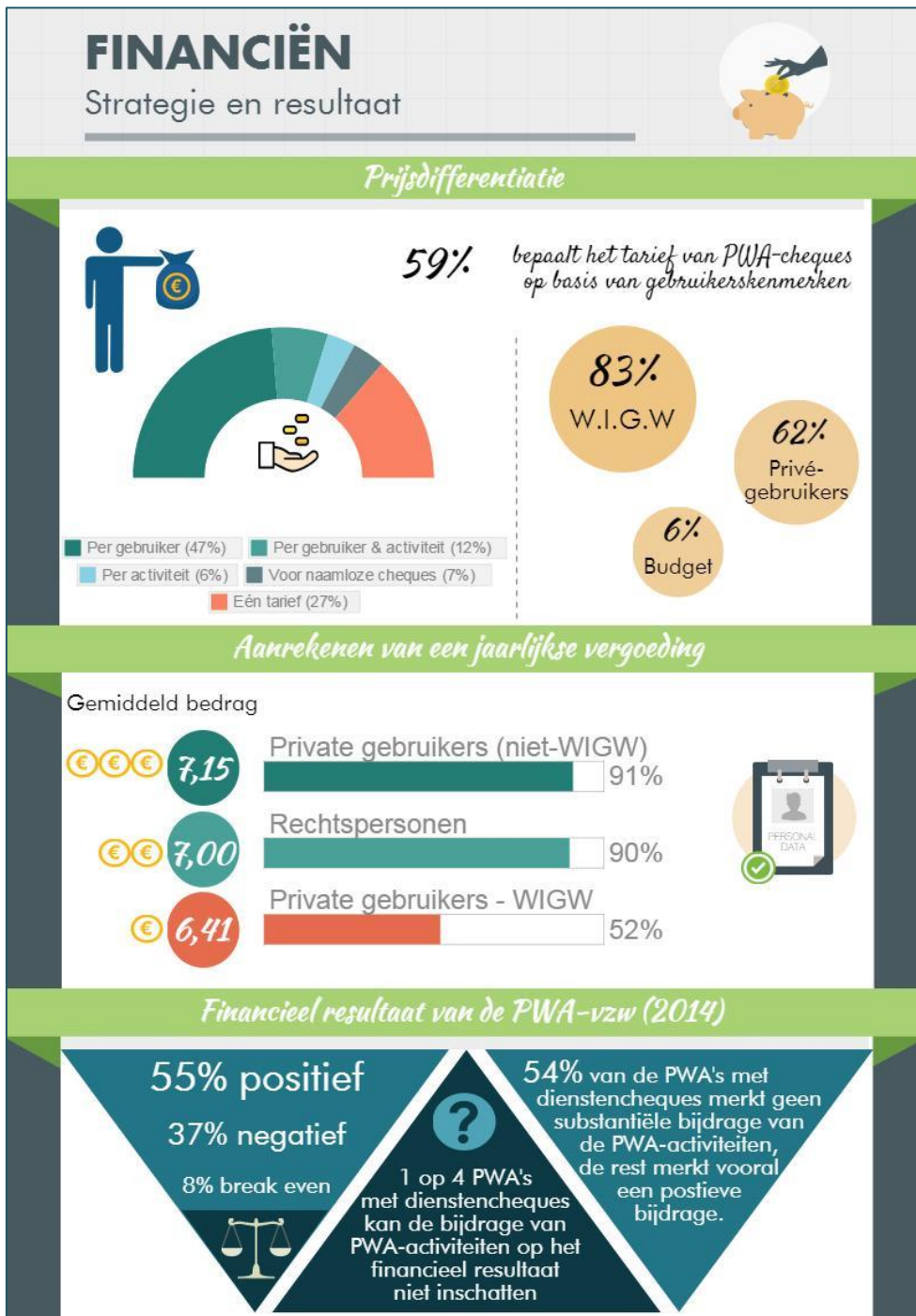
- ▶ Bij 25% beperkten de PWA-activiteiten het financiële verlies;
- ▶ Bij 16% zorgden ze voor een grotere positieve winst;
- ▶ Bij 5% maakten ze het verschil tussen verlies en winst.

De situering van het PWA is hierbij niet onbelangrijk:

- ▶ In 40% van de centrumsteden zorgen de activiteiten voor een grotere winst, in nog eens 40% leverden ze geen substantiële bijdrage en in 20% beperkten ze het verlies;
- ▶ Vooral in andere steden beperkten ze het financiële verlies of zorgden ze voor het verschil tussen verlies en winst;
- ▶ In de andere gebieden leverden ze in ruim de helft van de gevallen geen substantiële bijdrage.

Figuur 16: Financiële strategie en financieel resultaat van PWA's (2014)

Bron : IDEA Consult o.b.v. enquête bij beambten van de Vlaamse PWA-vzw's

DEEL 5 Het PWA-systeem vergeleken met andere verwante systemen

In het laatste deel van dit rapport wordt het PWA-stelsel naast andere tewerkstellingsstelsels gezet in termen van profiel van de werknemers en uitstroom naar werk. Om de cijfers in de juiste context te beschouwen, gaat het eerste hoofdstuk in op de voornaamste inhoudelijke verschillen tussen het PWA-stelsel en de andere stelsels. De kenmerken van de werknemers die binnen de stelsels aan de slag gaan, bepalen immers mee hoe kwetsbaar de uitstromers zijn op de arbeidsmarkt. In het tweede hoofdstuk worden de uitstroomcijfers van de verschillende stelsels naast elkaar gelegd. Daarnaast wordt ook bekeken welke groepen geconfronteerd worden met de hoogste en laagste uitstroomcijfers.

1/ Factoren die PWA onderscheiden van andere tewerkstellingsstelsels

Elk tewerkstellingsstelsel richt zich tot een specifieke **doelgroep**, zoals Tabel 19 weergeeft. In deel 2 van dit rapport (paragraaf 0) werd aangegeven dat het PWA-stelsel zich tot langdurig niet-werkende werkzoekenden (minstens 2 jaar) richt en tot niet-werkende werkzoekenden die via het OCMW het leefloon of financiële bijstand ontvangen. Deze laatste groep sluit in zekere mate aan bij de werknemers die actief zijn binnen artikels 60 en 61 van de OCMW-wet. Gerechtigden van een leefloon of maatschappelijke hulp komen ook in aanmerking voor tewerkstelling binnen werkervaringsprojecten (WEP) wanneer ze 1 jaar ingeschreven zijn als werkzoekende. Deze maatregel richt zich verder – net als het PWA-stelsel – tot langdurig werkzoekenden, weliswaar met een uitgesproken focus op laaggeschoolden. Dit sluit enigszins aan bij de doelgroep van de lokale diensteneconomie, i.e. werkzoekenden met hoogstens een diploma hoger secundair middelbaar die minstens 1 jaar werkloos zijn. De doelgroep werknemers die binnen het GESCO-stelsel aan de slag kunnen gaan, is veel breder gedefinieerd. Dit geldt ook voor dienstenchequewerknemers, aan wie geen specifieke voorwaarden opgelegd zijn.

De gedeeltelijke overlap in de beoogde deelnemers moet evenwel samen met de **focus** van de stelsels in beschouwing genomen worden. Zo zijn LDE en WEP activeringsmaatregelen, die erop gericht zijn om de doelgroepwerknemers te laten uitstromen naar de reguliere arbeidsmarkt. Ook tewerkstellingen binnen art. 60 zou de kansen van de werknemers op de reguliere arbeidsmarkt moeten verhogen. In dat opzicht verschillen deze trajecten van het PWA-stelsel, dat geen activeringsdoelstelling meer heeft. Dit is belangrijk om in het achterhoofd te houden wanneer de uitstroomcijfers in het volgende hoofdstuk besproken worden.

Bovendien zijn de **activiteiten** die de werknemers uitvoeren in het PWA-stelsel duidelijk afgebakend, zoals reeds bleek uit paragraaf 1.5 in het tweede deel van dit rapport. Dit is ook het geval voor de activiteiten die kunnen worden uitgevoerd binnen het systeem van de dienstencheques. Beide stelsels ontwikkelen specifieke dienstverlening met een eigen economische finaliteit. De driehoeksrelatie tussen de gebruiker, de werkgever en de werknemer is daarbij cruciaal. Dit staat in contrast met de andere stelsels, waarbij de doelgroepwerknemers activiteiten verrichten die worden bepaald door de werkgever (in de publieke of private sector) en die erg divers kunnen ingevuld worden, afhankelijk van de toegewezen functie.

De specifieke invulling van de verschillende tewerkstellingsstelsels uit zich in de **profielkenmerken** van de werknemers die erin actief zijn. Tabel 20 zet de verschillende stelsels naast elkaar voor 2012. Dit leidt tot enkele interessante vaststellingen m.b.t. de kenmerken van PWA-werknemers:

- ▶ Ruim 60% van de PWA-werknemers en de GESCO-werknemers zijn vrouwelijk; bij de dienstenchequewerknemers gaat het zelfs om 97% van de werknemers. De andere stelsels tellen overwegend mannelijke werknemers;
- ▶ Geen enkel stelsel stelt zoveel vijftigplussers tewerk als het PWA-stelsel (76% versus 37% bij GESCO, 31% bij LDE en 21% bij dienstenscheques. Bij de andere stelsels is het aandeel lager dan 20%);
- ▶ Twee op drie PWA-werknemers is van Belgische origine. Enkel bij werknemers binnen artikel 60 en 61 is de situatie omgekeerd en ligt de herkomst hoofdzakelijk buiten de EU27 (respectievelijk 66% en 75%). De kloof blijft overeind wanneer het gaat over de nationaliteit van de werknemers. Op dat vlak zit het stelsel van de dienstencheques tussen beide uitersten met 72% Belgische werknemers, 20% met een EU27-nationaliteit en 8% werknemers met een andere nationaliteit;
- ▶ Laaggeschoolden zijn in alle stelsels het sterkst vertegenwoordigd (ruim 50%). Dit aandeel is iets lager (42%) bij de beperkte groep GESCO-werknemers waarvan het statuut gekend is;
- ▶ Net als GESCO-werknemers zat ruim 85% van de PWA-werknemers eind 2012 één tot negen maanden onafgebroken in dat statuut. Bij artikel 60 en 61 zat de meerderheid van de werknemers één tot 18 maanden onafgebroken in het statuut;
- ▶ Enkel voor PWA-werknemers was de werkloosheidsduur gekend voor de meeste werknemers. 64% van de PWA-werknemers was minstens 4 jaar werkloos.
- ▶ PWA-werknemers zijn net als GESCO-werknemers vrij evenwichtig verspreid over verschillende locaties, terwijl werknemers binnen artikel 60 en 61 vooral geconcentreerd zijn in centrumsteden en andere steden.

Tabel 19 : Type werknemers en werkgevers in verschillende tewerkstellingsstelsels

Kenmerken	Type werknemer (doelgroep)	Type werkgever
Diensten- cheques	Werknemer met arbeidscontract bij DCH-onderneming, die voltijds kan werken.	Verschillende type DCH-ondernemingen
Art. 60	De werknemer moet tegelijkertijd aan de volgende voorwaarden voldoen: <ul style="list-style-type: none"> – gerechtigd zijn op een leefloon of op financiële maatschappelijke hulp ; – ingeschreven zijn in het bevolkingsregister of het vreemdelingenregister. – geen volledig opgebouwde sociale zekerheidsrechten hebben 	OCMW
Art. 61	een OCMW-cliënt die gerechtigd is op maatschappelijke integratie, bestaande uit een tewerkstelling en/of een leefloon	Een privé-onderneming met winstoogmerk of het OCMW en door het OCMW ter beschikking gesteld aan een derde die een privé-onderneming met winstoogmerk is
LDE	De doelgroep zijn werkzoekenden die ten hoogste een diploma hoger secundair middelbaar heeft én ten minste 12 maanden werkloos is. Het gaat om werkzoekenden die het potentieel hebben om via een inschakelingstraject in de LDE terug aansluiting te vinden in de reguliere economie. Hun afstand tot de arbeidsmarkt is echter van die aard dat bij een begeleiding over een periode van 5 jaar, en in hoogst uitzonderlijke gevallen 6 jaar, hun competenties voldoende aangescherpt zijn opdat een tewerkstelling in de reguliere economie mogelijk is.	Publieke of private rechtspersonen die worden belast met het aanbieden van inschakelingstrajecten (met als rechtsvorm vzw, vennootschap met sociaal oogmerk, (samenwerking van) publiekrechtelijke rechtsperso(n)en)
WEP	De maatregel is bij voorrang gericht naar laaggeschoolde werkzoekenden en is ingebed in de trajectwerking van de VDAB. Werkzoekenden zijn bij de start van het werkervaringsproject 24 maanden uitkeringsgerechtigd werkloos of ingeschreven als niet-werkende werkzoekenden. Periodes van ziekte, beroepsongeschiktheid,... kunnen gelijkgesteld worden. Ook gerechtigden van een leefloon of maatschappelijke hulp komen in aanmerking voor deze maatregel wanneer ze 1 jaar ingeschreven zijn als werkzoekende.	De werkervaringspromotor (die tot de niet-commerciële sector en tot de overheid behoren)
GESCO	Voldoen aan één van de volgende voorwaarden: <ul style="list-style-type: none"> - op de dag voor indiensttreding uitkeringsgerechtigd volledig werkloos geweest zijn gedurende ten minste 6 maanden binnen de laatste 12 maanden voor de indiensttreding - op de dag voor indiensttreding ingeschreven zijn bij de VDAB als niet-werkende-werkzoekende sedert ten minste 6 maanden voor de indiensttreding - op de dag voor indiensttreding ingeschreven zijn bij de VDAB als niet-werkende-werkzoekende en <ul style="list-style-type: none"> ➢ ofwel tewerkgesteld worden in een knelpuntberoep ➢ ofwel behoren tot de kansengroepen - op de dag voor indiensttreding OCMW steun (leefloon of financiële maatschappelijke hulp) genieten - op de dag voor indiensttreding tewerkgesteld zijn in een tewerkstellingsprogramma (DAC, GESCO, doelgroepwerknemer sociale werkplaats, werkervaring) - herintreder zijn (i.e. ingeschreven bij de VDAB en gedurende ten minste 36 maanden geen wacht-, werkloosheids-, of loopbaanonderbrekingsuitkeringen genoten en gedurende ten minste 36 maanden niet gewerkt in loondienst of als zelfstandige) - uitkeringsgerechtigde volledige werkloze zijn en worden aangeworven als opleider in een opleidingsproject <p>Voor sommige gescofuncties moet je over een bepaalde kwalificatie beschikken. Voor sommige gescofuncties moet je als werknemer op de dag voor indiensttreding 12 maanden uitkeringsgerechtigd volledig werkloos zijn.</p>	Eén van de volgende categorieën: <ul style="list-style-type: none"> - een dienst van de Vlaamse regering; - een Vlaamse Openbare instelling die afhangt van het Vlaamse gewest of de Vlaamse Gemeenschap; - een onderwijsinstelling die door de Vlaamse gemeenschap ingericht, erkend of gesubsidieerd wordt; - een instelling van openbaar nut of een vereniging zonder winstoogmerk beheerst door de wet van 27 juni 1921 die een sociaal, humanitair of cultureel doel nastreeft. - plaatselijke maatschappijen voor sociale woningen; - polders en wateringen - kerkfabrieken <p>Uitzonderingen hierop zijn instellingen van openbaar nut en VZW's waarin de plaatselijke overheid een overwegende rol speelt, zoals ziekenhuizen en openbare kredietinstellingen.</p>

Bron: IDEA Consult op basis van regelgeving

Tabel 20: Profielkenmerken van de werknemers in verschillende tewerkstellingsstelsels (cijfers 2012)

Statuut		PWA	art. 60	art. 61	GESCO	LDE	WEP	DCH
Geslacht	Man	38%	54%	63%	38%	58%	55%	3%
	Vrouw	62%	46%	37%	62%	42%	45%	97%
Leeftijdsklasse	-20	0%	6%		1%			
	20-34	3%	42%	46%	22%	69%	86%	79%
	35-49	21%	38%	42%	40%			
	50-54	23%	8%	8%	19%			
	55-64	52%	7%	3%	18%	31%	14%	21%
	> 65	1%	0%		0%			
Herkomst	Belg	67%	22%	17%	74%	74%	64%	
	EU27	6%	7%	5%	5%			
	Niet EU27	6%	66%	75%	10%	26%	36%	
	Onbekend	21%	5%	4%	11%			
Nationaliteit	Belg	96%	45%	39%	96%			72%
	Landen van de EU-15	3%	3%	2%	1%			
	Overige landen van EU-27	0%	2%		0%			20%
	Niet EU-27	1%	48%	56%	3%			8%
	Onbekend	0%	3%	3%	0%			
Studieniveau	Laaggeschoold	58%	71%	75%	19%	71%	63%	56%
	Middengeschoold	27%	12%	14%	19%	25%	29%	40%
	Hooggeschoold	6%	13%	10%	7%	3%	8%	4%
	Onbekend	9%	5%	2%	55%	0%	0%	-
Aaneengesloten maanden in het statuut	1-9	87%	43%	53%	85%			
	10-18	7%	40%	40%	11%			
	19-36	3%	17%	7%	2%			
	37-72	3%	0%		1%			
Werkloosheidsduur (maanden)	1-3	1%	0%	0%	3%			
	4-6	2%	0%	0%	1%			
	7-12	5%	0%	0%	1%			
	13-24	9%	0%	0%	2%			
	25-36	10%	0%	0%	1%			
	37-48	8%	0%		1%			
	> 48	64%	0%		2%			
	Geen waarde	1%	98%	99%	90%			
Locatie	Centrumsteden	19%	60%	54%	21%			
	Andere steden	25%	18%	25%	24%			
	Omgeving centrumsteden	13%	8%	3%	12%			
	Overgangsgebied	26%	9%	2%	24%			
	Platteland	16%	5%	15%	18%			

Bron : Kruispuntbank Sociale Zekerheid voor de gegevens m.b.t. PWA, art. 60 & 61, en GESCO (verwerking IDEA Consult)
 Monitor Werk & Sociale Economie voor LDE & WEP (verwerking IDEA Consult)
 Evaluatie van het stelsel van de dienstencheques voor buurtdiensten en – banen 2012 (IDEA Consult)

2/ Uitstroom naar werk varieert tussen tewerkstellingsstelsels

Hoewel het PWA-stelsel geen activeringsdoelstelling meer heeft, maken een aantal PWA-werknemers de transitie naar werk. Zo blijkt uit Tabel 21 dat 16% van de PWA-werknemers die het stelsel in 2012 verlieten, 6 maanden na die uitstroom aan het werk waren. 43% voerde niet langer PWA-activiteiten uit, maar was nog steeds werkzoekend en nog eens 41% kwam in een ander statuut terecht. Deze aandelen verschillen sterk van de uitstroom uit de andere tewerkstellingsstelsels:

- ▶ 6 maanden na uitstroom uit het GESCO-statuuut, blijkt ruim de helft van de uitstromers (55%) aan het werk te zijn, terwijl slechts 17% werkzoekend was. Dit activeringspercentage ligt in dezelfde lijn als dat van uitstromers uit tewerkstelling binnen artikel 61 van de OCMW-wet, maar daar gaat het slechts om 35 personen (tegenover ruim 6.500 personen bij GESCO), waardoor het percentage voorzichtig benaderd moet worden.
- ▶ Vanuit tewerkstelling binnen artikel 60 van de OCMW-wet, waren 34% van de uitstromers aan het werk 6 maanden nadat ze art.60-statuuut verlieten. Nog eens 35% was werkzoekend.
- ▶ Zowel LDE als WEP zijn er expliciet op gericht om de doorstroom naar het reguliere arbeidscircuit te stimuleren. Toch ligt de uitstroom naar werk met 47% voor LDE en 34% voor WEP lager dan de uitstroom naar werk vanuit een GESCO-statuuut.

Tabel 21: Overzicht van de uitstroom naar werk en andere arbeidsmarktposities na 6 maanden

Statuuut	Aantal uitstromers	Arbeidsmarktpositie 6 maanden na uitstroom uit het statuut in 2012		
		Werkend	Werkzoekend	Ander statuut*
PWA	5.188	16%	43%	41%
art. 60	3.808	34%	35%	31%
art. 61	35	57%	31%	11%
GESCO	6.567	55%	17%	28%
LDE	662	47%	53%	
WEP	2.795	34%	66%	

* Inclusief leefloon/financiële hulp

Bron : Kruispuntbank Sociale Zekerheid voor de gegevens m.b.t. PWA, art. 60 & 61, en GESCO (verwerking IDEA Consult)
 Departement Werk & Sociale Economie voor LDE & WEP (verwerking IDEA Consult)

De uitstroom uit het PWA-stelsel, GESCO, art. 60 en 61 werd niet alleen na 6 maanden gemeten, maar ook na 3, 9 en 12 maanden. Daarbij werd voor werkenden ook een onderscheid gemaakt volgens deeltijdse en voltijdse tewerkstelling in de publieke en de private sector. De gedetailleerde uitstroomgegevens zijn opgenomen in Bijlage 6/. De cijfers geven onder meer aan dat de uitstroom naar werk vooral voltijdse banen betreft bij uitstroom uit artikel 60 (zo'n 60%) en artikel 61 (75%). Van de werkenden die uit een GESCO-statuuut uitstroomden, is om en bij de 45% voltijds aan de slag, daar waar het bij uitgestroomde PWA-werknemers ongeveer 35% betreft. Daarnaast blijken vooral uitgestroomde PWA-werknemers actief te zijn in de private sector (75% tegenover 42% van de GESCO-werknemers die uitstroomden naar werk). Deze aandelen wijzigen nauwelijks over de kwartalen heen. Bij personen die de transitie naar werk maakten vanuit tewerkstelling binnen art. 60 of 61, stijgt het aandeel dat werk in de private sector van respectievelijk 45% en 43% 3 maanden na de uitstroom, tot 62% en 88% 1 jaar na de uitstroom.

Zoals uit Tabel 20 bleek, verschilt de samenstelling van het werknemersbestand in de verschillende tewerkstellingsstelsels. Dit kan het activeringspercentage beïnvloeden gegeven de kansen van sterkere en zwakkere groepen op de arbeidsmarkt. Om de invloed van socio-demografische kenmerken te kunnen inschatten, toont Tabel 22 het aandeel uitstromers voor verschillende groepen in termen van geslacht, leeftijd, herkomst, nationaliteit en studieniveau. De absolute aantallen zijn opgenomen in Tabel 26 (Bijlage 7/).

Dit leidt tot een aantal belangrijke bevindingen m.b.t. de uitstroom naar werk:

- ▶ In termen van **geslacht** hebben mannen en vrouwen nagenoeg dezelfde kansen om na 6 maanden aan het werk te zijn. Enkel bij het uitstroom uit het GESCO-statuut, blijkt een hoger aandeel vrouwen de stap naar werk gezet te hebben (60% versus 47% van de mannen).
- ▶ Vanuit **leeftijd**sperspectief is de kans op uitstroom naar werk even hoog bij personen jonger en ouder dan 50 bij uitstroom uit WEP. Ook bij LDE is het verschil tussen beide leeftijdsgroepen relatief beperkt (i.e. 11 procentpunten). Het aandeel vijftigplussers dat de stap naar werk zet, is vooral erg laag bij de personen die uitstromen uit PWA en GESCO.
- ▶ Wanneer er naar de **herkomst** van de uitstromers wordt gekeken, laten personen van allochtone origine de hoogste kans op werk optekenen vanuit LDE, GESCO, en art. 61. De uitstroom naar werk is nagenoeg even groot bij personen van Belgische of allochtone origine wanneer ze voorheen actief waren binnen WEP of artikel 60. Bij uitgestroomde PWA-werknemers is het aandeel personen dat uitstroomt naar werkt lager bij personen van Belgische origine dan binnen de groep personen van allochtone origine. Dezelfde tendens is merkbaar wanneer er wordt gekeken naar de nationaliteit van de uitgestroomde werknemers.
- ▶ Laaggeschoolden hebben algemeen lagere uitstroomkansen, tenzij ze uit WEP uitstromen. Verschillen naar **scholingsgraad** zijn het meest uitgesproken bij uitstromers uit een GESCO- of LDE-statuut.
- ▶ In termen van **locatie** beperken de verschillen zich tot minder dan 10 procentpunten; uit PWA's in centrumsteden stromen bijvoorbeeld iets meer PWA-werknemers door naar werk dan uit PWA's op het platteland. Het lage aantal werknemers en uitstromers in art. 61 verklaren de grote schommelingen in de cijfers uit Tabel 22.

Tabel 22: Aandeel werkenden na 6 maanden volgens persoonskenmerken (cijfers 2012 voor PWA, art. 60 & 61, GESCO; cijfers 2013 voor LDE & WEP)

Statuut		PWA	art. 60	art. 61	GESCO	LDE	WEP
Geslacht	Man	16%	34%	57%	47%	47%	31%
	Vrouw	16%	33%	57%	60%	46%	37%
Leeftijdsklasse	-20	0%	27%		66%		
	20-34	30%	31%	57%	63%	49%	34%
	35-49	30%	39%	50%	61%		
	50-54	21%	37%	100%	60%		
	55-64	6%	31%	50%	24%	38%	34%
	> 65	10%	17%		7%		
Herkomst	Belg	17%	33%	70%	60%	44%	33%
	EU27	21%	34%	0%	51%		
	Niet EU27	26%	34%	52%	46%	55%	36%
	Onbekend	10%	31%	100%	39%		
Nationaliteit	Belg	16%	31%	67%	56%		
	Landen van de EU-15	24%	34%		40%		
	Overige landen van EU-27	20%	33%		50%		
	Niet EU-27	22%	36%	50%	44%		
	Onbekend	50%	40%	0%	33%		
Studieniveau	Laaggeschoold	16%	33%	52%	42%	44%	34%
	Middengeschoold	21%	37%	67%	60%		
	Hooggeschoold	23%	37%	75%	71%	52%	32%
	Onbekend	4%	25%		56%		
Locatie	Centrumsteden	19%	33%	67%	54%		
	Andere steden	16%	36%	-	54%		
	Omgeving centrumsteden	18%	33%	100%	59%		
	Overgangsgebied	15%	35%	-	52%		
	Platteland	13%	34%	50%	60%		

Bron : Kruispuntbank Sociale Zekerheid voor de gegevens m.b.t. PWA, art. 60 & 61, en GESCO (verwerking IDEA Consult) Departement Werk & Sociale Economie voor LDE & WEP (verwerking IDEA Consult)

DEEL 6 Conclusies en aanbevelingen

In 1987 werd op federaal niveau het systeem van de Plaatselijke Werkgelegenheidsagentschappen (PWA's) ingevoerd. Dit gebeurde onder meer vanuit de behoefte om een antwoord bieden op een aantal noden in de maatschappij waaraan de reguliere arbeidsmarkt niet of onvoldoende tegemoet kon komen voor natuurlijke personen en rechtspersonen. Doorheen de jaren kenden zowel de maatregel als de context belangrijke evoluties, zoals de introductie van het systeem van de dienstencheques, de hervorming van de sociale economie, en meer recent ook de het overdragen van de maatregel naar de gewesten via de zesde staats-hervorming. In het Vlaams Regeerakkoord 2014-2019 werd een hervorming van het PWA-systeem aangekondigd om op termijn te komen tot één systeem van tijdelijke werkervaring.

Om de geplande hervorming vlot en efficiënt te laten verlopen, is een goed begrip noodzakelijk van de werking van de PWA-vzw's, het bereik van die werking in termen van PWA-werknemers, gebruikers en activiteiten, en de situering van het PWA-stelsel t.o.v. andere gelijkaardige maatregelen. Aangezien er onvoldoende informatie beschikbaar is bij de betrokken instanties, is bijkomend onderzoek vereist om dit alles accuraat in kaart te brengen. Doorheen deze studie werden de verschillende aspecten afzonderlijk belicht. In dit hoofdstuk vatten we de voornaamste vaststellingen samen en reflecteren we over de praktische implicaties voor het toekomstig beleid omtrent de PWA's in Vlaanderen.

1/ Voornaamste vaststellingen

'Hét PWA' bestaat niet

Doorheen de verschillende fasen van het onderzoek werd herhaaldelijk duidelijk hoe groot de onderlinge verschillen zijn tussen PWA's. Deze verschillen uit zich in de mate van vraag en aanbod m.b.t. PWA-activiteiten op de lokale arbeidsmarkt, maar ook in termen van grootte en de manier van werken. Zo zijn er PWA's die honderden PWA-werknemers tewerkstellen, maar zijn er ook enkele PWA's met minder PWA-werknemers dan bestuursleden. Er zijn PWA's die meerdere PWA-beambten ter beschikking hebben voor de dagelijkse werking, maar verschillende PWA's moeten PWA-beambten delen omdat ze geen voltijdse PWA-beambte in dienst hebben. Over alle PWA's heen is er immers gemiddeld minder dan 1 FTE per PWA om alle taken uit te voeren. De grote verschillen in personeelsbezetting laten zich voelen in de manier van werken, bijvoorbeeld op het vlak van de opvolging van PWA-werknemers. De PWA's doen hun naam bijgevolg alle eer aan gezien de cruciale rol van de plaatselijke situatie. Dit mag niet uit het oog verloren worden bij de interpretatie van de cijfers in dit rapport.

PWA als partner in lokaal werkgelegenheidsbeleid

De verantwoordelijkheden van het PWA betreffen voornamelijk de organisatie van de dienstverlening en de matching van PWA-werknemers aan activiteiten en gebruikers. Dat neemt echter niet weg dat de meeste PWA's ook actief zijn in diverse partnerschappen. Minstens 95% heeft één lokale partner, al gaat het daarbij hoofdzakelijk om samenwerking op onregelmatige basis. Vooral andere PWA's worden als partner beschouwd (nl. door 79% van de PWA's), gevolgd door het OCMW (69%), VDAB (68%), de stad of gemeente (67%) en GTB (52%). Het betreft grotendeels sporadische contacten en onderlinge doorverwijzing van (potentiële) PWA-werknemers. Ook hier is de diversiteit tussen verschillende PWA's groot. In sommige steden/gemeenten is het PWA een structurele partner in een sterk lokaal uitgebouwd netwerk, terwijl ze elders los van andere actoren kunnen opereren. Ook de motivatie achter de beslissing tot samenwerking kan erg uiteenlopend zijn en variëren van een intrinsieke, strategische keuze om samen te werken, tot een noodgedwongen samenwerking wegens een gebrek aan mankracht.

Activering is geen primaire doelstelling, maar wordt wel in zekere mate gerealiseerd

Hoewel er geen uitgesproken activeringsdoelstelling is, zijn PWA's zijn ook actief op het vlak van activering. Zo investeert 14% van de PWA's in tewerkstellingstrajecten. Dit gebeurt vooral via het OCMW of de stad/gemeente waar het PWA gevestigd is. Bovendien realiseert het stelsel 6 maanden na uitstroom een aandeel van 16% ex-PWA-werknemers die aan het werk zijn. De kans op werk na uitstroom is evenwel aanzienlijk lager voor 55-plussers. Daarnaast is ook het verschil in uitstroom met andere instrumenten duidelijk. Van de uitstromers uit het artikel 60-statuuut en uit WEP zijn er 6 maanden na uitstroom 34% aan het werk, tegenover 47% bij uitstromers uit LDE en 55% bij ex-GESCO-werknemers. Elk van deze stelsels bereikt echter een ander publiek, wat deze uitstroomcijfers ongetwijfeld beïnvloedt. Zo telt het PWA-stelsel in vergelijking met de andere stelsels opvallend veel vijftigplussers die bovendien ook langdurig werkloos zijn.

PWA-werknemers vormen een specifieke doelgroep, ook in termen van begeleiding

Het PWA-stelsel stelt vooral langdurig werklozen tewerk, met een oververtegenwoordiging van vrouwen, vijftigplussers en laaggeschoolden. Tijdens de interviews gaven PWA-beambten aan dat zij de deelname van jongeren in het PWA-systeem niet stimuleren, tenzij zeer tijdelijk. Jongere werkzoekenden worden zo snel mogelijk doorverwezen naar VDAB en andere partners. Binnen het PWA-systeem is er sprake van een zekere dualiteit: een grote groep PWA-werknemers probeert het systeem eens uit, maar stopt er ook snel mee, terwijl een andere grote groep ervoor kiest om langdurig in het systeem actief te blijven.

Het specifieke profiel van de PWA-werknemers laat zich voelen in de problemen waarmee ze volgens de PWA-werknemers te maken hebben op de lokale arbeidsmarkt. Drie op vier PWA-beambten ervaren dat de PWA-werknemers vooral geconfronteerd worden met gezondheidsproblemen en een tekort aan generieke competenties, zoals een goede (werk)attitude of communicatieve vaardigheden. Toch meende nagenoeg de helft (46%) van de bevroegde beambten dat slechts een minderheid van de PWA-werknemers begeleiding nodig heeft. Wanneer het gaat over nuttige begeleiding, wordt voornamelijk verwezen naar een persoonlijk gesprek dat de PWA-werknemers een klankbord biedt, of opleiding. Dat neemt echter niet weg dat de opleidingsinspanningen om uiteenlopende redenen beperkt bleven, ook al heeft een grote groep PWA-werknemers te kampen met een tekort aan competenties. In 2014 bood 'slechts' één op twee PWA's opleiding aan aan de meeste of alle PWA-werknemers. De meest aangehaalde redenen om geen opleiding aan te bieden, waren een gebrek aan interesse bij de PWA-werknemers (64%) en het reeds aangeboden hebben van alle relevante opleidingen (32%).

Gebruikersprofiel geeft aan dat PWA's geen luxediens leveren

Na een daling in volume tussen 2012 en 2013, stabiliseerde het aantal gepresteerde PWA-uren in de periode 2013-2014. In 2014 deden 13.130 private gebruikers beroep op PWA-activiteiten met gemiddeld 70 cheques per gebruiker. Zij vormen de grootste groep (78%) gebruikers en tellen opvallend veel 65-plussers (48%), alleenstaanden (42%) en personen uit lagere inkomensgroepen. Bij wijze van benchmark kan er naar het profiel van dienstenchequegebruikers gekeken worden, waarbinnen 26% 65-plussers actief waren, 24% alleenstaanden en een kleinere groep gebruikers uit lagere inkomensgroepen. Bovendien is 'slechts' 42% van de PWA-gebruikers aan het werk, tegenover 66% van de dienstenchequegebruikers, wat aangeeft dat beide stelsels een ander publiek bereiken. Het PWA-stelsel bereikt met vooral alleenstaanden, 65-plussers en personen uit lagere inkomensklassen een kwetsbare groep van gebruikers.

Natuurlijke personen gebruiken 29% van de cheques, de helft daarvan gaat naar activiteiten m.b.t. tuinonderhoud. 58% van de cheques wordt gebruikt door 3.662 rechtspersonen, waarbij onderwijsinstellingen de helft van de cheques gebruiken. In veel gemeenten doen zijn beroep op PWA-werknemers voor de begeleiding aan de schoolpoort en de voor-en naschoolse opvang. Het gaat daarbij telkens om een beperkt aantal werkuren, maar wel voor een lange periode (i.e. het schooljaar). Daarbij komen ook nog kleine meer tijdelijke opdrachten zoals klusjes in de school of ondersteuning bij een evenement, waardoor zij al snel een groot volume cheques gebruiken. Het gaat om activiteiten waarvoor niemand kan worden aangeworven om budgettaire redenen of door de beperkte omvang van de opdracht.

De overige 13% van de cheques zijn naamloze cheques, die niet gekoppeld kunnen worden aan een gebruiker. Ze worden voornamelijk gebruikt voor oudere private gebruikers die zelf moeilijk een bestelling kunnen plaatsen, of voor activiteiten die te beperkt zijn (minder dan de verplichte afname van 10 cheques) of op te korte termijn plaatsvinden om cheques op naam te bestellen. De mogelijkheid om dergelijke cheques aan te kopen biedt gebruikers een erg grote flexibiliteit.

Aanhoudende vraag naar (nieuwe) PWA-activiteiten

De gebruikers vinden vooral hun weg naar het systeem door de betaalbaarheid en de flexibiliteit van het PWA-stelsel, wat in lijn ligt met het profiel van de gebruikers (vaak alleenstaand, 65+, uit lagere inkomensgroepen) en de mogelijkheid om ad hoc naamloze cheques aan te kopen. De aard van het activiteitenaanbod lijkt eerder bij rechtspersonen dan bij private gebruikers een rol te spelen in de beslissing om van het PWA-stelsel gebruik te maken. De helft van de bevroegde PWA-beambten acht het moeilijk voor rechtspersonen om vrijwilligers te vinden voor de activiteiten, waardoor ze bij het PWA terecht komen. 40% meent dat rechtspersonen hun weg vinden naar het systeem omdat het de enige aanbieder is van de gevraagde activiteiten, tegenover één op drie beambten die meent dat private gebruikers hun weg vinden naar het PWA-stelsel omdat het in de regio de enige aanbieder is voor het type activiteiten. Bij één op vier PWA's beschouwt men de beperkte schaal van de activiteiten als één van de drie belangrijkste redenen voor private personen om gebruik te maken van het systeem.

PWA's geven in de enquête ook aan dat ze meer mensen zouden kunnen tewerkstellen en meer uren zouden presteren als ze de mankracht hadden om de PWA's te bemannen. Momenteel zijn er in 76% van de PWA's onvoldoende PWA-werknemers om aan de vraag van de gebruikers te voldoen. Nog eens 21% gaf aan dat vraag en aanbod in evenwicht zijn aangezien er voldoende PWA-werknemers zijn om aan de van de gebruikers te voldoen. Slechts 4% van de PWA's zou geconfronteerd worden met een tekort aan gebruikers gegeven het hogere arbeidsaanbod van PWA-werknemers. Het tekort aan PWA-werknemers laat zich het sterkst voelen wanneer het gaat over hulp bij tuinonderhoud, terwijl de nood aan meer gebruikers het hoogst is voor hulp bij administratieve formaliteiten. De ervaring van PWA-beambten leert bovendien dat 1 op 3 PWA's geconfronteerd wordt met gebruikers die een breder dienstenaanbod vragen. Er is vooral vraag naar huishoudelijke zaken zoals poetshulp, op hoogte werken (bijvoorbeeld voor snoeiwerk of om dakgoten uit te kuisen), grote klussen zoals schilderen en behangen, en vervoer (bijvoorbeeld naar het lokale containerpark of in het kader van een verhuis).

2/ Reflectie over de toekomst van PWA in Vlaanderen

In het Regeerakkoord 2014-2019 beslist de Vlaamse overheid om de PWA's drastisch te hervormen. Daarbij wordt uitgegaan van een vereenvoudiging van bestaande arbeidsmarktinstrumenten (WEP+, Art. 60 en 61, PWA...) naar één systeem van tijdelijke werkervaring. Het onderzoek brengt echter wel enkele duidelijke kenmerken naar voor die het PWA-stelsel doen verschillen van andere tewerkstellingsmaatregelen. De eigenheid van het PWA-systeem – met de bijhorende sterkten en zwakten – mag bijgevolg niet uit het oog verloren worden bij de hervormingen. We geven alvast enkele belangrijke aandachtspunten mee voor het toekomstig beleid:

Doorheen het onderzoek werd duidelijk dat het systeem een antwoord biedt voor reële noden bij gebruikers, zowel bij natuurlijke personen als rechtspersonen. Een eerste aandachtspunt heeft betrekking op de specifieke aard van de activiteiten en de gebruikers.

- ▶ Gebruikers vinden een activiteiten aanbod dat niet in de reguliere economie aangeboden wordt. Bovendien is het systeem erg flexibel en betaalbaar. Zo ontlast het niet alleen de gebruikers, maar gebeurt dit ook op een manier die het systeem toegankelijk maakt voor kwetsbare gebruikersgroepen, zoals 65-plussers, alleenstaanden en personen uit lagere inkomensgroepen. Bovendien verzorgt het PWA een beperkte, laagdrempelige dienstverlening (kleine klussen, beperkt tuinonderhoud) voor de inwoners van de gemeente, waar meestal oudere en/of hulpbehoevende personen gebruik van maken. Er is geen bestaande alternatieve dienstverlening waar deze personen beroep op kunnen doen voor onderhoud in de tuin en/of kleine klussen in huis. Het wegvallen van de PWA-activiteiten zou voor verschillende gebruikers dus gelijk staan aan het wegvallen van een vorm van sociale dienstverlening. Een plotse stopzetting zonder aandacht voor de heroriëntatie van gebruikers of vervanging van de activiteiten lijkt daarom niet aangewezen.
- ▶ Ook voor rechtspersonen vullen de PWA-activiteiten een belangrijke lacune op. Onderwijsinstellingen, OCMW's en gemeenten, die al zware besparingen achter de rug hebben, worden geconfronteerd met een reële vraag en beschikken zelden over een alternatief in de reguliere economie. Voor de gemeente, het OCMW en onderwijsinstellingen verzorgt het PWA een dienstverlening waarvoor ze door budgettaire redenen en omwille van de omvang en/of eenmaligheid van de opdracht, niemand kunnen aanwerven. Deze dienstverlening is echter wel belangrijk op lokaal niveau. De know how die op lokaal vlak werd ontwikkeld m.b.t. de dienstverlening, kan een startpunt bieden voor de discussie over bijvoorbeeld buurtdiensten.

Een tweede aandachtspunt is het profiel van de PWA-werknemers zelf. Uit de cijfers blijkt dat het profiel van de werknemers in de verschillende instrumenten sterk verschilt, wat zich ook uit in het verschil in uitstroomcijfers. Er moet dus de nodige aandacht worden besteed aan de specificiteit van de doelgroep:

- ▶ Het PWA-systeem herbergt een groot aantal werknemers die wegens hun profiel niet meer in aanmerking komen voor tewerkstelling in het reguliere circuit. Bovendien zorgen lange wachtlijsten in de sociale economie er doorgaans voor dat deze personen ook niet terecht kunnen in bijvoorbeeld maatwerkbedrijven wanneer ze hiervoor het geschikte profiel hebben. Bij de geplande hervorming mogen de PWA-werknemers die niet inzetbaar zijn in het reguliere arbeidscircuit, bijgevolg niet uit het oog verloren worden zodat ook zij zinvolle activiteiten kunnen verrichten tijdens een werkloosheidsperiode.

Verschillende PWA-beambten beschouwen het als een 'vangnet voor sociaal zwakkeren'. In verschillende PWA's worden potentiële PWA-werknemers zorgvuldig gescreend zodat men kan inschatten welke personen extra begeleiding nodig hebben. Die personen tracht men te plaatsen in een omgeving waar meer omkadering is, zoals een vzw of school, zodat de begeleiding ook daar voor een deel terechtkomt. Het PWA-werk biedt personen de mogelijkheid om binnen de grenzen van hun beperkingen zinvolle activiteiten uit te oefenen. Het biedt hen ook de mogelijkheid tot sociaal contact en draagt bij tot hun eigenwaarde.

- ▶ PWA-beambten ervaren ook dat de PWA-werknemers nood hebben aan lokale begeleiding nu onder meer de landelijke werkwinkels gesloten zijn. Ze vinden niet altijd de weg naar het centrale gebouw van VDAB. Het PWA wordt gezien als een tussenschakel om de werkzoekenden de weg te wijzen naar andere instanties. Een minimum aan lokale dienstverlening moet ook na een hervorming van het stelsel voorzien worden.
- ▶ Bij de activering van de doelgroep mag ook de rol van de vergoeding niet onderschat worden. Ze vormt niet alleen de grootste stimulans, maar ook grootste drempel om PWA-werk uit te voeren. 9 op 10 respondenten beschouwt de financiële vergoeding als één van de drie voornaamste redenen waarom langdurig werkzoekenden PWA-activiteiten verrichten; 85% geeft aan dat werklozen weigeren door de beperkte vergoeding. Hoewel de vergoeding nauwelijks is gestegen sinds de invoer van het systeem, blijkt ze wel nodig om de doelgroep aan het werk te krijgen. Voor verschillende PWA-werknemers is het PWA-werk ook een financiële noodzaak, wat wijst op de precaire situatie van een deel van de populatie.

Ondanks deze aandachtspunten werd doorheen het onderzoek duidelijk dat er een onmiskenbare nood is aan structurele samenwerking tussen organisaties die met werkzoekenden werken. PWA-beambten ervaren bijvoorbeeld dat het profiel van de ambtshalve ingeschreven werklozen de afgelopen jaren veranderde. Meer en meer mensen hebben 1 op 1 coaching nodig omwille van een levenssituatie die aandacht vraagt en waarbij een traject naar werk intensieve begeleiding van meerdere actoren (VDAB, GTB, OCMW, ACW, etc.) vraagt. Elke instantie kan vanuit de eigen expertise werkzoekenden begeleiden of doorverwijzen, zodat 'arbeidsmarktrijpe' personen hun weg vinden naar het reguliere arbeidscircuit. Daarbij mag echter de opvang en omkadering van personen die niet in het reguliere circuit terecht kunnen, maar wel nog zinvolle activiteiten kunnen uitvoeren niet uit het oog worden verloren.

BIJLAGEN

1/ Classificatie van gemeenten volgens locatie

De classificatie van gemeenten is gebaseerd op de indeling die gebruikt wordt door de studiedienst van de Vlaamse regering in de publicaties van statistische indicatoren (VRIND). Deze typologie kwam tot stand op basis van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) en het Strategisch Plan Ruimtelijke Economie (SPRE), waarbij het ruraal overgangsgebied en het ruraal gebied als platteland wordt geclassificeerd.

Om de leesbaarheid van het rapport te verhogen, onderscheiden we de volgende 5 (i.p.v. 9) categorieën doorheen de analyse:

- ▶ Centrumsteden, inclusief grootsteden Antwerpen en Gent)
- ▶ Andere steden, namelijk provinciaal kleinstedelijk gebied en structuurondersteunend kleinstedelijk gebied
- ▶ Omgeving centrumsteden, meer bepaald grootstedelijke rand, regionaal stedelijke rand en stedelijk gebied rond Brussel
- ▶ Overgangsgebied
- ▶ Platteland

Tabel 23 toont voor elk gebied de omvang, in termen van aantal gemeenten, aantal inwoners en oppervlakte.

Tabel 23: Kenmerken van de classificatie van gemeenten

	Aantal gemeenten	Aantal inwoners	%	Oppervlakte (km ²)	%
Centrumsteden	13	1.597.702	25,1	1.206,5	9,0
Grootsteden	2	756.724	11,9	360,7	2,7
Centrumsteden	11	840.978	13,2	845,8	6,3
Andere steden	46	1.345.873	21	3.132,5	23,2
Provinciaal kleinstedelijk gebied	25	659.956	10,3	1.726,1	12,8
Structuurondersteunend kleinstedelijk gebied	21	685.917	10,7	1.406,4	10,4
Omgeving centrumsteden	52	930.001	14,6	1.379	10,1
Grootstedelijke rand	19	286.884	4,5	315,8	2,3
Regionaal stedelijk gebied	20	371.201	5,8	790,1	5,8
Vlaams Strategisch gebied rond Brussel	13	271.916	4,3	273,1	2
Overgangsgebied	96	1.503.045	23,6	3.439,9	25,4
Platteland	101	1.005.238	15,8	4.364,2	32,3
Vlaams gewest	308	6.381.859	100	13.522,3	100
Brussels gewest	19	1.154.625		161	

Bron : Vlaamse Regionale Indicatoren (VRIND), Studiedienst van de Vlaamse Regering, 2014.

2/ Achtergrondinfo bij modaliteiten van het PWA-stelsel

2.1. Maximum te presteren uren per activiteit

Voor de volgende activiteiten bedraagt het maximum aantal uren per kalendermaand 45 uren:

- ▶ ten behoeve van natuurlijke personen;
- ▶ huishulp met huishoudelijk karakter (voor de PWA-werknemers die deze activiteit nog mogen uitoefenen;
- ▶ hulp voor het verrichten van administratieve formaliteiten.
- ▶ ten behoeve van de lokale overheden (activiteiten beantwoordend aan de noden waaraan niet tegemoet gekomen wordt door de reguliere arbeidscircuits, inzonderheid ingevolge het tijdelijke en exceptionele karakter van de nood of ingevolge het feit dat deze nood door recente maatschappelijke evoluties ontstaan of merkbaar toegenomen is);
- ▶ ten behoeve van verenigingen zonder winstoogmerk en andere niet-commerciële verenigingen (activiteiten die door hun aard of hun omvang of door hun occasioneel karakter gewoonlijk verricht worden door vrijwilligers, inzonderheid de activiteiten van personen die hulp verlenen ter gelegenheid van sociale, culturele, sportieve, caritatieve of levensbeschouwelijke manifestaties).

Voor de volgende activiteiten bedraagt het maximum aantal uren per kalendermaand 70 uren:

- ▶ ten behoeve van natuurlijke personen;
- ▶ de bewaking of begeleiding van zieken of kinderen;
- ▶ hulp voor klein tuinonderhoud;
- ▶ activiteiten ten behoeve van onderwijsinstellingen.

Voor de volgende activiteit bedraagt het maximum aantal uren per kalendermaand 150 uren:

- ▶ seizoens- en gelegenheidsgebonden activiteiten in de land- en tuinbouwsector.

Bron : RVA - <http://www.rva.be/nl/documentatie/infoblad/t22#sthash.cRyqhyvb.dpuf>

2.2. Terugbetaling van de cheques

Men kan bij Edenred de omruiling of terugbetaling vragen van de niet gebruikte PWA-cheques op naam indien deze nog geldig zijn of indien de geldigheidsduur minder dan 6 maanden verstreken is.

Voor fysieke personen worden de PWA-cheques terugbetaald:

- voor 100% van hun aankoopwaarde als de aanvraag gebeurt binnen het jaar van de aankoop ervan,
- voor 70% van hun aankoopwaarde als de aanvraag gebeurt in de loop van het jaar dat volgt op de aankoop ervan (30% fiscale aftrek).

Voor rechtspersonen worden de PWA-cheques terugbetaald voor 100% van hun aankoopwaarde.

Cheques op naam	Omruiling	Kosten	Terugbetaling	Kosten
niet gebruikte nog geldige cheques	ja	gratis	ja	0,25 €/aanvraag
gestolen of verloren cheques, nog geldig op het moment van de aangifte	neen	/	ja	0,25 €/aanvraag
gestolen of verloren cheques, vervallen op het moment van de aangifte	neen	/	neen	/
niet ontvangen cheques	ja	gratis	neen	/
vervallen cheques sinds minder dan 6 maanden	ja	gratis	ja	0,25 €/aanvraag
vervallen cheques sinds meer dan 6 maanden	neen	/	neen	/
omgeruilde cheques	ja	gratis	neen	/

Bron : <http://www.pwa-cheque-rva.be/algemene-informatie/>

3/ Profielkenmerken van de PWA-werknemers in Vlaanderen en de VDAB-populatie werkzoekenden (cijfers 2012)

Profielkenmerken		Niet vrijgestelde PWA-werknemers <i>N=11.331</i>	Vrijgestelde PWA-werknemers <i>N=1.090</i>	Totaal PWA-werknemers <i>N=12.421</i>	VDAB-populatie <i>N=204.437</i>
Geslacht	M	39,5%	24,3%	38,2%	52,7%
	V	60,5%	75,7%	61,8%	47,3%
Leeftijd	-20	0,0%	-	0,0%	6,0%
	20-34	3,8%	0,6%	3,5%	40,5%
	35-49	19,9%	30,6%	20,8%	28,6%
	50-54	21,8%	38,9%	23,3%	11,5%
	55+	54,6%	30,0%	52,4%	13,4%
Nationaliteit	Belg	95,7%	98,8%	96,0%	82,5%
	EU-15	2,7%	1,0%	2,6%	5,3%
	EU-28	0,1%	-	0,1%	1,7%
	Niet EU	1,5%	0,2%	1,4%	10,5%
Studieniveau	Laag	66,0%	67,0%	66,1%	49,0%
	Midden	27,6%	29,4%	27,7%	34,9%
	Hoog	6,4%	3,6%	6,2%	16,2%
Werkloosheidsduur	< 2 jaar	17,1%	6,4%	16,2%	74,3%
	2 – 5 jaar	25,3%	13,3%	24,3%	16,4%
	5 – 10 jaar	20,9%	24,1%	21,2%	9,3%*
	> 10 jaar	36,6%	56,1%	38,3%	

* Arvastat bevat enkel cijfers voor een werkloosheidsduur \geq 5 jaar (inclusief > 10 jaar).

Bron : RVA-cijfers (2014) voor de PWA-werknemers ; Arvastat (gemiddelde 2014) voor de VDAB-populatie werkzoekenden

4/ Profielkenmerken van PWA-beambten

Tabel 24: PWA-beambten volgens profielkenmerken

		Aantal	VTE
Geslacht	M	44	40,7
	V	300	216,0
Leeftijd	-20	-	-
	21-34	17	13,1
	35-49	187	145,0
	50-54	78	56,5
	55+	62	42,1
Totaal		344	256,7

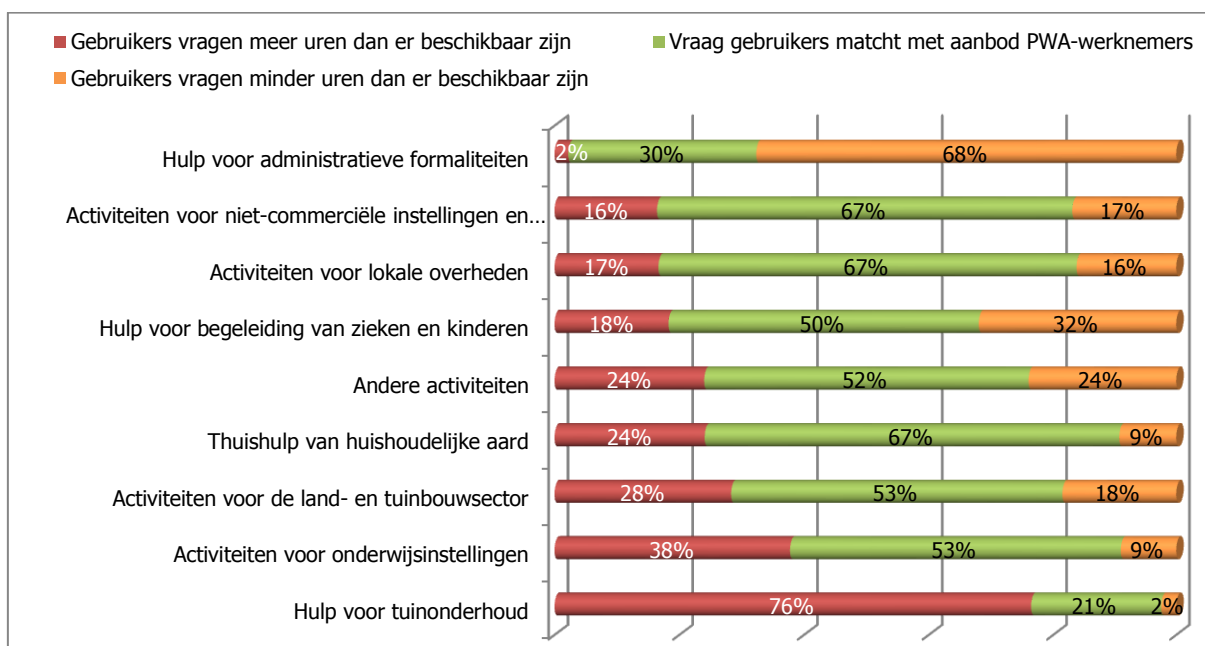
Bron: RVA-gegevens (2014) verwerkt door IDEA Consult

5/ Extra figuren en tabellen met enquêteresultaten

Tabel 25: Worden er door de gebruikers ook andere activiteiten aangevraagd, die officieel niet zijn toegelaten?

	Centrumsteden <i>N=13</i>	Andere steden <i>N=36</i>	Omgeving centrumsteden <i>N=39</i>	Overgangsgebied <i>N=83</i>	Platteland <i>N=77</i>	Totaal <i>N=248</i>
Neen	23%	69%	66%	69%	70%	66,4%
Ja	77%	31%	34%	31%	30%	33,6%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

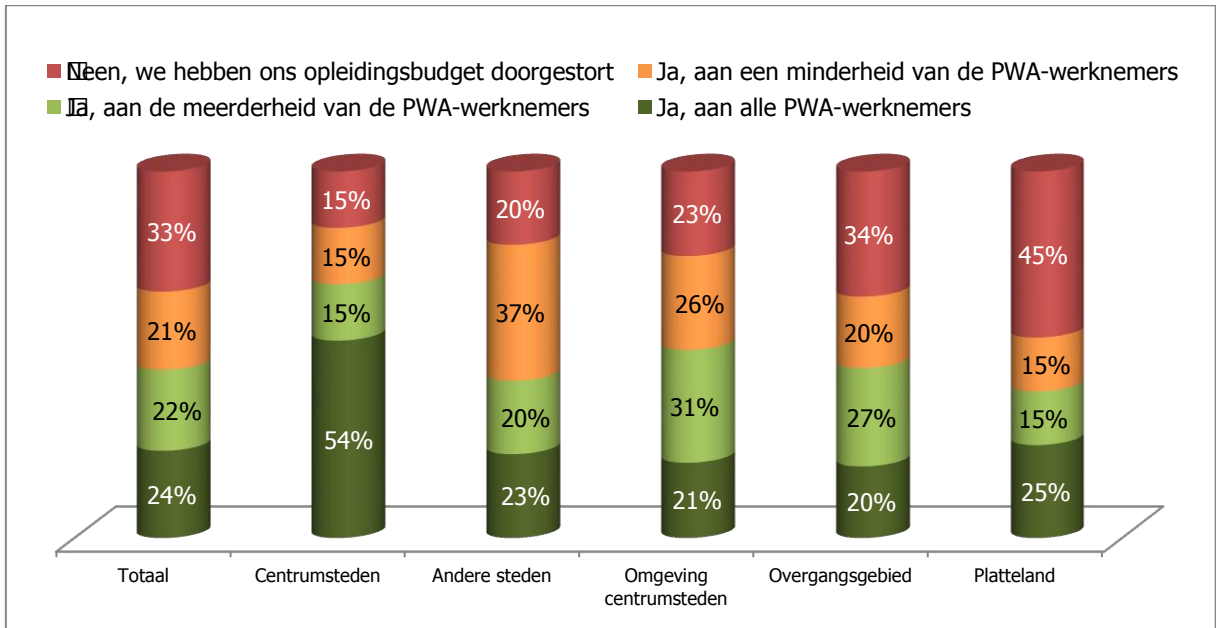
Figuur 17: Hoe is de relatie tussen het aantal gevraagde uren van de gebruikers en het aantal aangeboden uren door de PWA-werknemers voor elk van onderstaande PWA-activiteiten? (N=247)

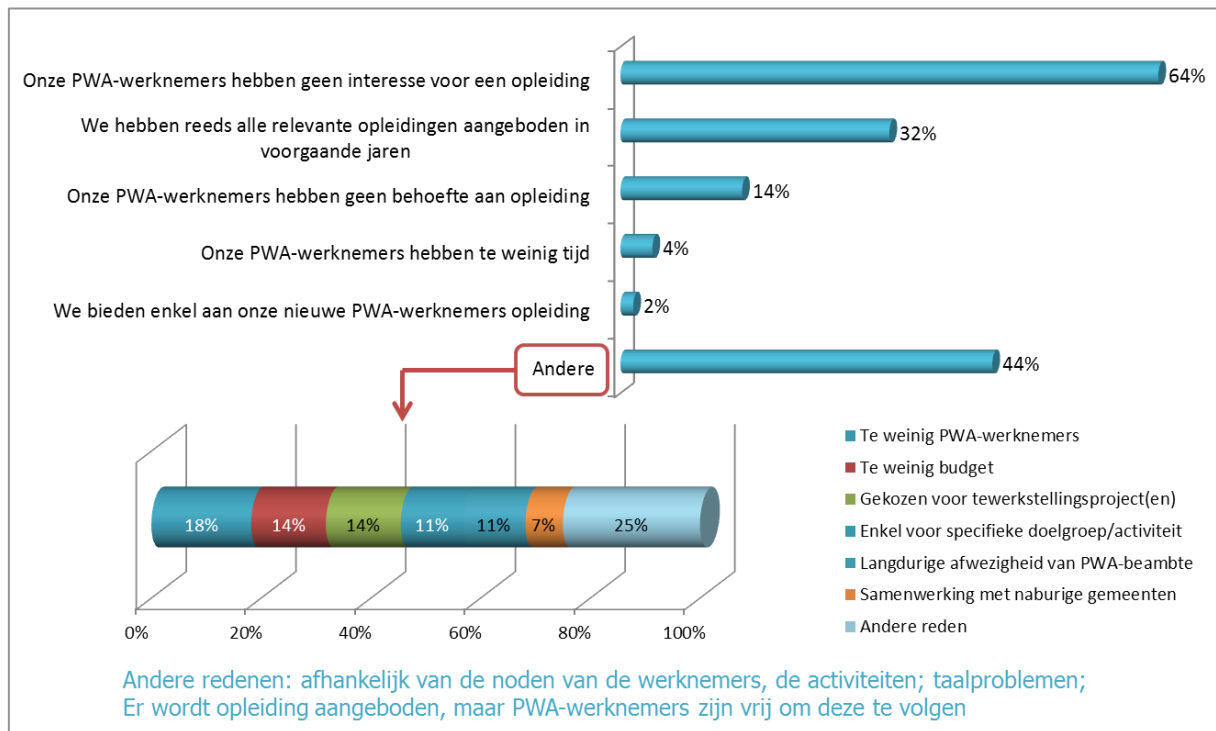
Opm.: de andere activiteiten betreffen vooral ouderengenschap en klusjes

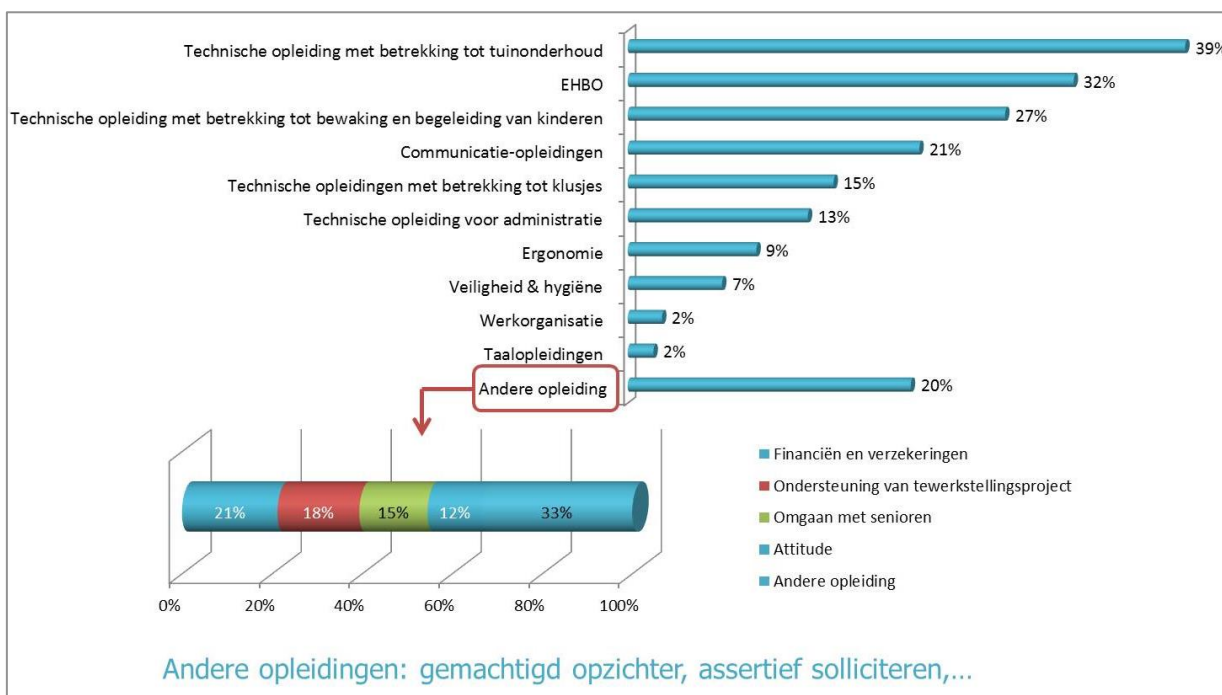
Figuur 18: Hebt u in 2014 opleiding aangeboden aan uw PWA-werknemers? (N=244)

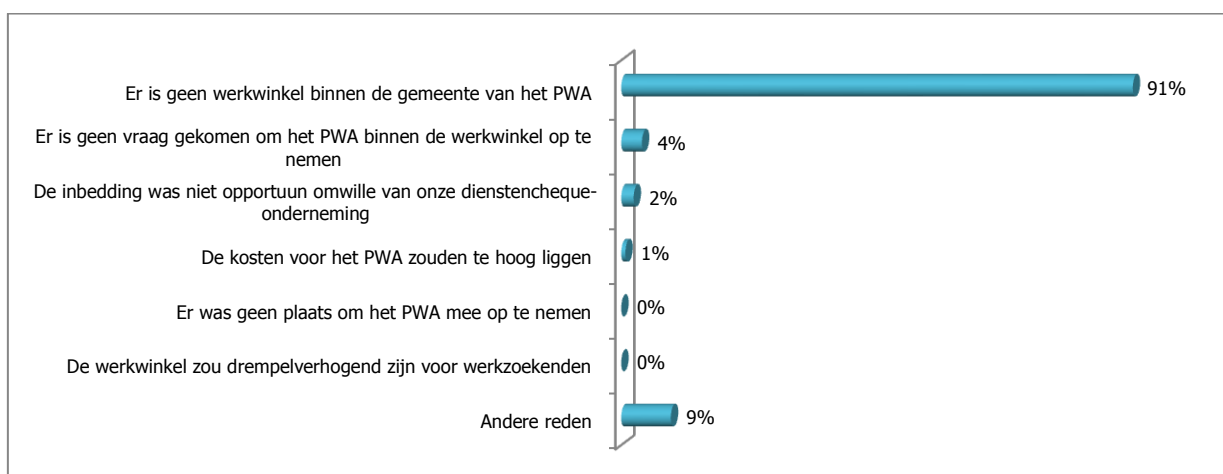
Figuur 19: Waarom hebt u geen opleiding aangeboden aan (een meerderheid van) uw PWA-werknemers? Meerdere antwoorden mogelijk (N=132)

Figuur 20: Welke opleidingen heeft u in 2014 aangeboden? Meerdere antwoorden mogelijk. (N=165)

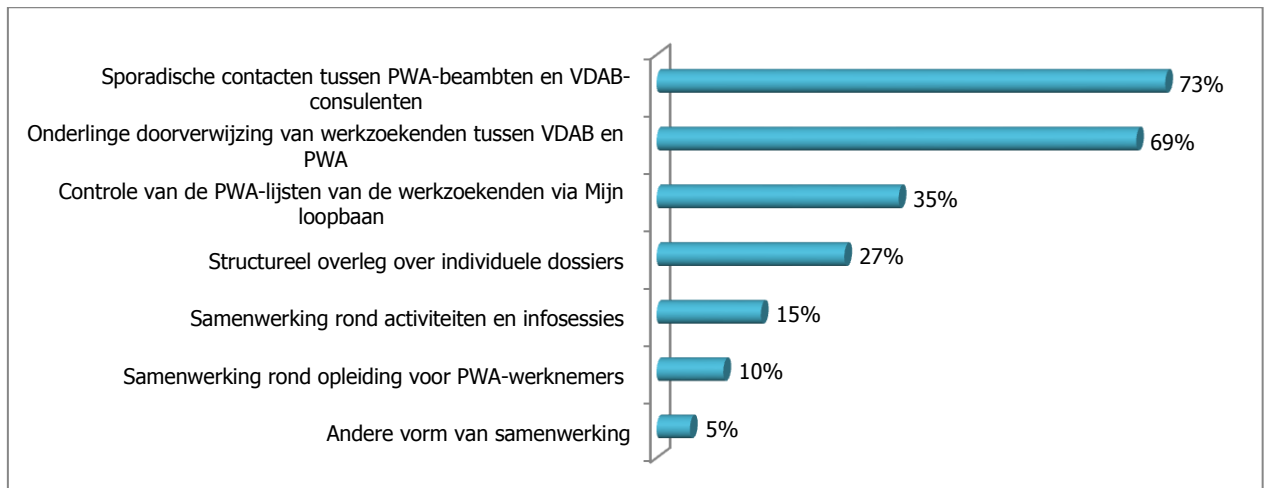
Figuur 21: Waarom is het PWA niet fysiek gevestigd in een werkwinkel? (N=136)

Opmerking: Andere redenen zijn voornamelijk dat men gevestigd is in een contactpunt of antenne van de werkwinkel, dat het PWA al een locatie had en dat het PWA zich in faciliteitengemeente bevindt.

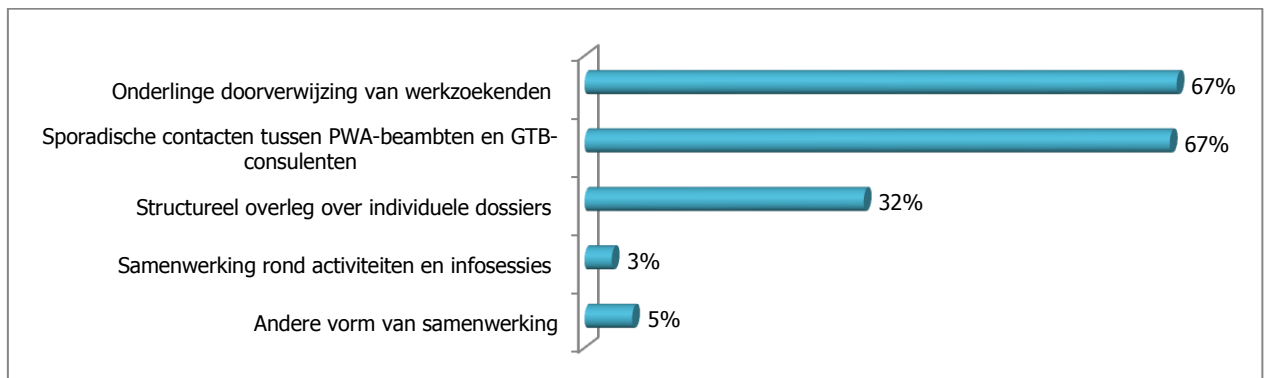
Figuur 22: Welke samenwerking heeft uw PWA met de VDAB? Meerdere antwoorden mogelijk. (N=166)

Andere: voornamelijk regelmatig (algemeen) overleg

- ▶ Controle van de lijsten gebeurt vooral in grote PWA's en in steden; in steden is er ook meer structureel overleg over individuele dossiers
- ▶ In centrumsteden is er meer samenwerking rond activiteiten en opleiding
- ▶ Op het platteland is er minder onderlinge doorverwijzing
- ▶ PWA's met dienstencheques hebben meer sporadische contacten en minder structureel overleg

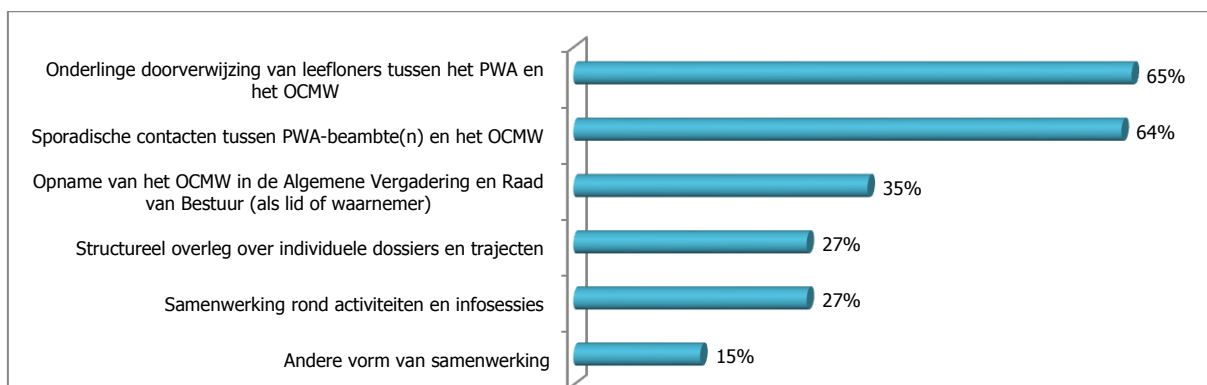
Figuur 23: Welke samenwerking heeft uw PWA met de GTB? Meerdere antwoorden mogelijk. (N=129)

Andere: sporadisch overleg over individuele dossiers, intensieve contacten

- ▶ Vooral in steden is er onderlinge doorverwijzing
- ▶ Er zijn minder sporadische contacten bij kleine PWA's
- ▶ Meer structureel overleg over individuele dossiers in PWA's zonder dienstencheques

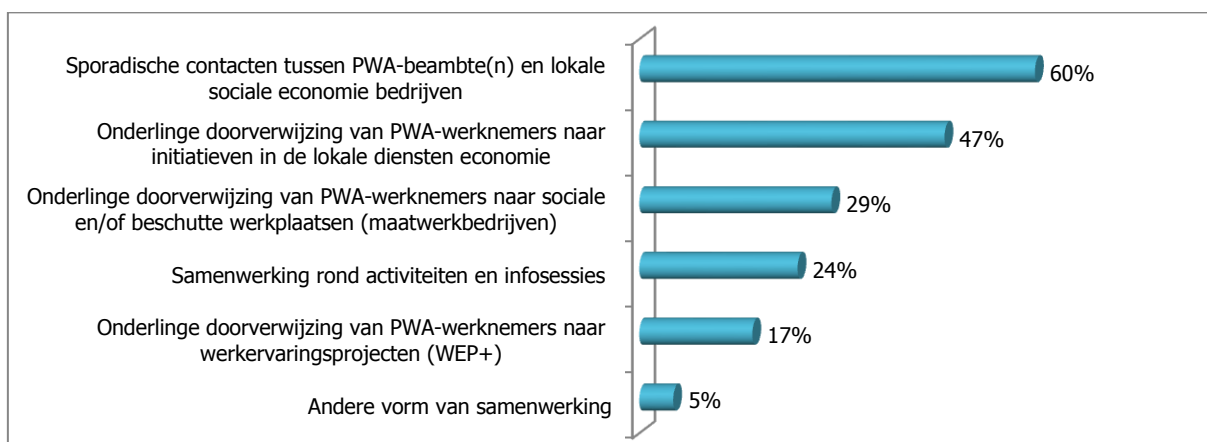
Figuur 24: Welke samenwerking heeft uw PWA met het lokale OCMW? Meerdere antwoorden mogelijk. (N=168)

Meest aangehaalde andere redenen:

- ▶ Ze delen hetzelfde gebouw
- ▶ OCMW doet beroep op PWA-werknemers & stuurt potentiële gebruikers door
- ▶ Meer onderlinge doorverwijzing en samenwerking rond activiteiten in centrumsteden
- ▶ Idem in PWA's zonder dienstencheques + meer sporadische contacten indien dienstencheques

Figuur 25: Welke samenwerking heeft uw PWA met de lokale sociale economie? Meerdere antwoorden mogelijk. (N=58)

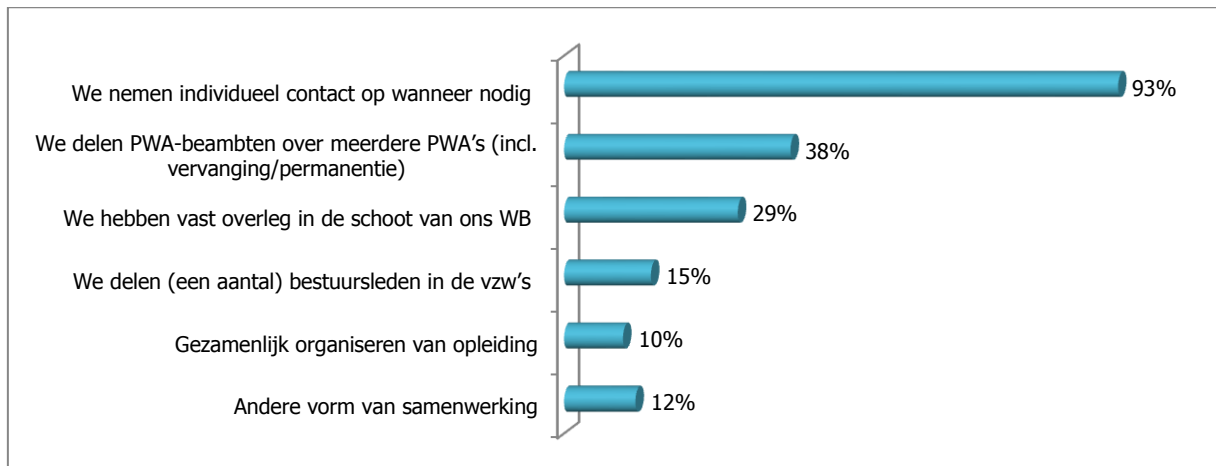

Andere: financiële ondersteuning

- ▶ Sporadische contacten komen eerder voor in kleine PWA's, terwijl onderlinge doorverwijzing naar LDE en WEP+ vooral in grote PWA's gebeurt
- ▶ Samenwerking rond activiteiten gebeurt vooral in centrumsteden en in PWA's zonder dienstencheques
- ▶ Vanuit PWA's met dienstencheques wordt meer doorverwezen naar LDE

Figuur 26: Welke samenwerkingsverbanden zijn er met andere PWA's? Meerdere antwoorden mogelijk (N=193)

Andere: delen van PWA-werknemers, regio-overleg, organiseren van jobbeurs

- ▶ Vooral in centrumsteden worden PWA-beambten en bestuursleden gedeeld
- ▶ PWA's met dienstencheques hebben minder overleg in de schoot van het WB en organiseren minder gezamenlijke opleiding

6/ Gedetailleerde uitstroom uit de verschillende statuten

Via de Kruispuntbank Sociale Zekerheid werd gedetailleerde informatie verkregen over de arbeidsmarktpositie van personen die uit verschillende tewerkstellingsstelsels uitstromen. Hun arbeidsmarktpositie werd gemonitord op respectievelijk 3, 6, 9 en 12 maanden na uitstroom uit de respectievelijke stelsels. De tabellen op de volgende pagina's geven de uitstroom weer in absolute aantallen en in percentages. De percentages werden berekend als aandeel van het rijtotaal. Voor de verschillende stelsels gaat het om het volgende totaal aantal uitstromers: Art. 60: 3.808; Art. 61: 35; GESCO: 6.567; PWA: 5.188. Door het lage aantal uitstromers uit het artikel 61-statuut, moeten de vermelde percentages zeer voorzichtig worden geïnterpreteerd.

1ste trimester									
Statuut	Werkend						Werkend	Werkzoekend	Andere
	Privaat			Publiek					
	Deeltijds	Voltijds	Speciaal	Deeltijds	Voltijds	Speciaal			
art. 60	193	234	124	126	537		26	1446	1122
art. 61	3	6		2	10			10	4
GESCO	673	489	210	949	879		102	1331	1934
PWA	246	173	113	129	55		56	2354	2062

2e trimester									
Statuut	Werkend						Werkend	Werkzoekend	Andere
	Privaat			Publiek					
	Deeltijds	Voltijds	Speciaal	Deeltijds	Voltijds	Speciaal			
art. 60	238	285	146	109	478		32	1351	1169
art. 61	3	8		2	6		1	11	4
GESCO	726	540	203	964	1075		105	1107	1847
PWA	274	202	114	135	61		61	2229	2112

3e trimester									
Statuut	Werkend						Werkend	Werkzoekend	Andere
	Privaat			Publiek					
	Deeltijds	Voltijds	Speciaal	Deeltijds	Voltijds	Speciaal			
art. 60	270	334	145	104	452		39	1295	1169
art. 61	4	9		1	5		1	12	3
GESCO	757	581	178	957	1111	3	114	1043	1823
PWA	293	232	115	144	64	1	59	2171	2109

4e trimester									
Statuut	Werkend						Werkend	Werkzoekend	Andere
	Privaat			Publiek					
	Deeltijds	Voltijds	Speciaal	Deeltijds	Voltijds	Speciaal			
art. 60	297	373	147	107	384		43	1284	1173
art. 61	4	10			2		1	11	6
GESCO	783	616	178	962	975		130	1126	1797
PWA	289	246	100	141	61		59	2161	2131

1ste trimester										
Statuut	Totaal	Werkend						Werkend	Werkzoekend	Ander statuut
		Privaat			Publiek					
		Werkend	Deeltijds	Voltijds	Speciaal	Deeltijds	Voltijds			
art. 60	33%	5%	6%	3%	3%	14%		1%	38%	29%
art. 61	60%	9%	17%		6%	29%			29%	11%
GESCO	50%	10%	7%	3%	14%	13%		2%	20%	29%
PWA	15%	5%	3%	2%	2%	1%		1%	45%	40%

2e trimester										
Statuut	Totaal	Werkend						Werkend	Werkzoekend	Ander statuut
		Privaat			Publiek					
		Werkend	Deeltijds	Voltijds	Speciaal	Deeltijds	Voltijds			
art. 60	34%	6%	7%	4%	3%	13%		1%	35%	31%
art. 61	57%	9%	23%		6%	17%		3%	31%	11%
GESCO	55%	11%	8%	3%	15%	16%		2%	17%	28%
PWA	16%	5%	4%	2%	3%	1%		1%	43%	41%

3e trimester										
Statuut	Totaal	Werkend						Werkend	Werkzoekend	Ander statuut
		Privaat			Publiek					
		Werkend	Deeltijds	Voltijds	Speciaal	Deeltijds	Voltijds			
art. 60	35%	7%	9%	4%	3%	12%		1%	34%	31%
art. 61	57%	11%	26%		3%	14%		3%	34%	9%
GESCO	56%	12%	9%	3%	15%	17%	0%	2%	16%	28%
PWA	18%	6%	4%	2%	3%	1%	0%	1%	42%	41%

4e trimester										
Statuut	Totaal	Werkend						Werkend	Werkzoekend	Ander statuut
		Privaat			Publiek					
		Werkend	Deeltijds	Voltijds	Speciaal	Deeltijds	Voltijds			
art. 60	35%	8%	10%	4%	3%	10%		1%	34%	31%
art. 61	50%	12%	29%			6%		3%	32%	18%
GESCO	55%	12%	9%	3%	15%	15%		2%	17%	27%
PWA	17%	6%	5%	2%	3%	1%		1%	42%	41%

7/ Uitstroom naar werk in aantal volgens persoonskenmerken

Tabel 26: Aantal werkenden na 6 maanden volgens persoonskenmerken (cijfers 2012 voor PWA, art. 60 & 61, GESCO; cijfers 2013 voor LDE & WEP)

Statuut		PWA	art. 60	art. 61	GESCO	LDE	WEP
Geslacht	Man	2.392	2.109	21	2.556	379	1.554
	Vrouw	2.796	1.699	14	4.011	283	1.241
Leeftijdsklasse	-20	1	239		180		
	20-34	297	1.725	14	2.444	490	2326
	35-49	1.237	1.350	16	2.097		
	50-54	1.039	262	2	690		
	55-64	2.479	226	2	995	172	469
	> 65	135	6		161		
Herkomst	Belg	3.271	890	10	4.513	496	1.871
	EU27	382	314	1	412		
	Niet EU27	426	2.451	23	986	166	924
	Onbekend	1.109	153	1	656		
Nationaliteit	Belg	4.913	1.788	18	6.101		
	Landen van de EU-15	172	126		123		
	Overige landen van EU-27	5	106		28		
	Niet EU-27	96	1.708	16	305		
	Onbekend	2	80	1	10		
Studieniveau	Laaggeschoold	2.842	2.714	25	1.960	176	991
	Middengeschoold	1.395	493	6	1.822		
	Hooggeschoold	369	475	4	894	486	1804
	Onbekend	582	126		1.891		
Locatie	Centrumsteden	1.101	2.243	24	1.779		
	Andere steden	1.318	713	3	1.587		
	Omgeving centrumsteden	717	294	1	789		
	Overgangsgebied	1.264	362	1	1.401		
	Platteland	788	196	6	1.011		

Bron : Kruispuntbank Sociale Zekerheid voor de gegevens m.b.t. PWA, art. 60 & 61, en GESCO (verwerking IDEA Consult)
 Departement Werk & Sociale Economie voor LDE & WEP (verwerking IDEA Consult)